

Raport

*z działań Policji w zakresie zapobiegania
przestępczości oraz patologiom społecznym
w 2008 roku*

Warszawa, marzec 2009 r.

Szanowni Państwo,

Opracowany w Biurze Prewencji Komendy Głównej Policji „Raport o działaniach Policji w zakresie zapobiegania przestępczości oraz patologiom społecznym w 2008 roku” jest kolejną próbą spojrzenia na istotną sferę działań policjantów służby prewencyjnej w całym kraju.

Wyrażam przekonanie, że opracowanie to pozwoli wszystkim zainteresowanym ograniczaniem zjawisk patologicznych w społeczeństwie na bliższe poznanie uwarunkowań demoralizacji i przestępczości nieletnich, sposobów zapobiegania tym zjawiskom oraz wskaże kierunki działania w przyszłości.

Jestem przekonany, że publikacja ta stanie się istotnym punktem szerokiej dyskusji o trudnych problemach społecznych i codziennych zagrożeniach. Jednocześnie mam nadzieję, że Policja odegra w tej dyskusji istotną rolę.

Korzystając z okazji składam podziękowania specjalistom ds. nieletnich, patologii i profilaktyki ze wszystkich jednostek Policji w kraju, dzięki którym możliwe było zebranie danych i opracowanie przedmiotowego raportu. Codzienna, ciężka praca policjantów zajmujących się tą problematyką – to ważny element w ogólnokrajowym i międzyinstytucjonalnym systemie postępowania z nieletnimi sprawcami czynów karalnych, zagrożonymi demoralizacją oraz negatywnym wpływem patologii społecznych.

Kierując do Państwa przedmiotowy dokument mam przekonanie, że zawarte w nim treści skłonią do refleksji nad tym, jakie przedsięwzięcia powinny podejmować instytucje, w jakich obszarach bezwzględnie integrować siły, a jednocześnie jaki wpływ mamy my obywatele na systemowe działania państwa na rzecz skutecznego zapobiegania przestępczości i zachowaniom społecznie niepożądanym.

*Dyrektor Biura Prewencji
Komendy Głównej Policji*

insp. Michał Czeszejko - Sochacki

Spis treści

I. CHARAKTERYSTYKA PRZESTĘPCZOŚCI NIELETNICH	4
1. Rozmiar i struktura przestępczości nieletnich w skali kraju	4
2. Charakterystyka przestępczości nieletnich na terenie poszczególnych województw w 2008 roku	11
II. DZIAŁANIA POLICJI W ZAKRESIE ZAPOBIEGANIA ZJAWISKOM PATOLOGII SPOŁECZNEJ ...	36
1. Alkoholizm	36
2. Narkomania.....	45
3. Prostyucja i handel ludźmi	48
4. Wykorzystywanie seksualne małoletnich	54
5. Przepęstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajowości.....	54
6. Przemoc w rodzinie.....	58
III. WSPÓLDZIAŁANIE POLICJI W OBSZARZE PROFILAKTYKI	71
1. Współpraca Policji z organami administracji samorządowej.....	71
2. Krajowe i rządowe programy profilaktyczne	76
2.1. Rządowy program ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem bezpieczniej”	76
2.2. Krajowy Program Zapobiegania Niedostosowaniu Społecznemu i Przestępczości wśród Dzieci i Młodzieży .	87
2.3. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	104
3. Programy prewencyjne realizowane i współrealizowane przez Policję	113
4. Współpraca z policjami innych krajów + Europejska Sieć Prewencji Kryminalnej	117
PODSUMOWANIE	123
ZAŁĄCZNIKI.....	124

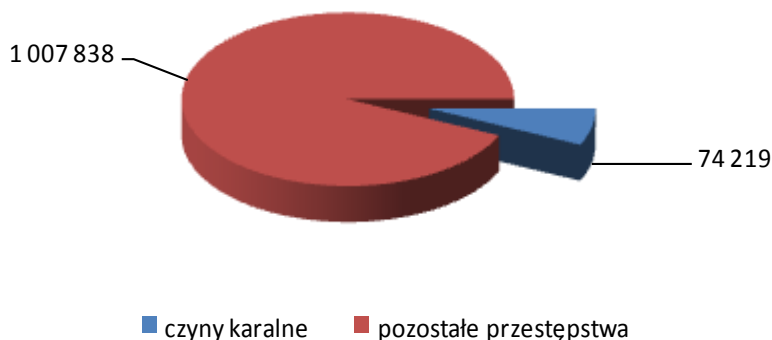
I. CHARAKTERYSTYKA PRZESTĘPCZOŚCI NIELETNICH

1. Rozmiar i struktura przestępczości nieletnich w skali kraju

W roku 2008 Policja ustaliła 516 626 podejrzanych (jest to o 23 978 osób mniej niż w roku 2007), oraz stwierdziła 1 082 057 przestępstw (tj. o 70 936 mniej niż w 2007 roku, kiedy odnotowano ich 1 152 993). Wśród ogólnej liczby ujawnionych osób podejrzanych było 52 081 nieletnich sprawców, którzy dokonali 74 219 czynów karalnych. W porównaniu do 2007 roku, odnotowano spadek liczby nieletnich sprawców o 2 666 osób, natomiast nastąpił wzrost o 1 743 czyny karalne.

Wykres nr 1. Liczba czynów karalnych popełnionych przez nieletnich w stosunku do ogólnej liczby przestępstw stwierdzonych

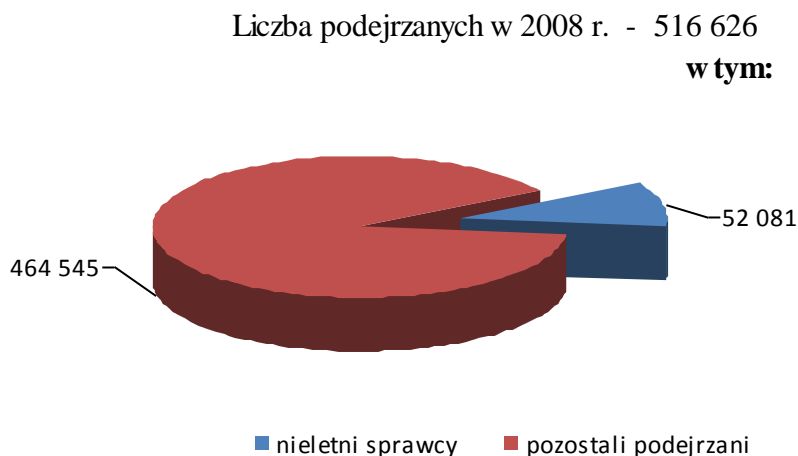
Liczba stwierdzonych przestępstw w 2008 r. - 1 082 057
w tym:

Sporządzono na podstawie danych z policyjnego systemu statystyki przestępczości „TEMIDA”.

Wskaźnik udziału nieletnich sprawców czynów karalnych w ogólnej liczbie ustalonych osób podejrzanych wynosił 10,1%, natomiast czyny karalne stanowiły 6,9% ogółu stwierdzonych przestępstw. W odniesieniu do 2007 roku, należy stwierdzić, że nastąpił wzrost o 0,6% liczby czynów karalnych, natomiast nieletni sprawcy pozostali na tym samym poziomie, tj. 10,1%.

Wykres nr 2. Liczba nieletnich sprawców czynów karalnych do ogólnej liczby osób podejrzanych

Sporządzono na podstawie danych z policyjnego systemu statystyki przestępczości „TEMIDA”.

Spośród wszystkich stwierdzonych przestępstw, dominowały te o charakterze kryminalnym. W analizowanym okresie odnotowano ich 735 218 w skali kraju (liczba ta zmalała o 59 099 w porównaniu z rokiem 2007), z czego czyny karalne stanowiły 69 301, tj. 9,4% ogólnej liczby stwierdzonych przestępstw w tej kategorii (67 401 czynów, tj. 8,5% w 2007 roku).

W ogólnej liczbie 74 219 czynów karalnych, te o charakterze kryminalnym stanowiły 93,4% (w 2007 roku, było to 92,3%).

Ogólna liczba osób podejrzanych w kategorii przestępstw o charakterze kryminalnym, to 273 138 (291 302 w 2007 r.). Nieletnich sprawców ujawniono – 49 254, stanowili oni 18,0% ogółu podejrzanych w tej kategorii (51 739, tj. 17,8% w roku 2007), natomiast w odniesieniu do liczby ogółem ujawnionych nieletnich sprawców czynów karalnych, stanowili oni 92,8% (94,5% w 2007 r.).

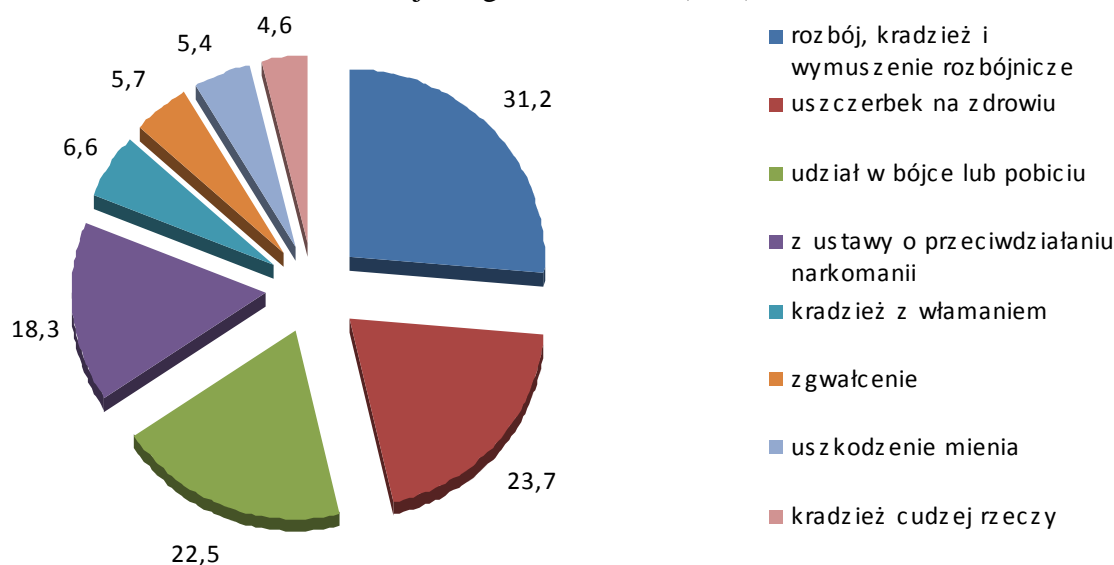
Wśród czynów karalnych o charakterze kryminalnym dominowały:

- kradzież cudzej rzeczy – 9 944 czyny, co stanowiło 4,6% ogółu stwierdzonych przestępstw w tej kategorii (10 540, tj. 4,4% w 2007 r.);
- rozbój, kradzież i wymuszenie rozbójnicze – 8 161 czynów, co stanowiło 31,2% ogółu stwierdzonych przestępstw w tej kategorii (7 511, tj. 27,2% w 2007 r.);
- kradzież z włamaniem – 8 229 czynów, co stanowiło 6,6% ogółu stwierdzonych przestępstw w tej kategorii (9 185, tj. 6,5% w 2007 r.);
- uszczerbek na zdrowiu – 3 384 czyny, co stanowiło 23,7% ogółu stwierdzonych przestępstw w tej kategorii (3 534, tj. 23,8% w 2007 r.);

- udział w bójce lub pobiciu – 3 242 czyny, co stanowiło 22,5% ogółu stwierdzonych przestępstw w tej kategorii (2 958, tj. 20,6% w 2007 r.).

Ujawniono 2 923 (2 945 w 2007 r.) nieletnich sprawców, którzy popełnili 10 514 (9 310 w 2007 r.) czynów karalnych z Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Nieletni sprawcy stanowili 11,2% (10,5% w 2007 r.) ogółu podejrzanych w tej kategorii a dokonane czyny karalne stanowiły 18,3% ogółu stwierdzonych przestępstw z tej ustawy (14,8% w 2007 r.).

Wykres nr 3. Udział czynów karalnych popełnionych przez nieletnich w ogólnej liczbie przestępstw stwierdzonych w danej kategorii w 2008 r., (w %).

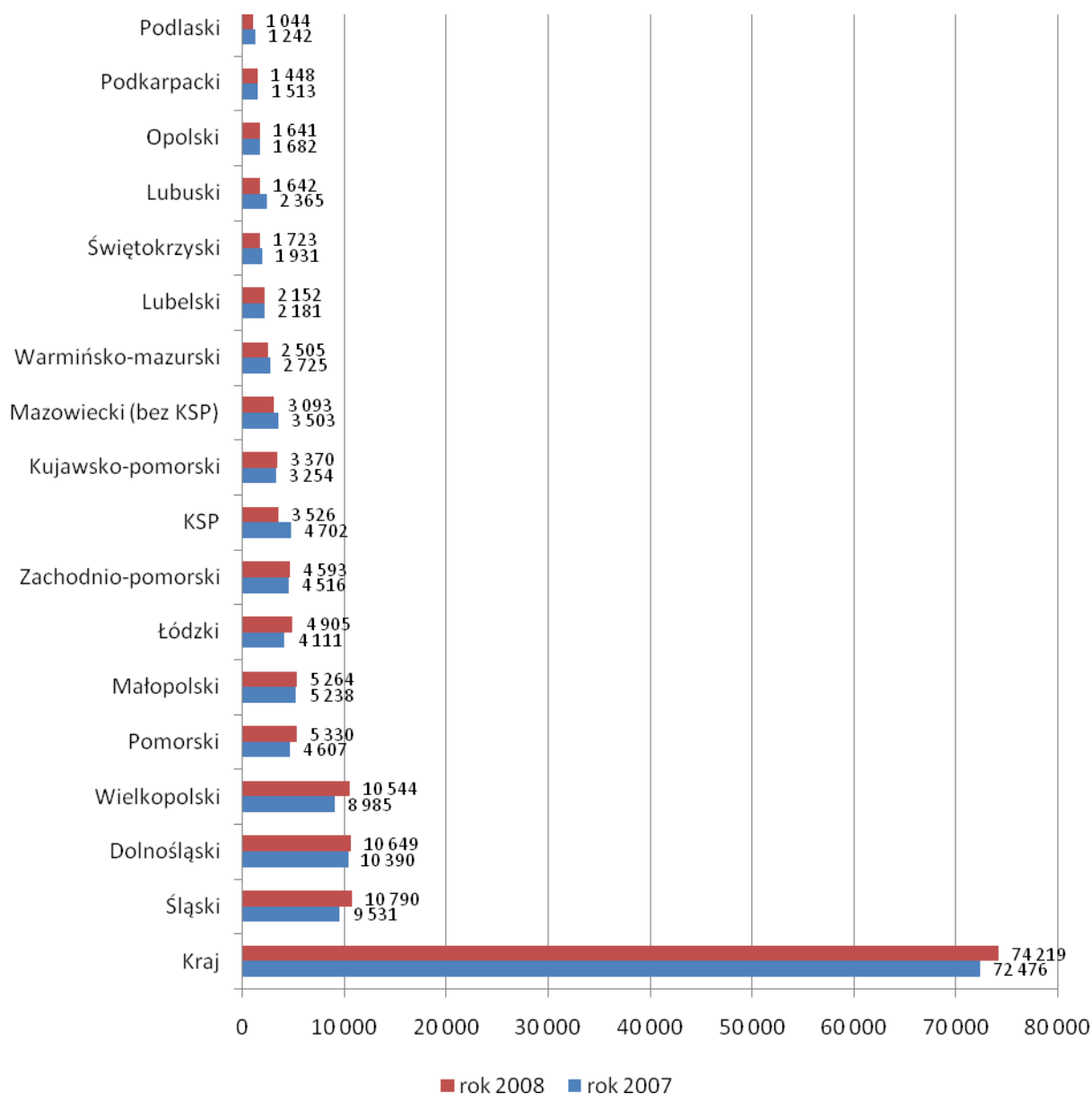

Sporządzono na podstawie danych z policyjnego systemu statystyki przestępczości „TEMIDA”.

Ponadto, w roku 2008 odnotowano 2 295 czynów karalnych o charakterze gospodarczym, które stanowiły 1,7% ogółu stwierdzonych przestępstw w tej kategorii. Nieletni sprawcy, których było 615, stanowili 1,2% ogółu 50 368 podejrzanych o przestępstwa gospodarcze.

Szczegółowe dane dotyczące udziału nieletnich sprawców czynów karalnych w wybranych kategoriach przestępstw, przedstawiono w tabeli nr 1, natomiast w tabeli nr 2, przedstawiono zestawienie porównawcze dotyczące przestępczości na terenie całego kraju w latach 2007 – 2008, z podziałem na poszczególne garnizony. Tabele stanowią załącznik numer 1.

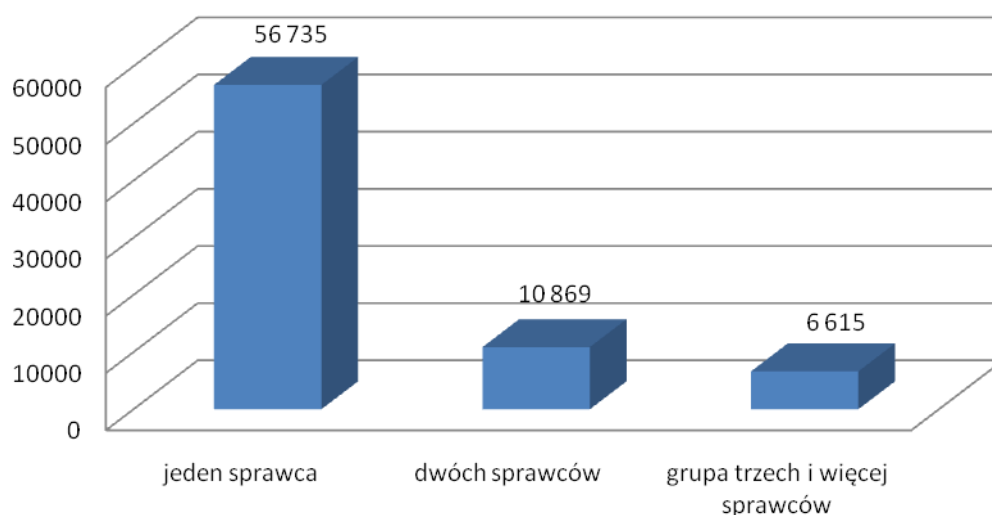
Wykres nr 4. Czyny karalne nieletnich w poszczególnych garnizonach w latach 2007 i 2008.

Sporządzono na podstawie danych policyjnego systemu statystyki przestępczości „TEMIDA”.

Nieletni sprawcy działając indywidualnie popełnili 56 735 czynów karalnych (54 520 w roku 2007). Działając wspólnie z drugą osobą dokonali 10 869 czynów karalnych (10 604 w roku 2007), natomiast 6 615 czynów karalnych popełnili działając w grupach trzy i więcej osobowych (7 352 w roku 2007).

Wykres nr 5. Czyny karalne stwierdzone w 2008 r., z podziałem na liczebność sprawców w trakcie dokonywania czynu.

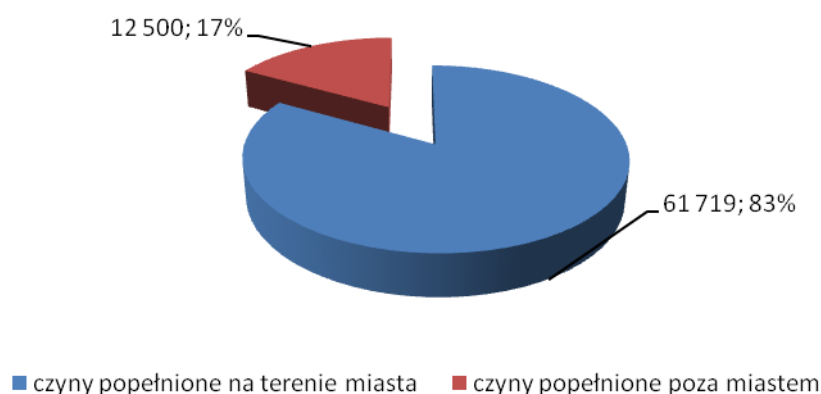
Sporządzono na podstawie danych z policyjnego systemu statystyki przestępczości „TEMIDA”.

Głównym miejscem popełniania czynów karalnych przez nieletnich sprawców, były obszary miejskie. Na terenach leżących w granicach administracyjnych miast dokonano 61 719 czynów karalnych z ogólnej liczby 74 219 wszystkich stwierdzonych czynów popełnionych przez nieletnich sprawców w roku 2008.

Dla porównania, w 2007 roku w miastach dokonano 60 292 z 72 476 ogółem stwierdzonych czynów karalnych.

W obu przypadkach stanowiło to 83,2%, wszystkich czynów karalnych popełnionych na terenie kraju.

Wykres nr 6. Liczba czynów karalnych dokonanych przez nieletnich w 2008 r., z podziałem na miejsce popełnienia

Sporządzono na podstawie danych z policyjnego systemu statystyki przestępczości „TEMIDA”.

Wśród ogólnej liczby 52 081 nieletnich sprawców czynów karalnych, 6 877 stanowiły dziewczęta, tj. 13,2%. Dla porównania w 2007 roku, nieletnich sprawców było 54 747 wśród których 6 356 to dziewczęta (11,6% nieletnich sprawców czynów karalnych).

Wobec 527 nieletnich sprawców czynów karalnych, Sąd Rodzinny zastosował środek zapobiegawczy w postaci zatrzymania ich w schronisku dla nieletnich (552 takie przypadki w 2007 roku), oraz w 162 przypadkach, umieszczenia w placówce oświatowo – wychowawczej (311 w 2007 roku). Łącznie w 2008 roku Sąd Rodzinny zastosował środki zapobiegawcze wobec 689 osób (863 w roku 2007).

Do popełnienia czynu karnego powróciło 4 773 nieletnich sprawców (5 203 w 2007 roku), spośród których 2 948 dokonało w przeszłości czynu podobnego (3 278 w roku ubiegłym), a 1 825 naruszyło inne przepisy (1 925 w 2007 roku).

Dokonujących czynu karnego i będących jednocześnie po spożyciu alkoholu ujawniono w 2008 roku 3 307 nieletnich sprawców. Natomiast 32 nieletnich sprawców dokonało czynów karalnych będąc pod wpływem działania narkotyków lub innych środków odurzających. Analogicznie do roku 2007 odnotowano spadek liczby sprawców czynów karalnych, kiedy to ujawniono 3 491 sprawców nieletnich, którzy popełnili czyn karny będąc po spożyciu alkoholu, oraz 45 osób będących pod działaniem narkotyków lub podobnie działających środków odurzających.

Osób małoletnich poniżej 13 roku życia, które dopuściły się czynu zabronionego w rozumieniu art. 1 § 2 pkt. 2 Ustawy z dnia 26 października 1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich, odnotowano 3 592 (3 571 w 2007 roku). Liczba popełnionych przez nie czynów zabronionych to 2 271 (2 319 w 2007 roku).

Wśród czynów zabronionych dokonywanych przez osoby poniżej 13 roku życia, dominowały:

- kradzież rzeczy –	491	(498 w 2007 r.),
- kradzież z włamaniem –	275	(358 w 2007 r.),
- udział w bójce lub pobiciu –	198	(214 w 2007 r.),
- spowodowanie uszczerbku na zdrowiu –	184	(208 w 2007 r.),
- rozbój, kradzież i wymuszenie rozbójnicze –	172	(183 w 2007 r.),
- naruszenie przepisów z Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii –	18	(30 w 2007 r.).

Do różnego typu szkół uczęszczało 51 093 nieletnich sprawców, tj. 98,1% ogólnej liczby nieletnich sprawców czynów karalnych ujawnionych w 2008 r. (53 607 w roku 2007, tj. 97,9%).

Z danych statystycznych Komendy Głównej Policji wynika, że w 2008 roku, na terenie placówek oświatowych i wychowawczych stwierdzono ogółem 23 175 przestępstw, tj. o 950 więcej niż w okresie 2007 roku (22 225 w 2007 r.).

Stwierdzone przestępstwa popełniono na terenie:

- szkół podstawowych i gimnazjalnych –	19 443	(17 471 w 2007r.),
- szkół średnich i zawodowych -	2 612	(3 364 w 2007 r.),
- internatów i burs szkolnych -	1 120	(1 390 w 2007 r.).

Na terenie wszystkich wymienionych placówek stwierdzono między innymi:

- kradzież cudzej rzeczy -	4 142	(4 682 w 2007 r.),
- rozbój, kradzież i wymuszenie rozbójnicze -	4 235	(3 418 w 2007 r.),
- kradzież z włamaniem -	952	(1 243 w 2007 r.),
- spowodowanie uszczerbku na zdrowiu -	1 575	(1 714 w 2007 r.),
- bójki lub pobicia -	1 257	(1 103 w 2007 r.),
- zgwałcenia -	23	(33 w 2007 r.),
- naruszenia przepisów Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii -	712	(930 w 2007 r.).

Należy pamiętać, że sprawcami przestępstw w obiektach szkolnych byli nie tylko nieletni, ale także dorośli.

Dane statystyczne, dotyczące przypadków naruszenia prawa na terenie szkół i innych placówek oświatowych w roku 2008 (w porównaniu do 2007 r.), z wyszczególnieniem kategorii popełnionych przestępstw, jak również dane dotyczące liczby stwierdzonych przestępstw popełnionych na terenie placówek oświatowych z uwzględnieniem poszczególnych garnizonów znajdują się w tabeli nr 3 i 4 w załączniku 1.

2. Charakterystyka przestępczości nieletnich na terenie poszczególnych województw w 2008 roku

I. Województwo dolnośląskie - Komenda Wojewódzka Policji we Wrocławiu

W 2008 roku na terenie woj. dolnośląskiego ujawniono 5 881 nieletnich sprawców, którzy popełnili 10 649 czynów karalnych (w 2007 roku 5 886 nieletnich popełniło 10 390 czynów).

Czyny karalne popełnione przez nieletnich stanowiły 10,1% ogółu przestępstw stwierdzonych na terenie województwa (9,2% w 2007 r.). Udział nieletnich w grupie osób podejrzanych wynosił 12,3 % (11,8% w 2007 r.).

Na terenie podległym Komendzie Wojewódzkiej Policji we Wrocławiu odnotowano 74 271 (81 241 w 2007 r.) przestępstw o charakterze kryminalnym, w tym 10 110 (9 986 w 2007 r.) to czyny karalne popełnione przez nieletnich. Wśród 25 986 (27 170 w 2007 r.) podejrzanych ogółem w tej kategorii – 5 591 (5 600 w 2007 r.) to osoby nieletnie.

W omawianym okresie wskaźnik procentowy udziału czynów karalnych popełnionych przez nieletnich w stosunku do ogólnej liczby przestępstw stwierdzonych, w wybranych kategoriach przestępstw przedstawiał się następująco:

- rozbój, kradzież i wymuszenie rozbójnicze -	36,3%	(33,9% w 2007 r.),
- udział w bójce lub pobiciu -	28,6%	(20,0% w 2007 r.),
- uszczerbek na zdrowiu -	20,7%	(23,6% w 2007 r.),
- kradzieży z włamaniem -	13,2%	(14,0% w 2007 r.),
- z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii -	10,2%	(9,1% w 2007 r.),
- zgwałcenie -	8,9%	(7,4% w 2007 r.),
- kradzieży cudzej rzeczy -	8,6%	(8,1% w 2007 r.).

Ujawnionych zostało 433 (495 osób w 2007 r.) sprawców w wieku do 13 roku życia, którzy dokonali czynów zabronionych w rozumieniu art. 1 § 2 pkt. 2 Ustawy z dnia 26 października 1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich .

Najwięcej przestępstw stwierdzonych odnotowano na terenie szkół podstawowych i gimnazjalnych – 2 567 (2 331 w 2007 r.), w szkołach zawodowych i średnich - 452 przestępstwa (229 w 2007 r.), na terenie internatów i burs – 250 (226 w 2007 r.).

Zestawienie porównawcze przestępczości w Polsce i województwie dolnośląskim

ROK	PRZESTĘPSTWA			SPRAWCY			
	ogółem przestępstw stwierdzonych	czyny karalne nieletnich	udział czynów nieletnich (w %)	osoby podejrzane ogółem	nieletni sprawcy	udział nieletnich sprawców (w %)	
Polska	2008	1 082 057	74 214	6,9	516 626	52 081	10,1
	2007	1 152 993	72 476	6,3	540 604	54 747	10,1
Dolnośląskie	2008	105 351	10 649	10,1	47 754	5 881	12,3
	2007	112 777	10 390	9,2	50 014	5 886	11,8

II. Województwo kujawsko - pomorskie - Komenda Wojewódzka Policji w Bydgoszczy

W 2008 roku na terenie woj. kujawsko-pomorskiego ujawniono 2 565 (2 840 w 2007 r.) nieletnich sprawców, którzy popełnili 3 370 (3 254 w 2007 r.) czynów karalnych.

Czyny karalne popełnione przez nieletnich stanowiły 5,7% ogółu stwierdzonych na terenie województwa przestępstw (5,3% w 2007 r.). Udział nieletnich sprawców w grupie podejrzanych wynosił 9,7% (10,6% w 2007 r.).

W 2008 r. na terenie garnizonu kujawsko – pomorskiego 2 448 (2 723 w 2007 r.) nieletnich sprawców dokonało 3 097 (3 117 w 2007 r.) czynów karalnych o charakterze kryminalnym.

W omawianym okresie wskaźnik procentowy udziału czynów karalnych popełnionych przez nieletnich w stosunku do ogólnej liczby przestępstw stwierdzonych w wybranych kategoriach przestępstw przedstawiał się następująco:

- rozbój, kradzież i wymuszenie rozbójnicze - 37,4% (29,1% w 2007 r.),
- uszczerbek na zdrowiu - 32,2% (33,6% w 2007 r.),
- udział w bójce lub pobiciu - 25,1% (26,1% w 2007 r.),
- z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii - 13,2% (17,3% w 2007 r.),
- zgwałcenie - 8,9% (13,2% w 2007 r.),
- kradzieży z włamaniem - 5,3% (5,2% w 2007 r.),
- kradzieży cudzej rzeczy - 4,6% (4,1% w 2007 r.).

Nieletnich, będących po spożyciu alkoholu w chwili popełnienia czynu było 142.

Ponadto ujawniono 214 osób w wieku poniżej 13 lat, które dopuściły się popełnienia czynu zabronionego w rozumieniu art. 1 § 2 pkt. 2 Ustawy z dnia 26 października 1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich (w roku 2007 odnotowano 217 takich osób).

Na terenie placówek oświatowych w roku 2008 stwierdzono 1 082 przestępstwa. Najwięcej popełniono ich na terenie szkół podstawowych i gimnazjalnych – 952 (696 w 2007 r.), w szkołach średnich i zawodowych – 95 (135 w 2007 r.), natomiast w bursach i internatach – 35 (46 w 2007 r.).

Zestawienie porównawcze przestępczości w Polsce i województwie kujawsko – pomorskim

ROK	PRZESTĘPSTWA			SPRAWCY			
	ogółem przestępstw stwierdzonych	czyny karalne nieletnich	udział czynów nieletnich (w %)	osoby podejrzane ogółem	nieletni sprawcy	udział nieletnich sprawców (w %)	
Polska	2008	1 082 057	74 214	6,9	516 626	52 081	10,1
	2007	1 152 993	72 476	6,3	540 604	54 747	10,1
Kujawsko – Pomorskie	2008	58 966	3 370	5,7	26 489	2 565	9,7
	2007	61 183	3 254	5,3	26 856	2 840	10,6

III. Województwo lubelskie - Komenda Wojewódzka Policji w Lublinie

W 2008 roku na terenie woj. lubelskiego odnotowano 2 474 nieletnich sprawców (2 541 w 2007 r.), którzy popełnili 2 152 czyny karalne (2 181 w 2007 r.). Udział nieletnich w ogólnej liczbie podejrzanych wynosił 8,4% (8,3% w 2007 r.), natomiast udział czynów karalnych w liczbie przestępstw stwierdzonych wyniósł 4,3% (4,3% w 2007 r.).

W ogólnej liczbie stwierdzonych przestępstw o charakterze kryminalnym, 1 827 to czyny karalne (1 883 w 2007 r.) popełnione przez 2 307 (2 379 w 2007 r.) nieletnich sprawców.

Procentowy wskaźnik udziału czynów karalnych popełnionych przez nieletnich w stosunku do ogólnej liczby przestępstw stwierdzonych w wytypowanych kategoriach przestępstw przedstawiał się następująco:

- uszczerbek na zdrowiu - 18,6% (18,8% w 2007 r.),
- rozbój, wymuszenie i kradzież rozbójnicza - 14,8% (16,2% w 2007 r.),
- bójka lub pobicie - 11,0% (12,0% w 2007 r.),
- z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii - 10,1% (9,5% w 2007 r.),

- kradzież z włamaniem - 6,1% (5,1% w 2007 r.),
- kradzież cudzej rzeczy - 4,7% (5,0% w 2007 r.),
- zgwałcenie - 3,0% (3,9% w 2007 r.),

W roku 2008 nieletni sprawcy dokonywali 1 555 czynów indywidualnie, z udziałem drugiej osoby – 356, a w grupie 3 i więcej osób – 241 czynów.

Ujawniono 225 nieletnich sprawców czynów karalnych, będących po spożyciu alkoholu, oraz 3 nieletnich sprawców, będących pod wpływem narkotyków lub innego środka odurzającego.

Małoletnich poniżej 13 r. życia, którzy popełnili czyn zabroniony w rozumieniu art. 1 § 2 pkt. 2 Ustawy z dnia 26 października 1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich ujawniono 175 (313 w 2007 r.).

W 2008 roku ujawniono 292 dziewczęta, które stanowiły 11,8%, w ogólnej liczbie nieletnich sprawców czynów karalnych.

Spośród ogólnej liczby 2 474 nieletnich sprawców 92 popełniło w przeszłości podobne czyny, a 52 inne, 2 412 uczyło się w różnych typach szkół.

Na terenie szkół podstawowych i gimnazjalnych stwierdzono 414 (413 w 2007 r.) przestępstw, w szkołach średnich i zawodowych 139 (186 w 2007 r.) a na terenie internatów i burs 45 (63 w 2007 r.) przestępstw.

Zestawienie porównawcze przestępczości w Polsce i województwie lubelskim

ROK	PRZESTĘPSTWA			SPRAWCY			
	ogółem przestępstw stwierdzonych	czyny karalne nieletnich	udział czynów nieletnich (w %)	osoby podejrzane ogółem	nieletni sprawcy	udział nieletnich sprawców (w %)	
Polska	2008	1 082 057	74 214	6,9	516 626	52 081	10,1
	2007	1 152 993	72 476	6,3	540 604	54 747	10,1
Lubelskie	2008	50 032	2 152	4,3	29 575	2 474	8,4
	2007	51 222	2 181	4,3	30 679	2 541	8,3

IV. Województwo lubuskie - Komenda Wojewódzka Policji w Gorzowie Wielkopolskim

Na terenie podległym KWP w Gorzowie Wlkp. w 2008 roku ujawniono 1 747 nieletnich sprawców (1 943 w 2007 r.), którzy popełnili 1 642 czyny karalne (2 365 w 2007r.). Udział

nioletnich, w ogólnej liczbie podejrzanych, wynosił 8,2% (9,1% w 2007 r.), natomiast wskaźnik czynów karalnych w stosunku do ogółu przestępstw stwierdzonych wynosił 4,3% (6,2% w 2007 r.).

Wśród 22 323 (23 952 w 2007 r.) stwierdzonych ogółem przestępstw o charakterze kryminalnym na terenie województwa, 1 505 (1 960 w 2007 r.) to czyny karalne, których dokonało 1 640 (1 834 w 2007 r.) nioletnich sprawców.

Procentowy wskaźnik udziału czynów karalnych popełnionych przez nioletnich w stosunku do ogólnej liczby przestępstw stwierdzonych w wytypowanych kategoriach przestępstw przedstawiał się następująco:

- bójka lub pobicie -	26,0%	(24,2% w 2007 r.),
- uszczerbek na zdrowiu -	23,0%	(22,7% w 2007 r.),
- rozbój, wymuszenie i kradzież rozbójnicza -	21,2%	(33,3% w 2007 r.),
- kradzież z włamaniem -	7,9%	(9,4% w 2007 r.),
- z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii -	6,3%	(10,2% w 2007 r.),
- kradzież cudzej rzeczy -	4,6%	(5,5% w 2007 r.),
- zgwałcenie -	3,8%	(2,9% w 2007 r.).

Na 1 642 czyny karalne 1 323 dokonano na terenie miejskim, stanowi to 80,6% ogółu czynów karalnych popełnionych przez nioletnich sprawców.

Wśród 1 747 nioletnich sprawców 204 z nich to dziewczęta, tj. 11,7% wszystkich nioletnich sprawców czynów karalnych.

Ujawniono również 113 (162 w 2007 roku) osób poniżej 13 roku życia, które dokonały czynu zabronionego w rozumieniu art. 1 § 2 pkt. 2 Ustawy z dnia 26 października 1982 roku o postępowaniu w sprawach nioletnich.

W trakcie popełniania czynu karalnego 140 nioletnich sprawców było po spożyciu alkoholu, a 3 osoby pod działaniem narkotyków lub innego środka odurzającego.

Karanych uprzednio za podobny czyn ujawniono – 58 nioletnich sprawców, natomiast – 35 za inny czyn karalny.

Spośród wszystkich nioletnich sprawców czynów karalnych 1 704 uczyło się w różnego rodzaju szkołach.

Na terenie placówek oświatowych stwierdzono łącznie 474 przestępstw (584 w roku 2007 r.) z czego 359 na terenie szkół podstawowych i gimnazjalnych (412 w 2007 r.), 57 w szkołach średnich i zawodowych (120 w 2007 r.), a 58 w bursach i internatach (52 w 2007 r.).

Zestawienie porównawcze przestępczości w Polsce i województwie lubuskim

ROK	PRZESTĘPSTWA			SPRAWCY			
	ogółem przestępstw stwierdzonych	czyny karalne nieletnich	udział czynów nieletnich (w %)	osoby podejrzane ogółem	nieletni sprawcy	udział nieletnich sprawców (w %)	
Polska	2008	1 082 057	74 214	6,9	516 626	52 081	10,1
	2007	1 152 993	72 476	6,3	540 604	54 747	10,1
Lubuskie	2008	37 913	1 642	4,3	21 315	1 747	8,2
	2007	38 386	2 365	6,2	21 259	1 943	9,1

V. Województwo łódzkie - Komenda Wojewódzka Policji w Łodzi

W 2008 roku na terenie województwa łódzkiego ujawniono 3 510 nieletnich sprawców (3 449 w 2007 r.), którzy popełnili 4 905 czynów karalnych (4 111 w 2007 r.).

Wskaźnik udziału czynów nieletnich w ogólnej liczbie stwierdzonych przestępstw wyniósł 6,9% (5,6% w 2007 r.), procentowy udział nieletnich w ogólnej liczbie osób podejrzanych wyniósł 9,9% (9,6% w 2007 r.).

W 2008 roku stwierdzono 50 304 (53 738 w 2007 r.) przestępstwa o charakterze kryminalnym i ujawniono 18 084 (19 032 w 2007 r.) podejrzanych w tej kategorii. Wśród podejrzanych 3 315 (3 248 w 2007 r.) to nieletni sprawcy, którzy dokonali 4 628 (3 884 w 2007 r.) czynów karalnych.

Procentowy wskaźnik udziału czynów karalnych popełnionych przez nieletnich w stosunku do ogólnej liczby przestępstw stwierdzonych w wytypowanych kategoriach przestępstw przedstawiał się następująco:

- uszczerbek na zdrowiu - 23,7% (19,7% w 2007 r.),
- rozbój, kradzież i wymuszenie rozbójnicze - 23,1% (21,4% w 2007 r.),
- z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii - 21,7% (16,7% w 2007 r.),
- bójka lub pobicie - 17,3% (16,4% w 2007 r.),

- kradzież z włamaniem - 5,2% (4,0% w 2007 r.),
- zgwałcenie - 6,4% (3,8% w 2007 r.),
- kradzież cudzej rzeczy - 3,8% (3,2% w 2007 r.).

W 2008 roku wśród nieletnich sprawców było 3 053 chłopców oraz 457 dziewcząt, które stanowiły 13%, ogólnej liczby nieletnich sprawców czynów karalnych. Nieletnich, którzy dokonali czynu karalnego po spożyciu alkoholu ujawniono 136 (295 w 2007 r.), natomiast sprawców czynów karalnych będących pod wpływem narkotyków lub innego środka odurzającego 5 (2 w 2007 r.).

Wśród ogółu nieletnich sprawców 197 popełniło wcześniej podobny czyn (234 w 2007 r.) a 181 inny czyn karalny (180 w 2007 r.).

Ujawniono 304 małoletnich, którzy przed 13 rokiem życia popełnili czyn zabroniony w rozumieniu art. 1 § 2 pkt. 2 Ustawy z dnia 26 października 1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich.

Czynów karalnych popełnionych w mieście odnotowano 3 984 (3 167 w 2007 r.), co stanowiło 81,2% (77,0% w 2007 r.) ogółu czynów karalnych.

Na terenie szkół podstawowych i gimnazjalnych odnotowano 1 376 przestępstw (1 182 w 2007 r.), w szkołach średnich i zawodowych 146 (172 w 2007 r.) a w bursach i internatach 86 (63 w 2007 r.).

Zestawienie porównawcze przestępczości w Polsce i województwie łódzkim

ROK	PRZESTĘPSTWA			SPRAWCY			
	ogółem przestępstw stwierdzonych	czyny karalne nieletnich	udział czynów nieletnich (w %)	osoby podejrzane ogółem	nieletni sprawcy	udział nieletnich sprawców (w %)	
Polska	2008	1 082 057	74 214	6,9	516 626	52 081	10,1
	2007	1 152 993	72 476	6,3	540 604	54 747	10,1
Łódzkie	2008	71 363	4 905	6,9	35 476	3 510	9,9
	2007	73 196	4 111	5,6	35 742	3 449	9,6

VI. Województwo małopolskie - Komenda Wojewódzka Policji w Krakowie

W 2008 roku na terenie województwa małopolskiego ujawniono 3 231 nieletnich sprawców (3 404 w 2007 r.), którzy popełnili 5 264 czyny karalne (5 238 w 2007 r.).

W analizowanym okresie nieletni sprawcy stanowili 9,7% ogółu podejrzanych ujawnionych na terenie województwa (9,9% w 2007 roku). Byli oni sprawcami 6,4% wszystkich stwierdzonych przestępstw (6,0% w 2007 r.).

Stwierdzono 59 630 (64 116 w 2007 r.) przestępstw o charakterze kryminalnym, wśród których 4 930 (4 807 w 2007 r.) to czyny karalne. Ogólna liczba podejrzanych – 18 867 (19 751 w 2007 r.) osób, wśród których ujawniono 3 033 (3 187 w 2007 r.) nieletnich sprawców czynów karalnych.

Procentowy wskaźnik udziału czynów karalnych popełnionych przez nieletnich w stosunku do ogólnej liczby przestępstw stwierdzonych w wytypowanych kategoriach przestępstw przedstawiał się następująco:

- rozbój, wymuszenie i kradzież rozbójnicza -	40,3%	(36,4% w 2007 r.),
- uszczerbek na zdrowiu -	21,1%	(22,9% w 2007 r.),
- bójka lub pobicie -	18,3%	(20,2% w 2007 r.),
- z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii -	7,9%	(9,2% w 2007 r.),
- zgwałcenie -	4%	(11,5% w 2007 r.),
- kradzież z włamaniem -	3,2%	(2,6% w 2007 r.),
- kradzież cudzej rzeczy -	2,9%	(2,7% w 2007 r.).

W ogólnej liczbie 3 231 (3 404 w 2007 r.) nieletnich sprawców, dziewczęta stanowiły 12,6% tj. 408 osób (w roku 2007 – 449, co stanowiło 13,2%).

Na ogólną liczbę 5 264 czynów karalnych, w mieście popełnionych zostało 3 658 czynów tj. 69,5% (w 2007 było to 82,0%).

Spośród 3 231 nieletnich sprawców 3 155 uczęszczało do różnego rodzaju szkół, 253 nieletnich dokonało czynu karnego w ramach powrotu do przestępstwa (w roku 2007 - 199), 194 popełniło czyn zabroniony po spożyciu alkoholu (w 2007 – 209), a 1 pod wpływem narkotyków lub innych środków odurzających.

Na terenie szkół podstawowych i gimnazjalnych w województwie małopolskim ogółem stwierdzono 1 663 (1 567 w 2007 r.) przestępstwa, natomiast w szkołach średnich i zawodowych 116 (251 w 2007 r.). W przypadku burs szkolnych i internatów, odnotowano na ich terenie 66 przestępstw (86 w 2007 roku).

Zestawienie porównawcze przestępczości w Polsce i województwie małopolskim

ROK	PRZESTĘPSTWA			SPRAWCY			
	ogółem przestępstw stwierdzonych	czyny karalne nieletnich	udział czynów nieletnich (w %)	osoby podejrzane ogółem	nieletni sprawcy	udział nieletnich sprawców (w %)	
Polska	2008	1 082 057	74 214	6,9	516 626	52 081	10,1
	2007	1 152 993	72 476	6,3	540 604	54 747	10,1
Małopolskie	2008	82 445	5 264	6,4	33 310	3 231	9,7
	2007	87 006	5 238	6,0	34 395	3 404	9,9

VII. Województwo mazowieckie - Komenda Wojewódzka Policji zs. w Radomiu

W 2008 roku, na terenie województwa mazowieckiego ujawniono 2 657 (2 732 w 2007 r.) nieletnich sprawców, którzy popełnili 3 093 (3 503 w 2007 r.) czyny karalne.

W analizowanym okresie nieletni sprawcy stanowili 8,7% ogółu podejrzanych ujawnionych na terenie województwa (8,5% w 2007 r.). Byli oni sprawcami 5,7% wszystkich stwierdzonych przestępstw (5,5% w 2007 r.).

Na terenie województwa mazowieckiego stwierdzono ogółem 33 172 (35 852 w 2007 r.) przestępstwa o charakterze kryminalnym, w tym czyny karalne – 2 916 (3 295 w 2007 r.). Wśród 14 643 (15 322 w 2007 r.) podejrzanych w tej kategorii 2 505 (2 549 w 2007 r.) to nieletni sprawcy.

Procentowy wskaźnik udziału czynów karalnych popełnionych przez nieletnich w stosunku do ogólnej liczby przestępstw stwierdzonych, w wytypowanych kategoriach przestępstw przedstawiał się następująco:

- uszczerbek na zdrowiu - 28,4% (26,1% w 2007 r.),
- rozbój, wymuszenie i kradzież rozbójnicza - 27,0% (28,4% w 2007 r.),
- z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii - 19,5% (17,6% w 2007 r.),
- bójka lub pobicie - 18,5% (22,8% w 2007 r.),
- kradzież z włamaniem - 7,7% (7,1% w 2007 r.),
- kradzież cudzej rzeczy - 5,2% (5,0% w 2007 r.),
- zgwałcenie - 2,6% (4,3% w 2007 r.).

Na 3 093 (3 503 w 2007 roku) czyny karalne, indywidualnie nieletni popełnili 2 212, 519 popełnili wspólnie z drugą osobą (573 w 2007 r.), a 362 popełnili w grupie (327 w 2007 r.).

Spośród 2 657 nieletnich sprawców 2 622 uczęszczało do różnego rodzaju szkół (2687 w 2007 r.), 182 popełniło czyn karalny będąc po spożyciu alkoholu (209 w 2007 r.).

W ramach powrotu do popełnienia czynu karalnego, 128 nieletnich dokonało podobnego czynu, a 70 wcześniej popełniło inny czyn karalny.

Małoletnich poniżej 13 r. życia, którzy dokonali czynu zabronionego w rozumieniu art. 1 § 2 pkt. 2 Ustawy z dnia 26 października 1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich ujawniono 182 (209 w 2007 r.). Dokonali oni 120 czynów zabronionych (137 w 2007 r.).

Na terenie szkół podstawowych i gimnazjalnych ogółem stwierdzono 892 (w 2007 r. – 1024) przestępstw, natomiast w szkołach średnich i zawodowych zarejestrowano 155 (w 2007 r. – 248) przestępstw. W przypadku burs szkolnych i internatów w 2008 r. odnotowano 28 (47 w 2007 roku) przestępstw.

Zestawienie porównawcze przestępczości w Polsce i województwie mazowieckim

ROK	PRZESTĘPSTWA			SPRAWCY			
	ogółem przestępstw stwierdzonych	czyny karalne nieletnich	udział czynów nieletnich (w %)	osoby podejrzane ogółem	nieletni sprawcy	udział nieletnich sprawców (w %)	
Polska	2008	1 082 057	74 214	6,9	516 626	52 081	10,1
	2007	1 152 993	72 476	6,3	540 604	54 747	10,1
Mazowieckie bez KSP	2008	53 756	3 093	5,7	30 505	2 657	8,7
	2007	64 151	3 503	5,5	32 147	2 732	8,5

VIII. Województwo opolskie - Komenda Wojewódzka Policji w Opolu

W 2008 roku na terenie województwa opolskiego ujawniono 1 383 (1 501 w 2007 r.) nieletnich sprawców, którzy popełnili 1 641 (1 682 w 2007 roku) czynów karalnych.

Procentowy wskaźnik udziału czynów karalnych do ogólnej liczby stwierdzonych przestępstw wynosił 5,7% (5,3 % w 2007 roku). Nieletni stanowili 9,3% (9,7% w 2007 roku) ogółu ustalonych osób podejrzanych.

Przestępstw o charakterze kryminalnym stwierdzono 18 875 (21 181 w 2007 r.), przy czym 1 317 (1 554 w 2007 r.) to czyny karalne. Wśród ogólnej liczby 7 823 (8 135 w 2007 r.) osób podejrzanych ujawniono 1 296 (1 402 w 2007 r.) nieletnich sprawców.

Wskaźnik udziału czynów nieletnich w ogólnej liczbie przestępstw stwierdzonych w najważniejszych kategoriach przedstawiał się następująco :

- rozbój, kradzież i wymuszenie rozbójnicze -	21,0%	(18,9% w 2007 r.),
- uszczerbek na zdrowiu -	20,2%	(22,8% w 2007 r.),
- udział w bójce lub pobiciu -	16,7%	(16,0% w 2007 r.),
- zgwałcenie -	6,8%	(18,5% w 2007 r.),
- kradzież z włamaniem -	6,8%	(4,8% w 2007 r.),
- kradzież cudzej rzeczy -	5,7%	(5,1% w 2007 r.),
- z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii -	5,5%	(14,9% w 2007 r.).

Największą liczbę czynów karalnych tj. 1 364 (1 256 w 2007 r.) popełniono na terenie miast. Stanowi to 83,1% wszystkich czynów karalnych (74,7% w 2007 r.).

Wśród ogólnej liczby 1 383 (1 501 w 2007 r.) nieletnich sprawców, 138 (120 w 2007 r.) stanowiły dziewczęta tj. 10% ogółu ujawnionych nieletnich sprawców czynów karalnych (8,0% w 2007 r.).

Na terenie województwa opolskiego policjanci ujawnili 95 (102 w 2007 r.) małoletnich, w wieku poniżej 13 r. życia, sprawców czynów zabronionych w rozumieniu art. 1 § 2 pkt. 2 Ustawy z dnia 26 października 1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich, którzy dokonali 38 takich czynów (58 w 2007 r.).

Pośród nieletnich sprawców ujawniono 112 osób (133 w 2007 r.), które czynów karalnych dokonały będąc po spożyciu alkoholu. Ujawniono jednego nieletniego sprawcę czynu karalnego będącego pod wpływem narkotyków lub innego środka odurzającego (w 2007 roku, nie ujawniono żadnego nieletniego w tej kategorii).

Wśród ujawnionych 63 nieletnich sprawców wcześniej dokonało podobnych czynów karalnych (54 w 2007 r.). Natomiast 27 nieletnich popełniło wcześniej inne czyny karalne (39 w 2007 r.).

W omawianym okresie 1 345 (1 449 w 2007 r.) sprawców czynów karalnych było uczniami różnego rodzaju szkół.

W 2008 roku na terenie szkół podstawowych i gimnazjalnych w województwie opolskim ogółem stwierdzono 277 (272 w 2007 r.) przestępstw, natomiast w szkołach średnich zawodowych zarejestrowano ogółem 61 (82 w 2007 r.) przestępstw. W przypadku burs szkolnych i internatów, odnotowano na ich terenie 25 przestępstw (24 w 2007 r.).

Zestawienie porównawcze przestępczości w Polsce i województwie opolskim

ROK	PRZESTĘPSTWA			SPRAWCY			
	ogółem przestępstw stwierdzonych	czyny karalne nieletnich	udział czynów nieletnich (w %)	osoby podejrzane ogółem	nieletni sprawcy	udział nieletnich sprawców (w %)	
Polska	2008	1 082 057	74 214	6,9	516 626	52 081	10,1
	2007	1 152 993	72 476	6,3	540 604	54 747	10,1
Opolskie	2008	29 014	1 641	5,6	14 926	1 383	9,3
	2007	31 788	1 682	5,3	15 429	1 501	9,7

IX. Województwo podkarpackie - Komenda Wojewódzka Policji w Rzeszowie

W 2008 r. na terenie województwa podkarpackiego ujawniono 1 617 (1 817 w 2007 r.), nieletnich sprawców, którzy popełnili 1 448 (1 513 w 2007 r.) czynów karalnych. Stanowiły one 3,8% (4,0% w 2007 r.) ogółu przestępstw stwierdzonych. Nieletni sprawcy czynów karalnych stanowili 7,5% (8,1% w 2007 r.) ogólnej liczby osób podejrzanych.

Stwierdzono 22 609 przestępstw o charakterze kryminalnym, w tym 1 321 (1 376 w 2007 r.) czynów karalnych. Ujawniono 1 494 nieletnich sprawców czynów karalnych (1 682 w 2007 r.), wśród 10 202 z ogółu podejrzanych w tej kategorii.

Procentowy wskaźnik czynów karalnych popełnionych przez nieletnich do ogólnej liczby przestępstw stwierdzonych w najczęściej popełnianych kategoriach wynosił odpowiednio:

- rozbój, wymuszenie i kradzież rozbójnicza - 27,4% (29,8% w 2007 r.),
- uszczerbek na zdrowiu - 11,7% (13,3% w 2007 r.),
- bójka lub pobicie - 10,1% (10,5% w 2007 r.),
- kradzież z włamaniem - 5,7% (6,2% w 2007 r.),
- kradzież cudzej rzeczy - 5,0% (4,9% w 2007 r.),
- zgwałcenie - 5,2% (4,0% w 2007 r.),

- uszkodzenie rzeczy - 3,7% (4,4% w 2007 r.),
- z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii - 3,1% (5,3% w 2007 r.).

W 2008 r. nieletni popełnili indywidualnie 983 (965 w 2007 r.) czyny karalne. Przez dwie osoby zostało popełnionych 287 (340 w 2007 r.) czynów, natomiast przez grupę – 178 (208 w 2007 r.) czynów.

Wśród ogólnej liczby 1 448 (1 513 w 2007 r.) czynów karalnych 878 (959 w 2007 r.) popełnionych zostało na terenie miast, a 570 (554 w 2007 r.) na terenach wiejskich.

Odnotowano 137 dziewcząt, będących sprawcami czynów karalnych (114 w 2007 r.), co stanowiło 8,5% (6,3% w 2007 r.) ogółu nieletnich sprawców.

Ujawniono 76 małoletnich poniżej 13 lat, dokonujących czynów zabronionych w rozumieniu art. 1 § 2 pkt. 2 Ustawy z dnia 26 października 1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich. Ujawniono 173 (150 w 2007 r.) nieletnich sprawców czynów karalnych, którzy dokonali czynu będąc w stanie po spożyciu alkoholu, ponownie 80 nieletnich (91 w 2007 r.) weszło w konflikt z prawem, w tym: za podobny czyn 52 (61 w 2007 r.), za inny 28 (30 w 2007 r.) osób.

Do różnego rodzaju szkół uczęszczało 1 590 nieletnich sprawców (1 774 w 2007 r.). Na terenie szkół podstawowych i gimnazjalnych stwierdzono 324 (388 w 2007 r.) przestępstwa, na terenie szkół średnich i zawodowych 133 (166 w 2007 r.), natomiast na terenie internatów i burs szkolnych odnotowano 18 (36 w 2007 r.) przestępstw.

Zestawienie porównawcze przestępczości w Polsce i województwie podkarpackim

ROK	PRZESTĘPSTWA			SPRAWCY			
	ogółem przestępstw stwierdzonych	czyny karalne nieletnich	udział czynów nieletnich (w %)	osoby podejrzane ogółem	nieletni sprawcy	udział nieletnich sprawców (w %)	
Polska	2008	1 082 057	74 214	6,9	516 626	52 081	10,1
	2007	1 152 993	72 476	6,3	540 604	54 747	10,1
Podkarpackie	2008	38 043	1 448	3,8	21 490	1 617	7,5
	2007	37 864	1 513	4,0	22 292	1 817	8,1

X. Województwo podlaskie - Komenda Wojewódzka Policji w Białymstoku

W 2008 roku na terenie województwa podlaskiego ujawniono 1 342 (1 447 w 2007 r.) nieletnich sprawców, którzy popełnili 1 044 (1 242 w 2007 r.) czyny karalne. Wskaźnik udziału czynów karalnych w ogólnej liczbie stwierdzonych przestępstw wynosił 4,1% (4,7% w 2007 r.), natomiast sprawcy czynów karalnych w ogólnej liczbie podejrzanych stanowili 8,8% (9,2% w 2007 r.).

Przestępstw o charakterze kryminalnym stwierdzono 15 861 (16 932 w 2007 r.), z których 902 (1 141 w 2007 r.) to czyny karalne. Ujawniono w tej kategorii 7 333 (7 711 w 2007 r.), podejrzanych, z czego 1 245 (1 351 w 2007 r.) to nieletni.

Procentowy wskaźnik udziału czynów karalnych popełnionych przez nieletnich w stosunku do ogólnej liczby przestępstw stwierdzonych w wytypowanych kategoriach przestępstw przedstawiał się następująco:

- uszczerbek na zdrowiu –	18,9%	(21,5% w 2007 r.),
- bójka lub pobicie –	14,6%	(17,5% w 2007 r.),
- rozbój, kradzież i wymuszenie rozbójnicze –	11,8%	(19,0% w 2007 r.),
- zgwałcenie –	9,1%	(6,2% w 2007 r.),
- z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii –	4,8%	(10,7% w 2007 r.),
- kradzież rzeczy –	3,9%	(4,2% w 2007 r.),
- kradzież z włamaniem –	3,3%	(4,5% w 2007 r.).

Głównym miejscem działalności przestępczej nieletnich było środowisko miejskie, gdzie odnotowano 824 (1 032 w 2007 r.) czyny karalne. Stanowiły one 78,9% (83,0% w 2007 r.) wszystkich czynów karalnych popełnionych przez osoby nieletnie na terenie woj. podlaskiego.

Wśród ogólnej liczby 1 342 nieletnich sprawców – 220 (174 w 2007 r.) stanowiły dziewczęta tj. 16,4% (12,0% w 2007 r.).

Odnutowano 184 (160 w 2007 r.) małoletnich do 13-go roku życia, którzy popełnili 82 (99 w 2007 r.) czyny zabronione w rozumieniu art. 1 § 2 pkt. 2 Ustawy z dnia 26 października 1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich.

W 2008 roku spośród ogółu ujawnionych nieletnich sprawców 50 (71 w 2007 r.) popełniło wcześniej czyny karalne, w tym 21 (42 w 2007 r.) podobne, a 29 (29 w 2007 r.) nieletnich inne czyny.

Po spożyciu alkoholu w chwili popełnienia czynu karalnego było 117 (151 w 2007 r.) nieletnich.

Sprawcy czynów karalnych, w większości uczyli się w różnego rodzaju szkołach – 1 317 (1 412 w 2007 r.).

W 2008 r. na terenie szkół podstawowych i gimnazjalnych stwierdzono 265 (297 w 2007 r.) przestępstw. W szkołach średnich i zawodowych 119 (83 w 2007 r.), a na terenie burs i internatów 14 (50 w 2007 r.) przestępstw.

Zestawienie porównawcze przestępczości w Polsce i województwie podlaskim

ROK	PRZESTĘPSTWA			SPRAWCY			
	ogółem przestępstw stwierdzonych	czyny karalne nieletnich	udział czynów nieletnich (w %)	osoby podejrzane ogółem	nieletni sprawcy	udział nieletnich sprawców (w %)	
Polska	2008	1 082 057	74 214	6,9	516 626	52 081	10,1
	2007	1 152 993	72 476	6,3	540 604	54 747	10,1
Podlaskie	2008	25 498	1 044	4,1	15 222	1 342	8,8
	2007	26 651	1 242	4,7	15 796	1 447	9,2

XI. Województwo pomorskie - Komenda Wojewódzka Policji w Gdańsku

W 2008 roku na terenie województwa pomorskiego ujawniono 3 248 (3 251 w 2007 r.) nieletnich sprawców, którzy popełnili 5 330 (4 607 w 2007 r.) czynów karalnych.

Wskaźnik udziału czynów karalnych popełnionych przez nieletnich w ogólnej liczbie przestępstw stwierdzonych w omawianym okresie wynosił 7,1% (6,2% w 2007 r.), natomiast wskaźnik nieletnich sprawców do ogółem podejrzanych wynosił 11,6% (11,3% w 2007 r.).

Stwierdzono ogółem 48 568 (49 857 w 2007 r.) przestępstw o charakterze kryminalnym, z czego 4 691 (3 931 w 2007 r.) to czyny karalne. Ujawniono 3 094 (3 082 w 2007 r.) nieletnich sprawców wśród 15 411 (16 123 w 2007 r.) ogółu podejrzanych w tej kategorii.

Procentowy wskaźnik czynów karalnych popełnionych przez nieletnich do ogólnej liczby przestępstw stwierdzonych w najczęściej popełnianych kategoriach wynosił odpowiednio:

- rozbój, kradzież i wymuszenie rozbójnicze – 42,4% (22,2% w 2007 r.),
- uszczerbek na zdrowiu – 30,9% (31,4% w 2007 r.),
- bójka lub pobicie – 29,5% (21,4% w 2007 r.),
- z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii – 23,3% (15,2% w 2007 r.),
- kradzież z włamaniem – 7,1% (5,9% w 2007 r.),
- zgwałcenie – 6,5% (6,6% w 2007 r.),
- kradzież cudzej rzeczy – 3,5% (3,1% w 2007 r.).

Najczęściej czyny karalne popełniano na terenie miast – 4 616 (3 725 w 2007 r.), co stanowiło 86,6% (80,8% w 2007 r.) ogółu czynów karalnych.

Liczba nieletnich, którzy weszli ponownie w konflikt z prawem w 2008 roku wyniosła 382 (411 w 2007 r.), z tego za podobne czyny 235 (241 w 2007 r.), za inne 147 (170 w 2007 r.).

Po spożyciu alkoholu było 161 (174 w 2007 r.) nieletnich sprawców, natomiast nie odnotowano żadnego przypadku, gdy sprawca był pod wpływem narkotyków lub innych środków odurzających (4 osoby w 2007 r.).

Wśród ogólnej liczby 3 248 (3 251 w 2007 r.) nieletnich sprawców, 3 190 (3 198 w 2007 r.) uczyło się w różnego typu szkołach.

Na terenie województwa pomorskiego odnotowano 1 315 (974 w 2007 r.) przestępstw na terenie szkół podstawowych i gimnazjalnych, 131 (180 w 2007 r.) w szkołach średnich i zawodowych oraz 64 (88 w 2007 r.) w bursach i internatach.

Zestawienie porównawcze przestępczości w Polsce i województwie pomorskim

ROK	PRZESTĘPSTWA			SPRAWCY			
	ogółem przestępstw stwierdzonych	czyny karalne nieletnich	udział czynów nieletnich (w %)	osoby podejrzane ogółem	nieletni sprawcy	udział nieletnich sprawców (w %)	
Polska	2008	1082057	74214	6,9	516626	52081	10,1
	2007	1152993	72476	6,3	540604	54747	10,1
Pomorskie	2008	75171	5330	7,1	27979	3248	11,6
	2007	74297	4607	6,2	28731	3251	11,3

XII. Województwo śląskie - Komenda Wojewódzka Policji w Katowicach

W 2008 roku na terenie województwa śląskiego ujawniono 6 993 (7 277 w 2007 r.) nieletnich sprawców, którzy dokonali 10 790 (9 531 w 2007 r.) czynów karalnych.

Udział czynów nieletnich w ogólnej liczbie przestępstw stwierdzonych wynosił 7,0% (5,8% w 2007 r.), natomiast wskaźnik procentowy nieletnich sprawców w ogólnej liczbie podejrzanych wynosił 10,7% (10,5% w 2007 r.).

Na terenie podległym Komendzie Wojewódzkiej Policji w Katowicach stwierdzono 113 914 (124 700 w 2007 r.) przestępstw o charakterze kryminalnym oraz ujawniono 38 893 (41 876 w 2007 r.) podejrzanych w tej kategorii. Wśród tych danych, liczba czynów karalnych wynosiła 10 303 (9 032 w 2007 r.), których dopuściło się 6 641 (6 943 w 2007 r.) nieletnich sprawców.

Procentowy wskaźnik czynów karalnych popełnionych przez nieletnich do ogólnej liczby przestępstw stwierdzonych w najczęściej popełnianych kategoriach wynosił odpowiednio:

- rozbój, kradzież i wymuszenie rozbójnicze -	31,3%	(23,5% w 2007 r.),
- bójka lub pobicie -	23,4%	(17,1% w 2007 r.),
- uszkodzenie ciała -	23,2%	(26,0% w 2007 r.),
- z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii -	19,5%	(15,6% w 2007 r.),
- kradzież z włamaniem -	4,2%	(4,1% w 2007 r.),
- kradzież cudzej rzeczy -	3,8%	(3,1% w 2007 r.),
- zgwałcenie -	3,8%	(6,9% w 2007 r.).

Spośród wszystkich nieletnich sprawców:

- 3 374 nieletnich dokonało czynów karalnych indywidualnie (3 459 w 2007 roku);
- 1 590 nieletnich dokonało czynów karalnych wspólnie z inną osobą (1 655 w 2007 roku);
- 2 027 nieletnich dokonało czynów karalnych w grupie (2 159 w 2007 roku).

Wśród 6 993 (7 277 w 2007 r.) nieletnich sprawców dziewczęta stanowiły 13,2%, tj. 920 osób (930 w roku 2007, co stanowiło 12,8%).

W mieście popełnionych zostało 10 054 (8 844 w 2007 r.) czynów karalnych, tj. 93,2% (w 2007 było to 92,8%) ogólnej liczby czynów karalnych dokonanych przez nieletnich sprawców.

W 2008 roku ujawniono 502 małoletnich w wieku poniżej 13 r. życia (539 w 2007 r.), którzy byli sprawcami czynów zabronionych w rozumieniu art. 1 § 2 pkt. 2 Ustawy z dnia 26 października 1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich.

Nieletnich, którzy będąc w stanie po spożyciu alkoholu popełnili czyn karalny, odnotowano 359 (399 w 2007 r.), a pod wpływem narkotyków lub innych środków o podobnym działaniu ujawniono 3 osoby (4 osoby w 2007 r.).

Spośród 6 993 ujawnionych nieletnich sprawców, 380 dokonało powrotu do czynu karalnego (363 w 2007 r.).

Na terenie szkół podstawowych i gimnazjalnych w województwie śląskim, stwierdzono 3 767 (2 672 w 2007 r.) przestępstw, natomiast w szkołach średnich i zawodowych - 355 (484 w 2007 r.). W przypadku burs szkolnych i internatów w 2008 r. odnotowano 82 przestępstw stwierdzonych (136 w 2007 roku).

Zestawienie porównawcze przestępczości w Polsce i województwie śląskim

ROK	PRZESTĘPSTWA			SPRAWCY			
	ogółem przestępstw stwierdzonych	czyny karalne nieletnich	udział czynów nieletnich (w %)	osoby podejrzane ogółem	nieletni sprawcy	udział nieletnich sprawców (w %)	
Polska	2008	1 082 057	74 214	6,9	516 626	52 081	10,1
	2007	1 152 993	72 476	6,3	540 604	54 747	10,1
Śląskie	2008	153 214	10 790	7,0	65 292	6 993	10,7
	2007	164 685	9 531	5,8	69 283	7 277	10,5

XIII. Województwo świętokrzyskie - Komenda Wojewódzka Policji w Kielcach

W 2008 roku na terenie województwa świętokrzyskiego ujawniono 1 273 (1 352 w 2007 r.) nieletnich sprawców, którzy popełnili 1 723 (1931 w 2007 r.) czyny karalne.

W analizowanym okresie nieletni sprawcy stanowili 8,1% (8,3% w 2007 r.) ogółu podejrzanych ujawnionych na terenie województwa, byli oni sprawcami 5,0% wszystkich stwierdzonych przestępstw (4,8% w 2007 r.).

Stwierdzono ogółem 17 599 (22 620 w 2007 r.) przestępstw o charakterze kryminalnym, w tym 1 546 (1 522 w 2007 r.) czynów karalnych. Ujawniono w tej kategorii 7 387 (7 783 w 2007 r.) osób podejrzanych, w tym 1 200 (1 254 w 2007 r.) nieletnich sprawców.

Procentowy wskaźnik udziału czynów karalnych popełnionych przez nieletnich, w stosunku do ogólnej liczby przestępstw stwierdzonych, w wytypowanych kategoriach

przestępstw przedstawiał się następująco:

- rozbój, kradzież i wymuszenie rozbójnicze -	29,7%	(28,9% w 2007 r.),
- uszczerbek na zdrowiu -	17,3%	(17,3% w 2007 r.),
- bójka lub pobicie -	19,8%	(19,3% w 2007 r.),
- z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii -	13,6%	(6,5% w 2007 r.),
- zgwałcenie -	10,3%	(5,0% w 2007 r.),
- zabójstwo -	8,7%	(0% w 2007 r.),
- kradzież z włamaniem -	7,0%	(7,0% w 2007 r.),
- kradzież cudzej rzeczy -	5,1%	(4,6% w 2007 r.).

Na ogólną liczbę 1 723 (1 931 w 2007 r.) czynów karalnych, w mieście popełnionych zostało 1 260 (1 279 w 2007 r.) czynów tj. 73,1% (66,2% w 2007 r.).

Małoletnich sprawców poniżej 13 r. życia ujawniono 46 (48 w 2007 r.), którzy dokonali w rozumieniu art. 1 § 2 pkt. 2 Ustawy z dnia 26 października 1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich 44 (47 w 2007 r.) czynów zabronionych.

Ujawniono 122 nieletnich sprawców, którzy wcześniej dokonali czynu karalnego (128 w 2007 r.), 116 nieletnich sprawców, którzy popełnili czyn karalny po spożyciu alkoholu (108 w 2007 r.).

Wśród ogólnej liczby 1 273 (1 352 w 2007 r.) nieletnich sprawców 1 236 (1 300 w 2007 r.) uczyło się w różnego rodzaju szkołach.

Na terenie szkół podstawowych i gimnazjalnych w województwie świętokrzyskim stwierdzono 576 (417 w 2007 r.) przestępstw, w szkołach średnich i zawodowych, popełniono ich 49 (136 w 2007 r.), natomiast w bursach i internatach 52 (50 w 2007 r.).

Zestawienie porównawcze przestępczości w Polsce i województwie świętokrzyskim

ROK	PRZESTĘPSTWA			SPRAWCY			
	ogółem przestępstw stwierdzonych	czyny karalne nieletnich	udział czynów nieletnich (w %)	osoby podejrzane ogółem	nieletni sprawcy	udział nieletnich sprawców (w %)	
Polska	2008	1 082 057	74 214	6,9	516 626	52 081	10,1
	2007	1 152 993	72 476	6,3	540 604	54 747	10,1
Świętokrzyskie	2008	34 606	1 723	5,0	15 764	1 273	8,1
	2007	40 561	1 931	4,8	16290	1 352	8,3

XIV. Województwo warmińsko - mazurskie - Komenda Wojewódzka Policji w Olsztynie

W 2008 roku na terenie województwa warmińsko-mazurskiego ujawniono 2 387 (2 570 w 2007 r.) nieletnich sprawców, którzy popełnili 2 505 (2 725 w 2007 r.) czynów karalnych. W analizowanym okresie nieletni sprawcy stanowili 9,8% (10,0% w 2007 r.) ogółu podejrzanych ujawnionych na terenie województwa. Czyny karalne stanowiły 6,4% wszystkich stwierdzonych przestępstw (6,1% w 2007 r.).

Stwierdzono ogółem 25 256 (27 183 w 2007 r.) przestępstw o charakterze kryminalnym, w tym 2 280 (2 515 w 2007 r.) czynów karalnych, ujawniono w tej kategorii 12 835 (13 555 w 2007 r.) podejrzanych, w tym 2 234 (2 400 w 2007 r.) nieletnich sprawców.

Procentowy wskaźnik udziału czynów karalnych popełnionych przez nieletnich, w stosunku do ogólnej liczby przestępstw stwierdzonych, w wytypowanych kategoriach przestępstw przedstawiał się następująco:

- uszczerbek na zdrowiu -	23,9%	(20,5% w 2007 r.),
- bójka lub pobicie -	19,6%	(14,5% w 2007 r.),
- rozbój, wymuszenie i kradzież rozbójnicza -	19,0%	(21,4% w 2007 r.),
- z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii -	15,1%	(8,2% w 2007 r.),
- kradzież z włamaniem -	9,4%	(12,3% w 2007 r.),
- kradzież cudzej rzeczy -	7,0%	(8,1% w 2007 r.),
- zgwałcenie -	5,9%	(8,9% w 2007 r.).

Na 2 505 (2 725 w 2007 roku) czynów karalnych indywidualnie nieletni dokonali 1 807 (1 842 w 2007 r.), działając wspólnie z drugą osobą - 444 (482 w 2007 roku) czyny, natomiast w grupach popełnili – 254 (401 w 2007 r) czyny.

Spośród wszystkich czynów karalnych w mieście popełnionych zostało 1 927 (2 136 w 2007 r.) czynów, tj. 76,9% (78,4% w 2007).

Wśród nieletnich sprawców 348 (220 w 2007 r.) było dziewcząt, które stanowiły 14,6% (8,6% w 2007 r.) ogółu ujawnionych nieletnich sprawców.

Ujawniono 221 (192 w 2007 r.) małoletnich sprawców w wieku poniżej 13 r. życia w rozumieniu art. 1 § 2 pkt. 2 Ustawy z dnia 26 października 1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich. Popełnili oni 155 czynów zabronionych (109 w 2007 r.).

Do różnego rodzaju szkół uczęszczało 2 317 (2 464 w 2007 r.) nieletnich sprawców czynów karalnych.

Do popełnienia czynu karalnego powróciło 216 (280 w 2007 r.) nieletnich sprawców, w tym 138 (177 w 2007 r.), którzy w przeszłości dokonali podobnego czynu, oraz 78 (102 w 2007 r.), którzy naruszyli treść innych przepisów.

Sprawców, dokonujących czynów karalnych po użyciu alkoholu było 212 (189 w 2007 r.), natomiast pod wpływem narkotyków lub innego, podobnie działającego środka 1 (4 w 2007 r.).

Na terenie szkół podstawowych i gimnazjalnych stwierdzono 403 (451 w 2007 r.) przestępstwa, w szkołach średnich i zawodowych 171 (356 w 2007 r.), natomiast w bursach i internatach 37 (56 w 2007 r.).

Zestawienie porównawcze przestępczości w Polsce i województwie warmińsko – mazurskim

ROK	PRZESTĘPSTWA			SPRAWCY			
	ogółem przestępstw stwierdzonych	czyny karalne nieletnich	udział czynów nieletnich (w %)	osoby podejrzane ogółem	nieletni sprawcy	udział nieletnich sprawców (w %)	
Polska	2008	1 082 057	74 214	6,9	516 626	52 081	10,1
	2007	1 152 993	72 476	6,3	540 604	54 747	10,1
Warmińsko – mazurskie	2008	39 364	2 505	6,4	24 282	2 387	9,8
	2007	44 876	2 725	6,1	25 801	2 570	10,0

XV. Województwo wielkopolskie - Komenda Wojewódzka Policji w Poznaniu

W 2008 roku na terenie województwa wielkopolskiego ujawniono 4 830 (4 893 w 2007 r.) nieletnich sprawców, którzy popełnili 10 544 (8 985 w 2007 r.) czyny karalne.

W analizowanym okresie nieletni sprawcy stanowili 11,3% ogółu podejrzanych ujawnionych na terenie województwa (11,2% w 2007 r.). Byli oni sprawcami 11,6% wszystkich stwierdzonych przestępstw (9,9% w 2007 r.).

Na terenie województwa wielkopolskiego ogółem stwierdzono 61 851 (62 072 w 2007 r.) przestępstw o charakterze kryminalnym, w tym 10 151 (8 663 w 2007 r.) czynów karalnych. Ujawniono 21 305 (22 358 w 2007 r.) podejrzanych w tej kategorii, w tym 4 573 (4 667 w 2007 r.) nieletnich sprawców.

Procentowy wskaźnik udziału czynów karalnych popełnionych przez nieletnich, w stosunku do ogólnej liczby przestępstw stwierdzonych, w wytypowanych kategoriach przestępstw przedstawiał się następująco:

- rozbój, wymuszenie rozbójnicze, kradzież rozbójnicza - 55,6% (48,1% w 2007 r.),
- z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii - 37,7% (35,1% w 2007 r.),
- bójka lub pobicie - 32,5% (28,5% w 2007 r.),
- uszczerbek na zdrowiu - 30,0% (27,6% w 2007 r.),
- zgwałcenie - 10,0% (4,0% w 2007 r.),
- kradzież z włamaniem - 9,7% (8,3% w 2007 r.),
- kradzież cudzej rzeczy - 5,0% (5,3% w 2007 r.).

Ujawniono 282 (283 w 2007 r.) małoletnich w wieku poniżej 13 r. życia, którzy dokonali 141 czynów zabronionych (136 w 2007 r.) w rozumieniu art. 1 § 2 pkt. 2 Ustawy z dnia 26 października 1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich.

Na ogólną liczbę 10 544 czynów karalnych, w mieście popełnionych zostało 9 155, tj. 92,5% ogółu czynów popełnionych przez nieletnich sprawców.

Na terenie szkół podstawowych i gimnazjalnych w województwie wielkopolskim ogółem stwierdzono 2 114 (1 910 w 2007 r.) przestępstw, w szkołach średnich i zawodowych 202 (225 w 2007 r.), w internatach i bursach 60 przestępstw (122 w 2007 r.)

Zestawienie porównawcze przestępczości w Polsce i województwie wielkopolskim

ROK	PRZESTĘPSTWA			SPRAWCY			
	ogółem przestępstw stwierdzonych	czyny karalne nieletnich	udział czynów nieletnich (w %)	osoby podejrzane ogółem	nieletni sprawcy	udział nieletnich sprawców (w %)	
Polska	2008	1 082 057	74 214	6,9	516 626	52 081	10,1
	2007	1 152 993	72 476	6,3	540 604	54 747	10,1
Wielkopolskie	2008	91 237	10 544	11,6	42 772	4 830	11,3
	2007	90 697	8 985	9,9	43 501	4 893	11,2

XVI. Województwo zachodniopomorskie - Komenda Wojewódzka Policji w Szczecinie

W 2008 roku na terenie województwa zachodniopomorskiego ujawniono 3 233 (3 562 w 2007 r.) nieletnich sprawców, którzy popełnili 4 593 (4 516 w 2007 r.) czyny karalne. Nieletni sprawcy stanowili 11,7% ogółu podejrzanych ujawnionych na terenie województwa (12,1% w 2007 r.). Czyny karalne stanowiły 8,6% wszystkich stwierdzonych przestępstw (7,8% w 2007 r.).

Na terenie województwa zachodniopomorskiego stwierdzono ogółem 36 050 (38 965 w 2007 r.) przestępstw o charakterze kryminalnym, w tym czynów karalnych 4 408 (4 261 w 2007 r.). Ujawniono 13 576 (14 669 w 2007 r.) podejrzanych w tej kategorii, w tym 3 066 (3 372 w 2007 r.) nieletnich sprawców.

Procentowy wskaźnik udziału czynów karalnych popełnionych przez nieletnich, w stosunku do ogólnej liczby przestępstw stwierdzonych, w wytypowanych kategoriach przestępstw przedstawiał się następująco:

- rozbój, wymuszenie i kradzież rozbójnicza -	32,6%	(26,6% w 2007 r.),
- bójka lub pobicie -	28,3%	(32,9% w 2007 r.),
- uszczerbek na zdrowiu -	27,3%	(23,5% w 2007 r.),
- z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii -	16,8%	(11,0% w 2007 r.),
- kradzież z włamaniem -	9,2%	(11,0% w 2007 r.),
- kradzież cudzej rzeczy -	7,7%	(6,6% w 2007 r.),
- zgwałcenie -	5,1%	(10,3% w 2007 r.).

Spośród ujawnionych czynów karalnych 4 402 (3 782 w 2007 r.) dokonane były na terenie miast. Stanowiły one 95,8% (83,7% w 2007 r.) wszystkich czynów popełnionych przez nieletnich.

Indywidualnie nieletni dokonali 2 993 (3 285 w 2007 r.) czyny karalne, natomiast pozostałe 1 600 (1 231 w 2007 r.) wspólnie z innymi osobami.

Ujawniono 167 nieletnich sprawców czynów karalnych będących po spożyciu alkoholu oraz jednego sprawcę będącego pod wpływem narkotyku lub innego środka odurzającego.

Odnotowano 198 (186 w 2007 r.) małoletnich poniżej 13 r. życia, którzy popełnili czyny zabronione w rozumieniu art. 1 § 2 pkt. 2 Ustawy z dnia 26 października 1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich.

Na terenie szkół podstawowych i gimnazjalnych stwierdzono 998 (1 023 w 2007 r.) przestępstw, w szkołach średnich i zawodowych 120 (116 w 2007 r.), a w bursach i internatach 84 (87 w 2007 r.).

Zestawienie porównawcze przestępczości w Polsce i województwie zachodniopomorskim

ROK	PRZESTĘPSTWA			SPRAWCY			
	ogółem przestępstw stwierdzonych	czyny karalne nieletnich	udział czynów nieletnich (w %)	osoby podejrzane ogółem	nieletni sprawcy	udział nieletnich sprawców (w %)	
Polska	2008	1 082 057	74 214	6,9	516 626	52 081	10,1
	2007	1 152 993	72 476	6,3	540 604	54 747	10,1
Zachodnio- pomorskie	2008	53 318	4 593	8,6	27 596	3 233	11,7
	2007	57 947	4 516	7,8	29 316	3 562	12,1

XVII. Komenda Stołeczna Policji

W 2008 roku na terenie podległym Komendzie Stołecznej Policji ujawniono 3 710 (4 282 w 2007 r.) nieletnich sprawców, którzy popełnili 3 526 (4 702 w 2007 r.) czynów karalnych. Nieletni sprawcy stanowili 10,1% ogółu podejrzanych ujawnionych na terenie garnizonu (9,9% w 2007 r.). Czyny karalne stanowiły 4,3% wszystkich stwierdzonych przestępstw (4,9% w 2007 r.).

Stwierdzono 65 274 (74 531 w 2007 r.) przestępstwa o charakterze kryminalnym, w tym 3 369 (4 474 w 2007 r.) czynów karalnych. Ogólnie podejrzanych w tej kategorii ujawniono 21 849 (25 108 w 2007 r.), wśród których 3 572 (4 066 w 2007 r.) to nieletni sprawcy.

Procentowy wskaźnik udziału czynów karalnych popełnionych przez nieletnich, w stosunku do ogólnej liczby przestępstw stwierdzonych, w wytypowanych kategoriach przestępstw przedstawiał się następująco:

- bójka lub pobicie - 33,2% (36,1% w 2007 r.),
- uszczerbek na zdrowiu - 19,1% (18,4% w 2007 r.),
- rozbój, wymuszenie i kradzież rozbójnicza - 12,6% (14,2% w 2007 r.),
- z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii - 8,7% (9,1% w 2007 r.),
- zgwałcenie - 3,0% (4,0% w 2007 r.),
- kradzież cudzej rzeczy - 2,0% (2,1% w 2007 r.),
- kradzież z włamaniem - 1,6% (2,0% w 2007 r.).

Na 3 526 (4 702 w 2007 roku) dokonanych czynów karalnych, indywidualnie nieletni popełnili 2 429 (3 381 w 2007 r.) czynów, przez dwie osoby 581 (727 w 2007 r.) czynów, natomiast działając w grupie popełniono 516 (594 w 2007 r.) czynów karalnych.

Spośród nieletnich sprawców czynów karalnych 51 (68 w 2007 r.) nieletnich popełniło już w przeszłości podobne czyny, natomiast 34 (45 w 2007 r.) nieletnich popełniło inne czyny karalne.

Na terenie szkół podstawowych i gimnazjalnych stwierdzono 1 181 (1 442 w 2007 r.) przestępstw, 111 na terenie szkół średnich i zawodowych (195 w 2007 r.) oraz 116 na terenie burs i internatów (158 w 2007 r.).

Zestawienie porównawcze przestępczości w Polsce i na obszarze działania KSP

ROK	PRZESTĘPSTWA			SPRAWCY			
	ogółem przestępstw stwierdzonych	czyny karalne nieletnich	udział czynów nieletnich (w %)	osoby podejrzane ogółem	nieletni sprawcy	udział nieletnich sprawców (w %)	
Polska	2008	1 082 057	74 214	6,9	516 626	52 081	10,1
	2007	1 152 993	72 476	6,3	540 604	54 747	10,1
KSP	2008	82 766	3 526	4,3	36 879	3 710	10,1
	2007	95 706	4 702	4,9	43 073	4 282	9,9

II. DZIAŁANIA POLICJI W ZAKRESIE ZAPOBIEGANIA ZJAWISKOM PATOLOGII SPOŁECZNEJ

1. Alkoholizm

Alkoholizm to jeden z podstawowych czynników kryminogennych, a także od lat najpoważniejsza z przyczyn patologizacji życia społecznego i rodzinnego w Polsce.

Zjawisko to ma istotny wpływ na poziom ładu i porządku publicznego, a co za tym idzie, decyduje o poczuciu bezpieczeństwa społecznego w środowiskach lokalnych i w skali całego kraju. Wszystkie wskazane zależności powodują, że to zjawisko patologiczne pozostaje w ścisłym zainteresowaniu Policji. Wśród codziennych obowiązków służbowych Policja wykonuje w tym obszarze różnego rodzaju czynności i przedsięwzięcia, zaczynając od informacyjno – edukacyjnych, szkoleniowych, profilaktycznych, a kończąc na kontrolnych i represyjnych. Policjanci nie pozostają w tych działaniach osamotnieni, mają swoich sojuszników i partnerów. Wśród nich do najważniejszych należy zaliczyć następujące: samorządy, Straż Miejska (Gminna), Straż Graniczna, Straż Ochrony Kolei, miejskie i gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, kuratoria oświaty, urzędy kontroli skarbowej, urzędy celne, Państwowa Inspekcja Handlowa, centra pomocy rodzinie, ośrodki terapii uzależnień i wiele innych.

Przyczyny alkoholizmu od lat nie ulegają większym zmianom. Jak wynika z rocznych sprawozdań przesyłanych przez komendy wojewódzkie Policji, specjaliści ds. nieletnich w ostatnich kilku latach dołączają do nich migrację zarobkową członków rodzin za granicę i poczucie osamotnienia pozostałego w kraju współmałżonka. Często próbuje on sobie radzić, zapelniając fizyczną i emocjonalną pustkę właśnie przy pomocy alkoholu. Dochodzi do tego ciągle niewystarczająca świadomość społeczna dotycząca szkodliwości nadmiernego picia oraz mechanizmów uzależnienia. Od lat popularne wśród polskiej młodzieży bywanie w klubach, pubach, na dyskotekach, prywatkach, itp. imprezach łączy się nierozdzielnie ze spożywaniem piwa i mocniejszych trunków, choć specjaliści ds. nieletnich analizując miejsce i okoliczności spożywania alkoholu przez młodzież wskazują także często dworce autobusowe i kolejowe, klatki schodowe bloków mieszkalnych, parki, mieszkania rówieśników, place zabaw, itp.

Stałą od kilku lat, wyraźnie zauważalną przez Policję tendencją, jest wzrost ujawnianych małoletnich/nieletnich pod wpływem alkoholu. Należy mieć na uwadze, że zgodnie z przepisami ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, spożywanie alkoholu w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, przy założeniu, że jest to zachowanie powtarzalne, wielokrotne, traktowane jest jako przejaw demoralizacji. Sąd rejonowy, wydział rodzinny i nieletnich, w przypadku

potwierdzonego przez biegłego nałogowego używania alkoholu przez nieletniego, może orzec jego umieszczenie w zakładzie leczniczym.

W ramach działań profilaktycznych w 2008 roku policjanci w całej Polsce ujawnili 24 099 małoletnich znajdujących się pod wpływem alkoholu (w 2007 roku 23 747), co, w porównaniu do roku poprzedniego, kształtuje się na porównywalnym poziomie, tj. stanowi wzrost tylko o 1,5 %. Tak mała dynamika jest swojego rodzaju wyjątkiem, biorąc pod uwagę ostatnie 5 lat. Wyjaśnienie przyczyn takiego stanu rzeczy jest niewątpliwie wypadkową różnych czynników, częściowo zależnych tylko od działań Policji. Najwięcej małoletnich pod działaniem tego środka ujawniono na terenie KWP Olsztyn, KWP Katowice, KWP Szczecin oraz KWP Kraków.

Zapewne ilość tych młodych ludzi, którzy spożywali alkohol byłaby mniejsza, gdyby sprzedawcy napojów alkoholowych bezwzględnie przestrzegali zakazów wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Zgodnie z jej zapisami sprzedaż napojów alkoholowych osobom do 18. roku życia jest przestępstwem, za które jako karę dodatkową można orzec przepadek napojów alkoholowych, chociażby nie były one własnością sprawcy, a także zakaz prowadzenia działalności gospodarczej polegającej na sprzedaży lub podawaniu napojów alkoholowych. W ramach działań kontrolnych, mających na celu sprawdzenie przestrzegania przez przedsiębiorców przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w 2008 r. policjanci sporządzili 343 wnioski do organów gminy o odebranie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, z czego 199 w związku z ujawnieniem sprzedaży lub podawania alkoholu małoletnim, co stanowi 57,6 % ogólnej liczby wniosków (analogicznie w roku 2007 sporządzono 614 takich wniosków, z czego 285 w związku ze sprzedażą alkoholu małoletnim). Największą aktywnością w tych działaniach wykazała się KWP w Poznaniu, kierując do organów gminy odpowiednio 56 wniosków, z czego aż 44 za sprzedaż alkoholu małoletnim.

Związek alkoholu z przestępczością znany był praktycznie od zawsze. Wyraźnie obrazują to gromadzone w policyjnych bazach dane statystyczne. W roku 2008 w wybranych kategoriach przestępstw¹, w których badany jest stan trzeźwości sprawcy, zarejestrowano łącznie 317 340 podejrzanych (przy ogólnej liczbie podejrzanych we wszystkich kategoriach przestępstw 516 626). Stan trzeźwości ustalono w 246 991 przypadkach, z czego 197 148 podejrzanych było w stanie nietrzeźwości, co stanowi 62,1% ogólnej liczby podejrzanych we wspomnianych kategoriach (w 2007 r. 61,5%).

¹ Dotyczy przestępstw z art. 148, 151-159, 189-193, 197-200, 207, 216, 217, 222-228, 275, 278-282, 288-290 oraz rozdziałów XX (przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu) i XXI (przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji) Kodeksu Karnego.

Z kolei wśród nieletnich w omawianych kategoriach odnotowano 44 894 sprawców czynów karalnych (przy ogólnej liczbie sprawców we wszystkich kategoriach 52081), z czego u 19 069 zbadano stan trzeźwości, 3 307 z nich było nietrzeźwych, co stanowi 7,4 % liczby sprawców w wybranych kategoriach (w r. 2007 również 7,4 %).

Tabela nr 1:

Podejrzani ogółem oraz w wybranych kwalifikacjach prawnych, w których w policyjnym systemie statystyki przestępczości TEMIDA wskazywany jest stan trzeźwości podejrzanego² w latach 2007 – 2008.

	Podejrzani we wszystkich kwalifikacjach OGÓŁEM	Podejrzani w wybranych kwalifikacjach	Zbadano stan trzeźwości	Nietrzeźwi	Udział nietrzeźwych wśród podejrzanych w %
2007	540 604	328 082	255 753	200 551	61,5
2008	516 626	317 340	246 991	197 148	62,1

Tabela nr 2:

Nieletni sprawcy czynów karalnych ogółem oraz w wybranych kwalifikacjach prawnych, w których w policyjnym systemie statystyki przestępczości TEMIDA wskazywany jest stan trzeźwości podejrzanego w latach 2007 – 2008.

	Nieletni sprawcy we wszystkich kwalifikacjach OGÓŁEM	Nieletni sprawcy w wybranych kwalifikacjach	Zbadano stan trzeźwości	Nietrzeźwi	Udział nietrzeźwych wśród ogółu sprawców
2007	54 747	47 050	20 690	3 491	7,4
2008	52 081	44 894	19 069	3 307	7,4

Szczegółowe zestawienie danych liczbowych dotyczących udziału nietrzeźwych podejrzanych oraz nieletnich sprawców czynów karalnych w wybranych kategoriach przestępstw w 2008 r. w porównaniu do roku 2007 znajduje się w załączniku nr 2 (tabela nr 5).

Oprócz wykrywania sprawców przestępstw, którzy w chwili ich popełnienia znajdowali się w stanie nietrzeźwości, policjanci ujawniali także nietrzeźwych sprawców wykroczeń. Ten typ wykroczeń jest szczególnie uciążliwy społecznie i jest jednym z elementów, mających decydujący

² Dotyczy przestępstw z art. 148, 151-159, 189-193, 197-200, 207, 216, 217, 222-228, 275, 278-282, 288-290 oraz rozdziałów XX (przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu) i XXI (przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji) Kodeksu Karnego.

wpływ na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców w środowisku lokalnym. Do takich należy zakłócanie spokoju, porządku publicznego, spoczynku nocnego lub wywoływanie zgorszenia w miejscu publicznym - jeżeli czyn ma charakter chuligański albo sprawca dopuścił się go będąc pod wpływem alkoholu (art. 51 § 2 kw). W analizowanym okresie na sprawców takich wykroczeń nałożono łącznie 23 120 mandatów karnych, w 14 075 przypadkach skierowano wnioski o ukaranie do sądów, z czego 603 dotyczyło czynów karalnych nieletnich. W 45 600 przypadkach policjanci skorzystali ze środków oddziaływania pozakarnego z art. 41 kw. – udzielając pouczeń.

Zestawienie liczbowe nałożonych mandatów karnych, wniosków o ukaranie do sądów oraz środków oddziaływania pozakarnego za wykroczenia przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu, w tym art. 51 § 2 kw w latach 2007 i 2008 obrazuje niżej zamieszczona tabela.

Tabela nr 3:

Mandaty karne, wnioski o ukaranie do sądów oraz zastosowane środki oddziaływania pozakarnego z wybranych artykułów kodeksu wykroczeń w latach 2007 – 2008³

	2007			2008		
	nałożone mandaty karne	wnioski o ukaranie do sądów ogółem/ w tym dotyczące czynów karalnych nieletnich	środki oddziaływania pozakarnego (art. 41 kw.)	nałożone mandaty karne	wnioski o ukaranie do sądów ogółem/ w tym dotyczące czynów karalnych nieletnich	środki oddziaływania pozakarnego (art. 41 kw.)
Za wykroczenia przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu (bez art. 55 kw.) ogółem	115 731	32 205 / 1 668	481 158	83 440	31 655 / 1 620	368 729
W tym art. 51 § 2 kw.	26 389	14 257 / 605	56438	23 120	14075 / 603	45 600

Kolejnym zadaniem Policji, związanym z profilaktyką alkoholową, w kategorii działań opiekuńczych, jest ujawnianie i izolacja osób nietrzeźwych, które swoim zachowaniem dają powód

³ Dane na podstawie Formularzy III-9 oraz III -10.

do zgorszenia w miejscu publicznym, znajdują się w okolicznościach zagrażających ich życiu lub zdrowiu albo zagrażają życiu lub zdrowiu innych osób, w tym sprawców przemocy domowej.

Osoby nietrzeźwe, zgodnie z ekonomiką i logiką postępowania powinny być w pierwszej kolejności doprowadzane do miejsc zamieszkania, o ile nie ma takich przeciwwskazań, np. z powodu agresywnego zachowania wobec członków rodziny lub sąsiadów. Następnie dopiero policjant bierze pod uwagę izbę wytrzeźwień, o ile taka znajduje się w mieście. W przypadku zaś jej braku pozostają pomieszczenia w jednostkach Policji. Jeśli zaś zachodzą przesłanki do hospitalizacji, osoby nietrzeźwe przewożone są do placówek służby zdrowia.

Dane liczbowe dotyczące doprowadzeń osób nietrzeźwych w latach 2007 - 2008 obrazuje zamieszczona niżej tabela.

Tabela nr 4:

Doprowadzeni do wytrzeźwienia w latach 2007 i 2008

	Doprowadzeni do:			
	Jednostek Policji ⁴ dorośli/nieletni	Miejsca zamieszkania ⁵	Izb wytrzeźwień ⁶ / w tym nieletni ⁷	Placówek służby zdrowia ⁸
2007	79 452 / 636	84 734	224 213 / 2 682	53 498
2008	80 367 / 754	84 546	215 924 / 2 396	47 784

Analiza danych liczbowych wskazuje na niewielki wzrost w 2008 r. doprowadzonych do wytrzeźwienia do pomieszczeń policyjnych dorosłych (o 1,2 %), bardziej znaczny zaś wśród osób poniżej 18. roku życia (o 18,6 %). Zmalała za to, w porównaniu z rokiem poprzednim, liczba doprowadzonych do izb wytrzeźwień ogółem (o 3,7 %), jak i nieletnich (o 11,9 %). Ilość doprowadzeń do miejsc zamieszkania utrzymuje się na podobnym poziomie. Zmalała zaś o prawie 9 % liczba osób nietrzeźwych, które wymagały hospitalizacji.

⁴ Dane pochodzą z Formularza III-11 - zestawienie wykonanych czynności prewencyjnych przez funkcjonariuszy Policji (mogą się różnić od rzeczywistej liczby przebywających w izbach wytrzeźwień).

⁵ jw.

⁶ jw.

⁷ Dane ze sprawozdań z KWP/KSP.

⁸ Dane pochodzą z Formularza III-11 - zestawienie wykonanych czynności prewencyjnych przez funkcjonariuszy Policji

Szczegółowe dane dotyczące doprowadzeń osób nietrzeźwych do wytrzeźwienia w 2008 r., z podziałem na województwa, znajdują się w załączniku nr 2 (tabela nr 7).

Kolejnym istotnym dla Policji zadaniem w ramach działań restrykcyjnych w zakresie zapobiegania alkoholizmowi jest ujawnianie wykroczeń z Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi – m.in. spożywanie napojów alkoholowych wbrew zakazom, nabywanie ich lub spożywanie w miejscach nielegalnej sprzedaży. W związku z naruszaniem tych przepisów policjanci nakładali mandaty karne, udzielali pouczeń oraz kierowali wnioski o ukaranie do sądów.

Tabela nr 5:

Nalożone mandaty karne i wnioski o ukaranie do sądów za wykroczenia przeciwko przepisom Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w latach 2007 - 2008⁹

	Art. 43¹ ust. 1		Art. 45	
	Mandaty karne	Wnioski o ukaranie	Mandaty karne	Wnioski o ukaranie
2007	358 363	21 318	1 057	91
2008	349 364	17 823	1 368	60

W przypadku stwierdzenia złamania przepisów art. 43¹ ust. 1 w 2008 r. w 343 899 przypadkach policjanci zastosowali środki oddziaływania pozakarnego na podstawie art. 41 kw. - pouczenie, ostrzeżenie (w 2007 r. 329 717), zaś art. 45 środki takie zastosowano w 4 861 przypadkach (w 2007 r. 3 201).

Kolejnym zadaniem Policji w omawianym obszarze jest ujawnianie przestępstw z Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi - art. 43 - sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych w wypadkach, kiedy jest to zabronione, w tym osobom do 18 r. życia, albo bez wymaganego zezwolenia lub wbrew jego warunkom, art. 45² - zakaz reklamy lub promocji napojów alkoholowych oraz art. 45³ - obrót hurtowy bez wymaganego zezwolenia lub wbrew jego warunkom.

⁹ Dane na podstawie Formularzy III-9 i III-10.

Tabela nr 6:

Przestępstwa stwierdzone i podejrzani z Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w latach 2007 - 2008 (dane z policyjnego systemu statystyki przestępczości TEMIDA)

	Przestępstwa stwierdzone z ustawy o wychowaniu w trzeźwości ...	Podejrzani
2007	3 157	2 168
2008	2 111	1 492

Największą aktywnością w wykrywaniu przestępstw z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi wykazały się w analizowanym okresie KWP Poznań (324 przestępstwa stwierdzone), KWP Katowice (268) oraz KWP Łódź (182). Jak wynika z rocznych sprawozdań sporządzanych przez policjantów realizujących zadania w obszarze nieletnich oraz prewencji kryminalnej, prawie połowa wszczynanych postępowań dotyczyła złamania zakazu sprzedaży, bądź podawania napojów alkoholowych osobom do 18. roku życia.

Policjanci ujawniali także przestępstwa z art. 208 KK¹⁰, polegające na rozpijaniu małoletniego. W praktyce do wykrywania tego typu przypadków dochodzi przy interwencjach domowych dotyczących przemocy w rodzinie, w której sprawca jest niejednokrotnie uzależniony od alkoholu. Proceder rozpijania małoletnich towarzyszy także zjawisku wykorzystywania seksualnego lub wymuszonej prostytucji nieletnich.

Tabela nr 7:

Przestępstwa stwierdzone, podejrzani i pokrzywdzeni z art. 208 kk. w latach 2007 - 2008¹¹

	Przestępstwa stwierdzone z art. 208 kk.	Podejrzani	Pokrzywdzeni
2007	707	439	4 018
2008	521	219	2 769

¹⁰ art. 208 kk.: Kto rozpija małoletniego, dostarczając mu napoju alkoholowego, ułatwiając jego spożycie lub nakłaniając go do spożycia takiego napoju, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

¹¹ Dane z policyjnego systemu statystyki przestępczości TEMIDA.

Obserwujemy tutaj, w porównaniu z rokiem poprzednim, spadek we wszystkich kategoriach, tj. przestępstw stwierdzonych o 26,3 %, o prawie 50 % podejrzanych i o 31 % pokrzywdzonych. Najwięcej, bo 85 tego typu przestępstw, stwierdzono w garnizonie dolnośląskim i śląskim – 73.

Nadużywanie alkoholu przez dorosłych jest często przyczyną absencji w pracy oraz obniżonej wydajności pracowników. Policja w 2008 r. ujawniała przypadki łamania obowiązku trzeźwości zawodowej. W analizowanym okresie stwierdzono 93 przestępstwa z art. 180 kk. (99 w 2007 r.) - wykonywanie czynności zawodowych związanych bezpośrednio z zapewnieniem bezpieczeństwa ruchu pojazdów mechanicznych w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego, zarejestrowano 88 podejrzanych (90 rok wcześniej). Najwięcej tego typu przestępstw popełniono na terenie garnizonu śląskiego – 21.

Jedną z istotnych form działalności profilaktycznej Policji jest kierowanie powiadomień do gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych z wnioskiem o leczenie odwykowe. Policjant, najczęściej dzielnicowy, specjalista ds. nieletnich jest pierwszym ogniwem, jeżeli chodzi o podjęcie działań w kierunku leczenia uzależnienia. Zgodnie z przepisami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi osoby, które w związku z nadużywaniem alkoholu powodują rozkład życia rodzinnego, demoralizują małoletnich, albo systematycznie zakłócają spokój lub porządek publiczny, kieruje się na badanie przez biegłego w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczniczego. Osoby takie, jeżeli są uzależnione od alkoholu, można zobowiązać do poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego. O zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego orzeka sąd rejonowy, który wszczyna postępowanie na wniosek gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych lub prokuratora. W 2008 r. policjanci przesłali do gminnych/miejskich komisji rozwiązywania problemów alkoholowych łącznie 46 970 powiadomień dotyczących faktu nadużywania alkoholu (42 069 rok wcześniej).

Analizując roczne sprawozdania z komend wojewódzkich /Stołecznej Policji, nasuwa się wniosek o wielość i różnorodność przedsięwzięć realizowanych na rzecz przeciwdziałania alkoholizmowi, praktycznie w każdej z nich. Są to inicjatywy podejmowane w ramach profilaktyki pierwszorzędowej, kierowane głównie do najmłodszych, ale i drugorzędowej, której adresatami są dorośli przedstawiciele naszego społeczeństwa. Duże znaczenie mają podejmowane działania edukacyjno – informacyjne, których odbiorcami są zarówno sprzedawcy napojów alkoholowych, rodzice, grona pedagogiczne szkół i innych placówek oświatowych (głównie procedury postępowania w sytuacji zagrożenia alkoholizmem wśród dzieci i młodzieży), jak i przedstawiciele różnych grup zawodowych, mających do czynienia z młodzieżą oraz dorosłymi z problemem nadużywania alkoholu.

W 2008 r., już po raz drugi jednostki Policji włączyły się w ogólnopolską kampanię pn. „Zachowaj trzeźwy umysł”, której pomysłodawcą i inicjatorem było Stowarzyszenie Producentów i Dziennikarzy Radiowych oraz fundacja Zachowaj Trzeźwy Umysł. Kampanię objął honorowym patronatem Komendant Główny Policji, ponadto Minister Edukacji Narodowej i Minister Sportu. Była ona prowadzona w ścisłej współpracy z gminami, w tym pełnomocnikami ds. rozwiązywania problemów alkoholowych i miała na celu promowanie profilaktyki uzależnień, konstruktywnych postaw dzieci i młodzieży, zachowań prospołecznych jako alternatywy wobec patologii, w tym głównie alkoholizmu, narkomanii oraz przemocy. Ważnym nurtem działań w ramach kampanii były wizyty w sklepach prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych oraz wręczanie ich właścicielom plakatów, ulotek, broszur dotyczących zasad sprzedawania alkoholu. Często do działań tych włączały się lokalne media – prasa, radio, telewizja, poprzez nagłaśnianie informacji o organizowanych w ramach przedsięwzięcia imprezach.

Policjanci, jak corocznie, byli także realizatorami lub współrealizatorami licznych programów prewencyjnych, akcji profilaktycznych, kampanii skierowanych głównie do młodych odbiorców, ale także ich rodziców i wychowawców. Do wymienionych form aktywności wśród wielu realizowanych w poszczególnych garnizonach możemy zaliczyć m.in. realizowane przez:

- KWP w Bydgoszczy - działania policyjne w okresie letnim pod kryptonimem „Chuligan”, (KPP Brodnica), przedsięwzięcie profilaktyczne adresowane do uczniów gimnazjów i liceów pn. „Żyj, nie ulegaj, walcz!” (KMP Bydgoszcz), akcje „Miasto wolne od alkoholu”, „Sprzedaję alkohol zgodnie z przepisami (KPP Lipno);
- KWP w Kielcach – program „Przeciwdziałanie alkoholizmowi i narkomanii” (KPP Jędrzejów), „Kampania Antyalkoholowa” (KMP Kielce), „Nielegalna sprzedaż” oraz „Alkohol a Ustawa” (KPP Włoszczowa);
- KWP w Krakowie – kampania społeczna Trzeźwa Małopolska „No promil – no problem”;
- KWP w Olsztynie - projekt pn. „Żółta i czerwona kartka”(KMP Elbląg, KPP Braniewo, Ełk i Nidzica), skierowany do sprzedawców lub podających napoje alkoholowe, „działania pn. „Sklep”, „Majowy wieczór” (KPP Działdowo), działania kontrolne „Kafejka” (KPP Działdowo i Nidzica);
- KSP – kampania „Lato bez %”, „Młoda Warszawa bez %”, działania pn. „Bezpieczne imprezy” oraz wiele innych przedsięwzięć o różnym charakterze realizowanych przez jednostki Policji.

2. Narkomania

Narkomania to w dzisiejszych czasach zjawisko, które dotyka nie tylko małoletnich, ale także i dorosłych. Od narkotyków uzależniają się osoby o różnym statusie materialnym i społecznym. Dużo się o tym zjawisku mówi i pisze, ale także podejmuje się szereg działań, które mają skutecznie chronić przed nim nasze społeczeństwo. Policja, realizując swoje ustawowe zadania, sama inspirowa, bądź włącza się w przedsięwzięcia mające na celu ograniczenie zainteresowania środkami, które mogą uzależnić młodych ludzi, realizowane przez inne podmioty.

Bardzo często fakt uzależnienia od narkotyków stymuluje popełnianie przestępstw. Osoby uzależnione popełniają je w celu wejścia w posiadanie środków finansowych na zakup narkotyków lub bezpośrednio, wchodząc w ich posiadanie. Młodzi ludzie, sięgając po narkotyki, wkraczają w dorosłe życie będąc już uzależnionymi.

Trudno jest w dzisiejszych czasach wskazać miejsce, do którego narkotyki nie dotarły. Głównymi miejscami ich rozprowadzania, a także zażywania są: podwórka i klatki schodowe bloków, kluby, dyskoteki, puby, i restauracje, okolice szkół i internatów, dworce, bazy, publiczne deptaki, skwery oraz parki. Coraz częściej narkotyki rozprowadza się także wewnątrz szkół i internatów. Często młodzi ludzie sięgają po raz pierwszy po narkotyk pod wpływem mody. Niejednokrotnie dzieje się tak z ludzkiej ciekawości, chęci bycia w określonym towarzystwie, bycia tym, który „nie odstaje” od reszty.

W myśl Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii: narkomania - to stałe lub okresowe używanie w celach innych niż medyczne środków odurzających lub substancji psychotropowych albo środków zastępczych, w wyniku czego może powstać lub powstało uzależnienie od nich.¹² Pomimo działań, podejmowanych przez różne organizacje, instytucje państwowe, trudno za pomocą prawa zakazać osobom zażywania środków mogących uzależniać. Młodzi ludzie, pomimo działań represyjnych ze strony państwa, sięgają po narkotyki oraz udostępniają je innym. Tego rodzaju działania nie są w stanie skutecznie zniechęcić młodych, często naiwnych osób.

W 2008 roku w Polsce popełniono 57 382 czynów z *Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii*, z czego nieletni byli sprawcami 10 514 czynów. W 2008 roku procentowy wskaźnik czynów popełnionych przez nieletnich przeciwko ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii do ogółu popełnionych przestępstw przeciwko ww. ustawie wynosił 18,3. Największą ilość czynów karalnych, tj. 6 905, było popełnionych z art. 62 ust.1 i 3, tj. posiadanie zabronionych środków. W mieście popełniono 6 411 czynów. Liczba ta wskazuje, że pomimo podejmowanych działań profilaktyczno-edukacyjnych, karalności tego typu zachowań, osoby małoletnie wchodzą w posiadanie zakazanych środków odurzających lub substancji

¹² Art. 4 pkt 11 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2005 r., nr 179, poz.1485 z późn. zm.).

psychotropowych. Kolejnym czynem zabronionym popełnionym przez nieletnich, to czyn określony w art. 58 Ustawy. Nieletni popełnili ich aż 2 164, z czego 1 787 w mieście. Niepokojącym częstym działaniem nieletnich jest popełnianie czynów wbrew zakazom określonym w art. 59 Ustawy, które polegają na udzielaniu środków odurzających lub substancji psychotropowych w celu osiągnięcia korzyści majątkowej. Nieletni byli sprawcami 1 161 czynów określonych w powyższym przepisie, z czego dopuścili się do ich popełnienia w mieście w 995 przypadkach. Jak pokazują policyjne statystyki, gro czynów zabronionych przeciwko Ustawie popełnianych jest w środowisku miejskim.

Tabela z wybranymi danymi zawartymi w systemie TEMIDA.

Kwalifikacja prawna Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii	Czyny popełnione przez nieletnich		Informacje o nieletnich sprawcach czynów karalnych			
	Ogółem czynów	W mieście	Ogółem nieletnich	Informacja o karalności		Uczy się
				Za podobne	Za inne	
Art.53 ust.1	5	2	5	-	1	5
Art.53 ust. 2	1	-	1	-	-	1
Art.54 ust.1	7	5	5	-	1	5
Art.54 ust.2 pkt1	4	4	-	-	-	-
Art.54 ust.2 pkt 2	1	1	1	-	-	1
Art.55 ust.1-2	8	4	4	-	-	4
Art.56 ust.1-2	119	113	45	-	-	45
Art.56 ust.3	4	2	2	-	1	2
Art.58	2164	1787	551	26	21	544
Art.59	1161	995	266	9	9	257
Art.61	38	21	10	-	-	10
Art.62 ust.1 i 3	6905	6411	1974	64	94	1948
Art.62 ust.2	41	33	27	-	1	27
Art.63 ust.1 i 3	53	44	30	-	-	30
Art.64	1	1	-	-	-	-
Art.68	2	2	2	1	-	2
Razem Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii	10514	9425	2923	100	128	2881

Nieletni indywidualnie popełnili 10 271 czynów. W oparciu o dane należy stwierdzić, że czynu zabronionego określonego w art. 62 ust. 1 i 3 Ustawy w dużej mierze dopuścili się nieletni,

którzy wcześniej nie mieli konfliktu z prawem, nie byli wcześniej karani. Potwierdza to, że coraz to nowe osoby zaczynają sięgać po narkotyki, eksperymentują z nimi.

Nieletni popełniali również czyny znajdując się pod wpływem narkotyków lub innych substancji psychoaktywnych. Najczęściej były to czyny zabronione określone w kodeksie karnym w następujących kategoriach: przeciwko życiu i zdrowiu, kradzież rzeczy i kradzież z włamaniem, przestępstwa rozbójnicze, przestępstwa przeciwko funkcjonariuszom publicznym, przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji. W sumie zakończonych przez Policję postępowań ze wskazaniem na stan świadomości nieletniego, jako pod wpływem narkotyków było 32 (dane z systemu TEMIDA).

W 2008 roku głównymi partnerami Policji w ramach działań profilaktycznych w obszarze przeciwdziałania narkomanii były następujące podmioty: Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, „Monar”, „Karan”, ośrodki pomocy społecznej, zespoły placówek pomocy psychologiczno-pedagogicznej, urzędy dzielnic/gmin/powiatów, sądy rodzinne, Straż Miejska, wydziały oświaty, zdrowia publicznego, komisje bezpieczeństwa, różnego rodzaju fundacje, kuratorzy sądowi, prokuratura oraz i masmedia.

W 2008 roku policjanci włączyli się aktywnie w kampanię zainicjowaną przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii pod hasłem „Pilnuj drinka”. Działania te były skierowane głównie do młodych osób uczęszczających do dyskotek, pubów i innych lokali rozrywkowych. Miały one na celu ograniczenie zagrożenia związanego z wykorzystaniem substancji potocznie zwanej „pigułką gwałtu” w celu popełnienia przestępstwa w stosunku do osoby będącej pod wpływem jej działania.

Na szczeblu komend powiatowych/miejskich/rejonowych Policji policjanci wspólnie z różnymi podmiotami przeprowadzili szereg szkoleń, spotkań edukacyjno-profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży, rodziców, pedagogów oraz pracowników różnych instytucji, których przedmiotem była profilaktyka narkomanii oraz przepisy prawne w tym obszarze.

Poniżej kilka wybranych inicjatyw ze sprawozdań z komend wojewódzkich Policji:

- **KWP Poznań** - w ramach ogólnopolskiej kampanii pod hasłem „Pilnuj drinka” policjanci z Wydziału Prewencji KWP w Poznaniu nakręcili film pod tytułem „Uważaj na tabletkę gwałtu”, zawierający porady, jak nie stać się jej ofiarą. Film opublikowany został w lokalnych mediach oraz na stronie internetowej Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu. Wykorzystany został również w kampaniach prowadzonych przez komendy wojewódzkie Policji w Bydgoszczy, Gdańsku, Katowicach, Łodzi i Wrocławiu;

- **KWP zs. w Radomiu** - KPP w Wyszkowie - jedną z ciekawszych inicjatyw realizowanych w szkołach powiatu wyszkowskiego była odbywająca się co rok kampania "Nałogom - nie" prowadzona przez Zespół Szkół nr 1 w Wyszkowie, w trakcie, której w 2008 roku ponownie organizowano szkolne imprezy o charakterze profilaktycznym przeciwko zjawiskom narkomanii, alkoholizmowi i nikotynizmowi;
- **KPP w Ciechanowie** - szkolenie „Narkomania, jako zjawisko społeczne” W ramach współpracy z Wydziałem Rodzinnym i Nieletnich Sądu Rejonowego w Ciechanowie zorganizowano szkolenie dla kuratorów sądowych „Narkomania, jako zjawisko społeczne”. Szkolenia miały charakter interaktywny i polegały na wymianie doświadczeń pomiędzy wszystkimi uczestnikami. Uzupełnieniem cyklu szkoleń było nawiązanie współpracy z ciechanowskimi szkołami, w których policjanci KPP w Ciechanowie przeprowadził 161 spotkań dla uczniów na temat prawnych konsekwencji posiadania, udzielania narkotyków;
- **KWP Białystok** - KMP w Białymstoku we współpracy z Urzędem Miejskim w dniu 9.11.2008 r. zorganizowała Targi Profilaktyczne pod hasłem „Znajdź czas dla swojego dziecka”. W ramach imprezy odbyły się dwa równoległe działania: konferencja szkoleniowa pn. „Szukaj porozumienia” dla pedagogów, psychologów, pracowników socjalnych, kuratorów, policjantów i studentów uczelni pedagogicznych (wzięło w niej udział ponad 100 osób) oraz impreza otwarta dla rodzin z dziećmi. W ramach konferencji zaprezentowano programy i działania realizowane na terenie kraju, dotyczące problematyki uzależnień i przemocy np. Projekt „Ulica” - czyli praca poza gabinetem (Gdańskie Centrum Profilaktyki Uzależnień od Alkoholu), „Szkolna interwencja profilaktyczna" (Centrum Metodyczne Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej w Warszawie), „Niebieska Godzina Wychowawcza” (Stowarzyszenie na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” w Warszawie), „Szkoła dla Rodziców i Wychowawców” (Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Białymstoku), „Jak rozmawiać z dziećmi o seksualności” (Zakład Promocji Zdrowia i Psychoterapii WSE Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu).

3. Prostytycja i handel ludźmi

Handel ludźmi jest przestępstwem określonym w art. 253 § 1 kk. „kto uprawia handel ludźmi nawet za ich zgodą, podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3”. Definicja określająca pojęcie handlu ludźmi została zawarta w art. 3 „Protokołu uzupełniającego Konwencję Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej

z 2000 roku o zapobieganiu, zwalczaniu oraz karaniu handlu ludźmi, w szczególności kobietami i dziećmi”.

Tabela: Dane dotyczące zjawiska handlu ludźmi w latach 1999 – 2008

Rok	Art. 204 § 4		Art. 253 § 1		Art. 253 § 2	
	Liczba przestępstw	Liczba podejrzanych	Liczba przestępstw	Liczba podejrzanych	Liczba przestępstw	Liczba podejrzanych
2008	3	4	60	17	0	0
2007	1	2	22	23	0	-
2006	3	2	18	9	-	-
2005	3	1	19	9	1	1
2004	6	4	44	21	0	0
2003	3	1	21	12	0	0
2002	2	2	8	7	0	0
2001	10	3	24	23	1	0
2000	6	7	19	12	0	0
1999	3	4	5	3	3	3

- art. 204 §4 Karze określonej w § 3 podlega, kto zwabia lub uprowadza inną osobę w celu uprawiania prostytucji za granicą

- art. 253 §.1 . Kto uprawia handel ludźmi nawet za ich zgodą podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od 3 lat.

- art. 253 §2 Kto, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej , zajmuje się organizowaniem adopcji dzieci wbrew przepisom ustawy, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat.

Z analizy sprawozdań nadesłanych przez KWP/KSP za 2008 r., dotyczących obszaru przeciwdziałania handlowi ludźmi wynika informacja o znaczącym wzroście liczby przedsięwzięć realizowanych przez jednostki organizacyjne Policji w omawianym zakresie. Wśród działań profilaktycznych wymienić można m.in.:

- **KWP zs. w Radomiu:** wspólnie z Mazowieckim Centrum Polityki Społecznej zainicjowała kampanię społeczną poświęconą przemocą wobec kobiet, ze szczególnym uwzględnieniem handlu ludźmi i przymuszonej prostytucji. Celem tej kampanii, która realizowana była pn. „Nie handlujmy ludźmi” było uwrażliwienie na problem dotyczący zjawiska handlu ludźmi oraz przeciwdziałania przestępczości z nim związanej;

- **KWP w Poznaniu:** w czerwcu 2008 r. funkcjonariusze Sekcji Prewencji KMP w Koninie uczestniczyli w „Warsztatach edukacyjnych – Jak nie stać się ofiarą handlu ludźmi”. Warsztaty skierowane były do kierownictwa i pracowników instytucji, którzy mogą mieć bezpośredni kontakt z potencjalną ofiarą handlu ludźmi. Szkolenie prowadzili pracownicy Fundacji im. Królowej Polski św. Jadwigi. Opracowano również „apel wakacyjny”, w którym umieszczono obok zagadnień prewencyjnych treści dotyczące handlu ludźmi i pracy poza granicami Polski. Apel został przekazany do 49 parafii na terenie miasta i powiatu konińskiego i odczytany przez księży podczas mszy;
- **Komenda Stołeczna Policji:** kontynuowała współpracę z „Caritasem” Archidiecezji Warszawskiej. W ramach opracowanego przez Caritas programu „Misja Dworcowa Małgorzata” oraz uruchomionego w jego ramach punktu konsultacyjnego dla osób zagrożonych przemocą seksualną oraz prostytutką, a tym samym procederem handlu ludźmi, wydany został plakat informujący o prowadzonych działaniach. Plakat ten został przekazany do wszystkich jednostek organizacyjnych KSP. Ponadto w marcu 2008 roku Komenda Stołeczna Policji podpisała umowę o współpracy z ITAKĄ - Centrum Poszukiwań Ludzi. Przedmiotem umowy było m.in. ustalenie zasad współpracy w zakresie poszukiwań osób zaginionych, ustalania tożsamości osób o niezidentyfikowanej tożsamości oraz profilaktyki zaginięć, w tym przeciwdziałania zjawisku zaginięcia oraz zmniejszaniu negatywnych konsekwencji wynikających z tego zjawiska;
- **KWP w Gdańsku:** realizując zagadnienie w zakresie przeciwdziałania i zapobiegania handlowi ludźmi prowadzono działania informacyjno - edukacyjne skierowane do dzieci, młodzieży, dorosłych mieszkańców. Policjanci służb patrolowo-interwencyjnych oraz dzielnicowi realizowali zadania w obszarze ujawniania i zapobiegania zagrożeniom wynikającym ze zjawiska handlu ludźmi. W ramach doskonalenia zawodowego policjantów w zakresie problematyki handlu ludźmi w podległych KMP/KPP prowadzono szkolenia;
- **KWP w Szczecinie:** z inicjatywy Policji powiatu starogardzkiego wydano, wraz z Powiatowym Centrum Pomocy w Rodzinie w Starogardzie Gdańskim, ulotki „Handel Ludźmi”, które sfinansowane zostało ze środków Krajowego Programu Zwalczenia i Zapobiegania Handlowi Ludźmi na lata 2007-2008. Ulotka informuje o zagrożeniach wynikających ze zjawiska handlu ludźmi oraz możliwościach pomocy, jest kolportowana na terenie działania KPP. Ponadto w dniach 6-7 października 2008 roku odbyła się międzynarodowa /szwedzko –polsko – litewsko - łotewska/ konferencja pn. „Współpraca na Rzecz Zwalczenia Handlu Ludźmi do Celów Seksualnych w Basenie Północno – Wschodniego Bałtyku – wyzwania i możliwości”. KWP w Opolu: w październiku 2008

roku KPP w Strzelcach Opolskich oraz Starostwo Powiatowe zorganizowało międzynarodową konferencję pn. „Nowoczesne Niewolnictwo”;

- **KWP w Krakowie:** w dniu 25 kwietnia 2008 roku Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego wspólnie z Wydziałem Prewencji KWP w Krakowie zorganizował szkolenie pod nazwą „Nowe oblicza przemocy”, w trakcie którego jednym z przedstawianych zagadnień był: „Handel Ludźmi – aktualna sytuacja w Polsce. Praca z ofiarą handlu ludźmi – zadania poszczególnych podmiotów”;
- **KWP w Białymstoku:** wspólnie z Urzędem Marszałkowskim Województwa Podlaskiego i Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej w Białymstoku, na bazie dotychczasowych działań profilaktycznych pn. „Twoje życie – Twój wybór”, zorganizował kampanię informacyjną przeciwko handlowi ludźmi „Nie ufaj bezgranicznie” pod hasłem: „Kto o Tobie decyduje”. Celem akcji było uświadomienie, że problem handlu ludźmi może dotyczyć każdego człowieka, a najskuteczniejszą profilaktyką jest wzmożona czujność. W ramach kampanii opracowano oraz rozpowszechniono dwie ulotki pn.: „Przyjechałaś do Polski”..” przetłumaczoną na język angielski, rosyjski, białoruski, a także „Wyjeżdżając za granicę”. Przygotowano także plakat promujący kampanię. Ponadto Wydział Prewencji Komendy Wojewódzkiej Policji w Białymstoku w edycji programu pn. „Nie ufaj bezGRANICznie” zrealizował ponadto przedsięwzięcia:
 - rozdysponowano poprzez koordynatorów powiatowych/miejskich Policji woj. podlaskiego, przesłane przez KGP, materiały profilaktyczno-informacyjne Fundacji „La Strada”, celem wykorzystania w prowadzonych działaniach profilaktycznych, dotyczących zagadnienia prostytucji przymuszonej i handlu ludźmi,
 - na stronie internetowej KWP w Białymstoku zamieszczono baner dotyczący kampanii informacyjnej przeciwko handlowi ludźmi pod hasłem „Kto o Tobie decyduje”. W materiale tym znajdują się w języku polskim, angielskim i rosyjskim m.in.: porady dla osób zamierzających wyjechać za granicę w celu podjęcia pracy, informacje nt. handlu dziećmi, adresy i telefony polskich i międzynarodowych organizacji świadczących pomoc ofiarom handlu ludźmi, osobom prostytuującym się, uchodźcom, imigrantom oraz treść ulotek informacyjno-edukacyjnych i plakatu promującego kampanię. Ponadto, w zakładce programu profilaktyczne znajdują się informacje dot. działań profilaktycznych pn. „Nie ufaj bezGRANICznie”,
 - z tematyki działań profilaktycznych przeszkolono 44 stażystów zatrudnionych w sekcjach prewencji KMP/KPP woj. podlaskiego w ramach programu „Prewencja na start”, którzy następnie angażowani byli do prowadzenia zajęć w placówkach oświatowych,

- w zakresie realizacji kampanii społecznej „Nie ufaj bezGRANICznie” nawiązano współpracę z Podlaskim Oddziałem Straży Granicznej celem rozpowszechnienia materiałów profilaktycznych, głównie na przejściach granicznych i terenach przygranicznych,
- dnia 11 czerwca ub.r., w związku z obchodami Europejskiego Dnia Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi, przeprowadzono kampanię medialną oraz na stronie internetowej KWP zamieszczono informację o działaniach podejmowanych przez podlaską Policję w tym zakresie.

W ramach realizacji projektu jednostki terenowe województwa podlaskiego podjęły szereg własnych inicjatyw i rozwiązań profilaktycznych mających na celu ograniczenie negatywnych zjawisk wynikających z podejmowania pracy za granicą: kolportowano materiały edukacyjno-informacyjne podczas zajęć w szkołach, spotkań środowiskowych, festynów prewencyjnych oraz na dworcach PKS, PKP, stacjach benzynowych itp., zamieszczono na policyjnych stronach internetowych informacje skierowane do osób planujących wyjazd za granicę w celu podjęcia pracy, oprowadzono kampanie w lokalnych mediach, portalach internetowych oraz telewizjach kablowych na temat handlu ludźmi oraz zagrożeń wynikających z podjęcia pracy za granicą, pozyskano środki finansowe na wydruk ulotek we własnym zakresie, nawiązano współpracę z biurami podróży w zakresie dystrybucji materiałów informujących o zagrożeniach związanych z wyjazdem za granicę, nawiązano współpracę z Fundacją „La Strada”, która przesłała materiały, wykorzystane w trakcie realizacji działań profilaktycznych, przeprowadzono spotkania z pracownikami urzędów miejskich, starostw powiatowych, urzędów gminy, urzędów pracy, Straży Granicznej oraz Biura Paszportów Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego, podczas których przekazano informacje o programie oraz materiały edukacyjno-informacyjne celem dystrybucji wśród osób z grupy ryzyka, nawiązano kontakt z przewoźnikami obsługującymi trasy międzynarodowe, którym przekazano treści związane z przedmiotowymi zagrożeniami oraz materiały profilaktyczne, wystosowano apele do środowiska duchownych z prośbą o przekazywanie treści o zagrożeniach związanych z wyjazdami za granicę oraz rozpropagowanie ulotek wśród parafian planujących wyjazdy w celach nieturystycznych, w okresie wakacyjnym w punktach recepcyjnych jednostek Policji wywieszono porady dla obcokrajowców dotyczące bezpiecznego podróżowania po Polsce (w jęz. angielskim, niemieckim i rosyjskim), informacje o organizacjach świadczących pomoc ofiarom handlu ludźmi oraz wskazówki dla osób planujących wyjazd za granicę. Za pośrednictwem patroli służb prewencji i ruchu drogowego prowadzono kolportaż w/w materiałów podczas kontroli drogowych.

Należy podkreślić, że działania profilaktyczne z zakresu przeciwdziałania handlowi ludźmi są realizowane przez podlaską Policję od 2004 roku. W pięciu edycjach tego programu

w zajęciach przeprowadzonych w szkołach ponadgimnazjalnych wzięło udział łącznie 38 013 uczniów.

Zgodnie z obowiązującymi w naszym kraju przepisami prostytuowanie się nie jest karalne. Przystępstwem jest doprowadzenie innej osoby przemocą, groźbą, podstępem, przez wykorzystanie stosunku zależności bądź krytycznego położenia, do uprawiania prostytucji. Penalizowane jest także ułatwianie lub nakłanianie innej osoby do uprawiania prostytucji, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej.

Prostytuowanie się osób, które nie ukończyły 18 lat, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 26 października 1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. nr 35, poz. 228 z późn. zm.) jest jednym z przejawów demoralizacji. W związku z czym w przypadku ujawnienia osoby nieletniej trudniącej się nierządem, o fakcie tym funkcjonariusze Policji powiadamiają sąd rodzinny. Policja dąży do ustalenia osób, które ułatwiały lub nakłaniały do uprawiania prostytucji, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej. Niejednokrotnie pozwala to również ustalić osoby korzystające z usług seksualnych nieletnich poniżej 15 lat, co umożliwia wszczęcie postępowania przygotowawczego z art. 200 kk.

Mówiąc o problemie prostytucji wśród nieletnich, należy jednoznacznie stwierdzić, że w roku 2008 podobnie jak w latach wcześniejszych, zjawisko to ewoluje w kierunku tzw. „sponsoringu” na drodze oferty składanej bezpośrednio, a także za pośrednictwem internetu. Znaczącą liczbę spośród ujawnionych stanowiły osoby nieletnie oferujące usługi seksualne na ulicach dużych miast, parkingach, trasach szybkiego ruchu, a także dworcach PKP, PKS. Policja odnotowuje także przypadki uprawiania tego procederu przez nieletnich w mieszkaniach osób korzystających z ich usług seksualnych oraz w hotelach.

Jednym z najistotniejszych elementów działań Policji, ukierunkowanych na przeciwdziałanie prostytucji uprawianej przez nieletnich, są wczesne działania profilaktyczne skierowane do dzieci i młodzieży zagrożonej tym zjawiskiem. Policjanci, wraz z przedstawicielami innych podmiotów, brali udział w spotkaniach w szkołach z młodzieżą, podczas których m.in.: ostrzegano o odpowiedzialności prawnej dzieci i młodzieży oraz sygnalizowano o zagrożeniach związanych ze zjawiskiem prostytucji – zgwałceniach, pobiciach, zabójstwach dokonywanych przez „klientów” i sutenerów, ale również informowano pedagogów szkolnych, wychowawców i dyrektorów, a także uczniów i ich rodziców o konieczności zawiadamiania odpowiednich służb o wszelkich niepokojących zjawiskach, świadczących lub mogących świadczyć, że dziecko się prostytuuje.

W celu ograniczenia zjawiska prostytucji Policja prowadziła również działania rozpoznawcze oraz prewencyjne, w tym m.in.: przeprowadzono kontrole agencji towarzyskich, salonów masażu, hoteli, moteli, melin, dworców, a także monitorowano drogi pod kątem

ujawniania prostytuujących się nieletnich i obywaterek obcych państw nielegalnie przebywających na terenie Polski. Prowadzono także działania zmierzające do ustalenia osób nakłaniających do prostytucji i ułatwiających ten proceder, legitymowano osoby małoletnie przebywające w porze wieczorowo-nocnej bez opieki, prowadzono działania wspólnie ze Strażą Graniczną lub odpowiednimi służbami sanitarnymi. Dzielnicy kontrolowali rodziny patologiczne i dysfunkcyjne, a specjaliści do spraw prewencji kryminalnej wspólnie z zespołami prasowymi opracowywali materiały profilaktyczno-edukacyjne dla mediów.

4. Wykorzystywanie seksualne małoletnich

Kontakty seksualne z dziećmi poniżej 15. roku życia są w Polsce przestępstwem, które zgodnie z art. 200 k.k. § 1 zagrożone jest karą od 2 do 12 lat pozbawienia wolności. Karane jest również produkowanie, rozpowszechnianie i posiadanie materiałów pornograficznych z udziałem dzieci. Za utrwalanie treści pornograficznych z udziałem małoletniego poniżej lat 15 grozi, w myśl art. 202 § 4. k.k., kara pozbawienia wolności od roku do 12 lat. Zarejestrowane przypadki wykorzystywania seksualnego dzieci to jedynie część realnej skali zjawiska. Przystępczość o charakterze seksualnym wobec dzieci jest poważną kwestią społeczną. Przemoc seksualna stosowana wobec dzieci jest najbardziej bulwersującym ze wszystkich przestępstw. Wykorzystywanie seksualne dzieci jest jedną z najgroźniejszych form łamania praw dziecka. Przemoc seksualna stosowana wobec dzieci i młodzieży wymaga szczególnej uwagi organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości. Zjawisko to dotyka bowiem coraz więcej dzieci w naszym kraju. Dotyczy ono wszystkich grup społecznych, a nie tylko rodzin patologicznych. Ujawnianie przypadków nadużyć seksualnych wobec dzieci jest jednym z najtrudniejszych zadań, jakie stoi przed Policją, jak i całym społeczeństwem. Bardzo często sprawca wykorzystywania seksualnego osoby małoletniej pochodzi z jej rodziny, lub najbliższego otoczenia, co prowadzi do bardzo złożonej sytuacji, gdyż obowiązek zgłoszenia przestępstwa należy do osoby dorosłej (rodzica, opiekuna prawnego), która niejednokrotnie związana jest emocjonalnie lub materialnie ze sprawcą. Jednakże coraz częściej się zdarza, że dzieci – ofiary tego rodzaju przestępstwa same zgłaszają o fakcie dokonania tych czynów. Dane obrazujące skalę tego zjawiska zostały zamieszczone w załączniku nr 4 do niniejszego Raportu w tabeli nr 16.

5. Przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajowości

Statystyki policyjne wskazują, że skala przestępczości godzącej w wolność seksualną i obyczajowość w ciągu ostatnich lat utrzymuje się na podobnym poziomie. Niepokoi jednak fakt,

że niemal połowę pokrzywdzonych we wszystkich kategoriach przestępstw na tle seksualnym stanowią małoletni. Dowodzi to tezy, że dzieci i młodzież są grupą szczególnie narażoną na stanie się ofiarą tego rodzaju przestępstwa.

W 2007 r. stwierdzono 1 882 przypadki obcowania płciowego z osobą poniżej 15 roku życia, zaś w 2008 r. nastąpił spadek liczby w tej kategorii przestępstw do 1 683, co stanowi spadek liczby czynów stwierdzonych o prawie 12%. Przestępstwo kazirodztwa – w 2007 r. stwierdzono 47 czynów, a w 2008 roku tylko 28 czynów, co stanowi spadek o ponad 30%. Przestępstwo zgwałcenia – 1 707 w 2007 r. a 1 526 czynów stwierdzonych w 2008 r. co stanowi spadek o prawie 12%. W 2008 roku odnotowano w porównaniu do roku 2007 około 12% spadek liczby przestępstw godzących w wolność seksualną z udziałem nieletnich i osób dorosłych. Nastąpił niewielki wzrost wskaźnika wykrycia przestępstw przeciwko obyczajności – z 90,5% w 2007 r. do 90,7 % w roku 2008. W kategorii „kazirodztwo” i „nadużycie stosunku zależności” wskaźnik wykrywalności wyniósł 100%.

Z nadesłanych analiz, sporządzonych w komendach wojewódzkich Policji wynika, że zmieniła się tendencja ujawniania nadużyć seksualnych i w przeciwieństwie do lat poprzednich ma ona charakter malejący. Taki wynik świadczy, przede wszystkim o skutecznych działaniach prewencyjnych, które są od wielu już lat intensyfikowane. Dzieci niechętnie mówią o zaistniałych sytuacjach, a rolą przesłuchującego jest nie naprowadzać i nie sugerować odpowiedzi. Reakcje rodziców są bardzo różne, od zażenowania i wstydu za to, co spotkało ich dzieci i chęci zatuszowania sprawy, po agresję w stosunku do dzieci i wyrzuty, że sprowokowały całe zdarzenie. Pamiętać należy, że przytoczone liczby nie odzwierciedlają w pełni rzeczywistej skali zjawiska przestępczości na tle seksualnym. „Ciemna liczba” tego rodzaju przestępstw może być znacząca. Duża liczba przestępstw godzących w wolność seksualną i obyczajowość nie jest zgłaszana Policji. Powodem tego jest najczęściej wstyd, brak umiejętności mówienia otwarcie o delikatnej sferze seksualnej oraz obawa przed napiętnowaniem ze strony otoczenia, zastraszanie dziecka przez sprawcę. Problem ten jest często tematem „tabu”, uważany też jest za wewnętrzną sprawę rodziny, do której nie należy się wtrącać. Jednakże coraz częściej zdarza się, że dzieci - ofiary tych przestępstw same zgłaszają o fakcie dokonania tego rodzaju czynów. Ma to związek z odpowiednim kształtowaniem świadomości prawnowo-wiktyologicznej od najmłodszych lat życia dziecka. Małoletnie ofiary mówią o tym nauczycielom, pedagogom, Policji, koleżankom i kolegom, a nawet obcym osobom, wiedzą gdzie i do kogo mogą się zwrócić o pomoc. Ujawnianie przypadków nadużyć seksualnych wobec dzieci jest bardzo trudne, często niemożliwe do wykrycia, a dotyczyć może wszystkich grup społecznych.

Policja inicjuje wiele działań na rzecz pomocy dzieciom krzywdzonym, lecz dla osiągnięcia korzystnych rezultatów w postaci ograniczenia zjawiska przemocy seksualnej wobec

dzieci konieczne jest skoordynowane działanie wielu organizacji i instytucji niosących pomoc np. socjalną, medyczną, prawną, psychologiczną, terapeutyczną oraz gotowość do współpracy z organami ścigania i wymiaru sprawiedliwości.

Policjanci w całym kraju prowadzą działania rozpoznawcze, dochodzeniowo-śledcze i profilaktyczne oraz na co dzień współpracują z instytucjami i organizacjami zajmującymi się dziećmi i rodziną w celu bieżącej wymiany informacji o osobach pokrzywdzonych, jak i ustalenia strategii działań pomocowych. Zgodnie z informacjami przekazanymi przez jednostki terenowe Policji, funkcjonariusze podejmują szereg działań na rzecz pomocy dzieciom krzywdzonym, między innymi ukierunkowane na:

- inspirowanie i współuczestniczenie w realizacji inicjatyw na rzecz pomocy ofiarom przemocy, np. policyjne telefony zaufania, świetlice socjoterapeutyczne, punkty konsultacyjne, centra interwencji kryzysowej;
- rozpoznanie skali zjawiska poprzez ujawnianie rodzin patologicznych i osób mogących stanowić zagrożenie;
- wnioskowanie przez specjalistów ds. nieletnich do sądu rodzinnego o podjęcie działań w przypadku stwierdzenia zaniedbywania obowiązków opiekuńczo-wychowawczych lub nadużywania władzy rodzicielskiej;
- działalność informacyjną z wykorzystaniem mediów, poprzez które przekazywano informacje na temat niebezpieczeństw związanych ze zjawiskiem przemocy, konsekwencji nadużyć seksualnych oraz sposobów reagowania, a także adresów i telefonów do instytucji i placówek, w których osoby dotknięte takim problemem mogą szukać pomocy;
- prowadzenie szkoleń dla funkcjonariuszy zajmujących się na co dzień problematyką nieletnich i patologii społecznych.

Zjawisko wykorzystywania seksualnego małoletnich jest niezwykle złożone i nie ma jednoznacznych i skutecznych w każdym przypadku sposobów przeciwdziałania, dlatego Policja traktuje w sposób szczególny zadania dotyczące przeciwdziałania, wykrywania, prowadzenia postępowań w sprawach o seksualne wykorzystywanie dzieci. Policjanci informują rodziców, nauczycieli, pedagogów o zagrożeniach związanych z wykorzystywaniem seksualnym dzieci i możliwościach uzyskiwania pomocy. Podczas spotkań z młodzieżą zwracają uwagę na zagrożenia związane z wykorzystywaniem seksualnym i zachęcają do zgłaszania takich przypadków. Podejmują czynności wobec sprawców przemocy seksualnej, mające na celu przede wszystkim odizolowanie ich od ofiar i zapewnienie pokrzywdzonym poczucia bezpieczeństwa.

Policjanci nieustannie podnoszą kwalifikacje i umiejętności w zakresie prowadzenia postępowania z ofiarami przestępstw o charakterze seksualnym. Przykładami takich działań są

między innymi szkolenia nt. rozpoznawania i zasad pracy z ofiarą przemocy seksualnej prowadzone w ramach projektu unijnego „DAPHNE II” „Posłuchaj mnie – krzywdzone dziecko pod specjalną ochroną”. KMP w Poznaniu przystąpiła do Ogólnopolskiej Koalicji „Dziecko Świadek Szczególnej Troski”. Policjanci z Poznania uczestniczyli w Międzynarodowej Konferencji „Bezpieczeństwo dzieci i młodzieży w internecie”. Zachodniopomorska Policja prowadziła działania w ramach kampanii pod hasłem „Molestowanie – gwałt na miłości”, gdzie wspólnie z Rzecznikiem Praw Dziecka i Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej poszukiwano najskuteczniejszych metod przeciwdziałania przemocy seksualnej wobec dzieci. Natomiast policjanci z KMP w Płocku i KWP w Radomiu realizowali działania udzielania wsparcia dzieciom krzywdzonym w ramach programu „Ocalić dzieciństwo”.

Policjanci w całej Polsce prowadzą profilaktykę bezpiecznych zachowań i podejmują przedsięwzięcia o charakterze edukacyjno – profilaktycznym. Podejmowane są także działania edukacyjne wobec osób dorosłych. Ich adresatami są rodzice, opiekunowie prawni małoletnich oraz osoby, które z racji wykonywanego zawodu mają kontakt z dziećmi, np.: pedagodzy, nauczyciele, psychologodzy, kuratorzy sądowi. W celu eliminacji przestępczości godzącej w wolność seksualną, w ramach prowadzonych prelekcji, dzieci i młodzież uczą się jak należy postępować w przypadku próby nawiązania kontaktu przez przygodnie napotkane osoby dorosłe, a także, jak należy postępować, aby nie stać się ofiarą wobec zjawiska tzw. „złego dotyku”.

Przedstawiona ogólna analiza przestępczości godzącej w wolność seksualną i obyczajność za 2008 rok dowodzi, że Policja powinna kontynuować realizowane dotąd działania prewencyjne i poszukiwać równocześnie nowych, skuteczniejszych rozwiązań zarówno działań profilaktycznych, jak i wykrywczych. Pamiętać należy jednak, że wiele zadań w tym zakresie leży po stronie podmiotów pozapolicyjnych i zależy również od aktywności społecznej.

Poniżej zostały zaprezentowane przykłady najciekawszych inicjatyw podejmowanych przez Policję w obszarze ograniczania zjawiska wykorzystywania seksualnego małoletnich.

Małopolska Policja w zakresie ograniczenia w/w zjawiska podejmowała między innymi następujące działania:

- współdziałanie z organizacjami i instytucjami działającymi na rzecz pomocy dzieciom krzywdzonym, tj. Domy Dziecka, Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie, Punkty Pomocy Rodzin, Fundacja La Strada, organizacja „Parasol”,
- udział w realizacji lokalnych (powiatowych, miejskich) programów profilaktycznych, których jednym z elementów jest przeciwdziałanie prostytucji i handlowi ludźmi,
- w celu rozpoznania zjawiska prostytucji wśród małoletnich prowadzone były działania

rozpoznawczo-prewencyjnych; sprawdzających, w tym z funkcjonariuszami Straży Granicznej (lokali nocnych, agencji towarzyskich, zajazdów, hoteli, wyznaczonych miejsc, gdzie mogło dochodzić do zjawiska prostytucji, dworce PKP i PKS, główne trasy przelotowe),

- dzielnicowi realizując zadania w ramach procedury NK zostali zobligowani do zwracania szczególnej uwagi na sytuację dziecka dotkniętego przemocą w rodzinie, a także innych nieprawidłowości w funkcjonowaniu rodziny.

Policjanci **garnizonu mazowieckiego** prowadzili szereg działań operacyjno – rozpoznawczych i dochodzeniowo – śledczych mających na celu ujawnianie sprawców tego rodzaju przestępstw. W roku ubiegłym jednostki terenowe garnizonu mazowieckiego prowadziły współpracę z wieloma instytucjami pomocowymi, zajmującymi się udzielaniem wsparcia dzieciom krzywdzonym. Przykładem może być współpraca funkcjonariuszy KPP Mława oraz KPP Żuromin z Zespołem Ośrodków Wsparcia w Mławie, realizując działania w ramach Krajowego Programu na Rzecz Ofiar Przestępstw. W dniach 3 maja – 1 czerwca 2008 roku policjanci z KPP Końskie współorganizowali Powiatowe Koneckie Dni. W ramach III Koneckich Dni Profilaktyki przeprowadzono m.in.: warsztaty: „Rozwój psychoseksualny – kryteria, normy i patologie”, warsztaty dotyczące przemocy, warsztaty „Opiniowanie psychologiczne i pedagogiczne dla potrzeb sądu, prokuratury, policji i innych instytucji w zakresie problematyki związanej z przemocą w rodzinie ze szczególnym uwzględnieniem przemocy na tle seksualnym”.

Zachodniopomorska Policja prowadziła działania w ramach kampanii pod hasłem „*Molestowanie - gwałt na miłości*”, gdzie wspólnie z Rzecznikiem Praw Dziecka przy TPD w Szczecinie i Miejskim Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej, wypracowywała najlepsze metody przeciwdziałania przemocy seksualnej.

6. Przemoc w rodzinie

Rodzina jest najważniejszym miejscem kształtowania się osobowości, nawyków, postaw, stylów życia i zachowań rozwijających się dzieci. Dlatego przede wszystkim rodzice i opiekunowie powinni dawać dzieciom przykład mądrych i pozytywnych zachowań podejmowanych zarówno

podczas zwykłej codzienności, jak również w obliczu życiowych problemów i przeszkód. Codzienność jednak często pokazuje, że owej mądrości i dojrzałości brakuje samym dorosłym, czego przykład stanowi podejmowanie agresywnych zachowań i stosowanie przez nich przemocy zarówno wobec współmałżonków, czy też partnerów życiowych, jak też wobec własnych dzieci. Sytuacja taka staje się szczególnie niebezpieczna, gdy przemoc pojawia się właśnie w domu rodzinnym, czyli w miejscu, które z natury rzeczy powinno być azylem rozwijających się w nim dzieci i enklawą bezpieczeństwa wszystkich domowników. Problem przemocy domowej niezwykle często przemilczany bywa przez same ofiary, gdyż przyznanie, że we własnej rodzinie dochodzi do tak drastycznych sytuacji bywa ponad ich siły, mimo codzienności naznaczonej cierpieniem. Taka sytuacja powoduje natomiast, że ściganie sprawców w celu przerwania pasma przemocy oraz zapobieganie temu negatywnemu zjawisku jest w wielu przypadkach niezwykle trudne.

Określenie rzeczywistego rozmiaru zjawiska przemocy w rodzinie wciąż pozostaje kwestią niemożliwą do zrealizowania. Z uwagi na specyfikę tego społecznego problemu, a niejednokrotnie osobistych tragedii jej ofiar, wiele tego rodzaju czynów pozostaje bowiem nie ujawnionych i znanych jedynie osobom, które w samotności doświadczają ich poważnych konsekwencji. Jednocześnie sprawca przemocy pozostaje bezkarny i utwierdza się w przekonaniu, że członkowie rodziny milcząc i nie reagując dają przyzwolenie na powtarzanie agresywnych zachowań. Dane dotyczące tego zjawiska gromadzone przez Policję pochodzą często ze zgłoszeń osób postronnych będących świadkami przemocy. Niejednokrotnie sąsiedzi słyszący dochodzące zza ściany odgłosy towarzyszące znęcaniu, lub też nauczyciele czy lekarze dostrzegający na ciele ofiary oznaki stosowania wobec niej siły, zgłaszają ten fakt organom ścigania. Zgodnie z zapisem ustawy kodeks karny zarówno fizyczne, jak i psychiczne znęcanie się nad osobą najbliższą jest przestępstwem ściganym z urzędu, zatem każda informacja przekazana Policji musi zostać sprawdzona, czy zachowanie potencjalnego sprawcy zakwalifikować można jako przestępstwo znęcania.

Dane zawarte w systemie statystyki przestępczości „Temida” wskazują, iż w 2008 roku na terenie całego kraju stwierdzono 21 167 przestępstw z art. 207 kk, czyli znęcania się nad osobą najbliższą, co oznacza spadek o 7,2%, bowiem w 2007 roku liczba ta wyniosła 22 800. Czyny te popełnione zostały przez 20 032 podejrzanych, w tym 944 kobiety. W ogólnej liczbie sprawców notuje się 7% spadek w stosunku do roku 2007, w którym ogólna liczba podejrzanych wyniosła 21 541. Natomiast w odniesieniu do kobiet podejrzanych o popełnienie przestępstwa z art. 207 kk stwierdza się wzrost o 3,3%, gdyż w roku 2007 było ich 913. Omawiane czyny popełnione zostały na szkodę 30089 osób pokrzywdzonych, co oznacza 6%-towy spadek w porównaniu do roku 2007, w którym osób pokrzywdzonych było 31980. Dodać należy, iż spośród ogólnej liczby ofiar 5 259 to małoletni (49 przypadków więcej niż w roku 2007 – 5 210). Wobec podejrzanych skierowano 19 902 wnioski o akt oskarżenia, w 229 przypadkach postępowanie przygotowawcze zostało zakończone z przyczyn wyłączających ściganie sprawcy, 129 warunkowo umorzono, a 868 akt

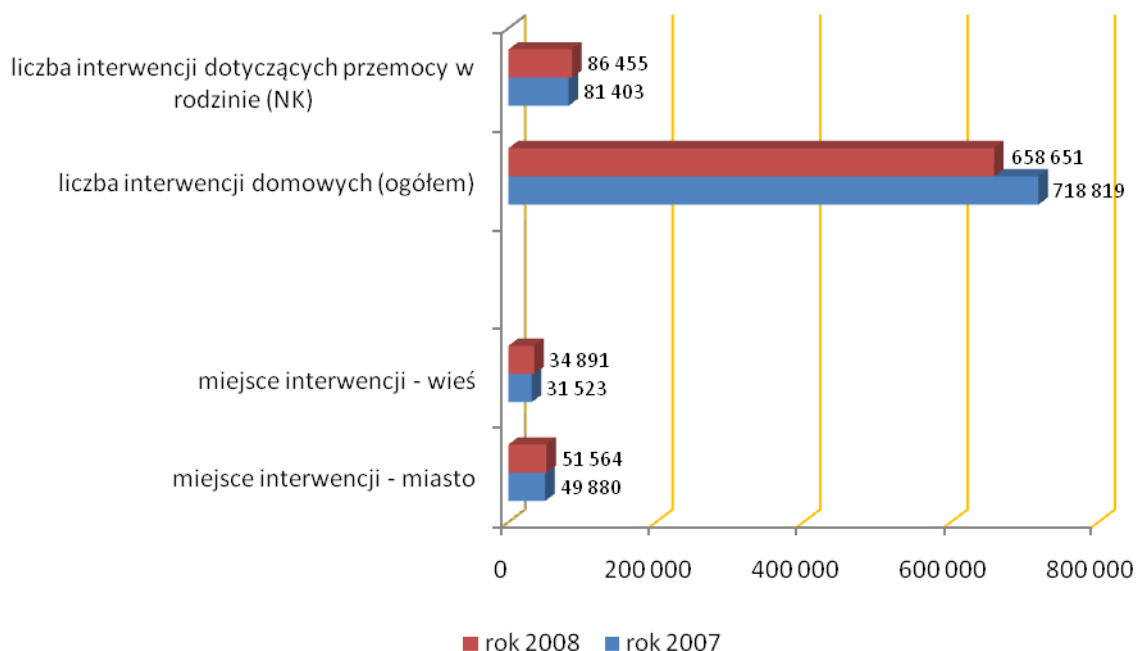
postępowania przekazano do sądu rodzinnego. Natomiast spośród ogólnej liczby podejrzanych o popełnienie przestępstwa znęcania się nad osobą najbliższą 1 291 (6,4%) osób zatrzymano, a następnie zastosowano wobec nich środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania.

Ustawowe zadanie Policji jakie stanowi ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami, które godzą w te dobra, zobowiązuje jej funkcjonariuszy do podjęcia reakcji na informację dotyczącą zaistniałych naruszeń, czy też samej próby naruszenia tych dóbr. Zatem jeśli przez przemoc domową rozumie się wszelkie działania lub zaniechania natury fizycznej, psychicznej lub seksualnej godzące w członków rodziny, ale również członków pozostających w związku nieformalnym, które bezpośrednio zagrażają ich prawidłowemu fizycznemu, psychicznemu i seksualnemu funkcjonowaniu, funkcjonariusze Policji zobowiązani są do podjęcia w przypadku jej zaistnienia adekwatnej reakcji. Jednakże przemoc w rodzinie dotyka najczęściej kilku członków rodziny równocześnie, a jej destrukcyjny wpływ na kondycję psychofizyczną ofiar jest niezwykle silny i przybierać może wiele form, od urazów fizycznych do głębokich urazów natury psychicznej. Z uwagi na wieloaspektowość negatywnego oddziaływania na ofiarę jednoosobowa, a nawet jednopodmiotowa kompleksowa pomoc nie jest zatem możliwa do zrealizowania. W odpowiedzi na tak sformułowaną potrzebę, z inicjatywy Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, a przy współpracy Komendy Stołecznej Policji opracowano, a następnie w 1998 roku wdrożono procedurę opisującą postępowanie policjantów wobec przemocy w rodzinie pod nazwą „Niebieskie karty”. Od dnia zaakceptowania przez Komendanta Głównego Policji procedury i rozpoczęcia realizacji w jednostkach organizacyjnych Policji na terenie całego kraju minęło 10 lat. Okres od 01.01.1999 roku, w którym można było podsumować pierwsze 12 miesięcy jej realizacji, do 31.12.2008 roku to 879 908 interwencji przeprowadzonych przez policjantów wobec przemocy w rodzinie, 1 327 937 ofiar przemocy, w tym 313 409 dzieci do 13 roku życia oraz 160 976 dzieci i młodzieży między 13 i 18 rokiem życia (łącznie 474 385). Ponadto, 787 801 sprawców stosujących przemoc wobec swoich najbliższych. Miniona dekada to również ścisła współpraca policjantów z przedstawicielami instytucji poza policyjnych, a także organizacji i stowarzyszeń, które w swych statutowych obowiązkach mają wpisaną pomoc ofiarom przemocy domowej oraz zapobieganie temu zjawisku. Funkcjonariusze w wyniku realizacji procedury „Niebieskich kart” na przestrzeni minionych 10 lat przekazali ogółem 512 823 takich informacji, z czego na przykład 175 336 do ośrodków pomocy społecznej, 194 027 do gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, a także 18 829 do różnych organizacji pozarządowych.

Szczegółowa analiza danych zgromadzonych przez jednostki organizacyjne Policji pozwala natomiast zaobserwować, że w 2008 roku ogólna liczba interwencji domowych podjętych przez policjantów na terenie całego kraju w wyniku otrzymanego zgłoszenia, wydanego polecenia, czy też w konsekwencji własnej inicjatywy i ustaleń dokonanych podczas wykonywania innych zadań

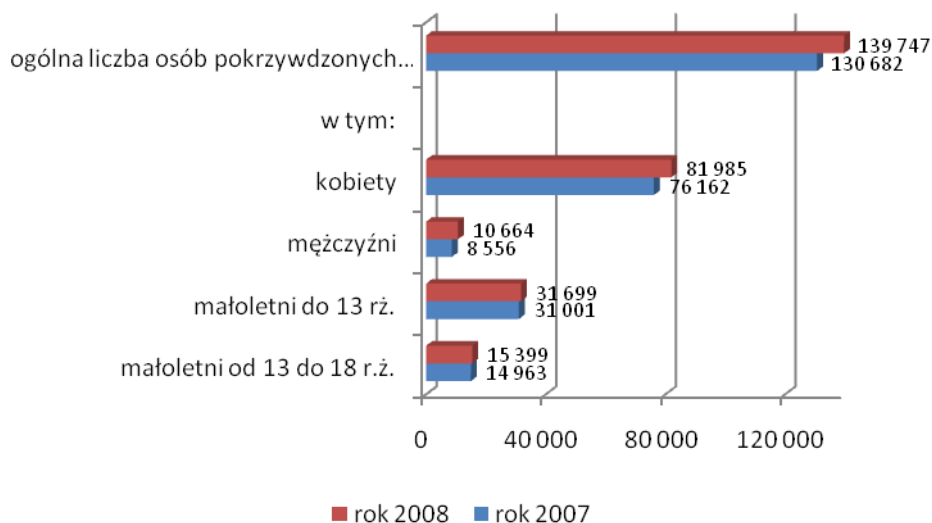
służbowych w porównaniu do roku 2007 zmalała o 8,1% i wyniosła 658 651 (rok 2007 – 718 819). Odmienna sytuacja odnosi się natomiast do liczby interwencji dotyczących przemocy w rodzinie, gdyż w okresie tym ich liczba wyniosła 86 455, a w roku 2007 81 403, co oznacza 6,2% wzrost. Ponadto, w roku 2007 liczba tych interwencji stanowiła 11% ogólnej liczby wszystkich odnotowanych interwencji domowych, a w roku 2008 już 13,1%. Dane ilościowe wskazują równocześnie, że wzrost liczby interwencji związanych z przemocą domową dotyczy zarówno terenu miasta, gdyż ich różnica między 2007 i 2008 rokiem wynosi 1 684 przypadki (3,3%), jak i terenów wiejskich (3 368 – 9,6%). Wspomniane wartości liczbowe zaobserwować można na poniższym rysunku.

Rys. Liczba interwencji domowych przeprowadzonych przez Policję w roku 2007 oraz 2008 na terenie kraju wraz z liczbą interwencji wobec przemocy w rodzinie oraz podziałem na miejsce ich przeprowadzenia (l.bez.).

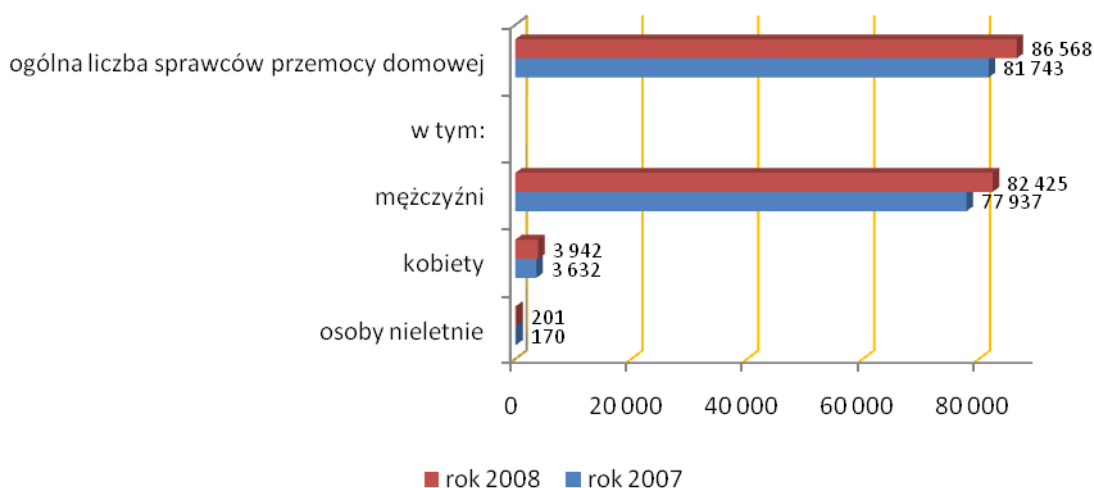
Wzrost liczby przypadków przemocy w rodzinie pociąga za sobą wzrost liczby osób pokrzywdzonych w wyniku zaistnienia tego zjawiska. Dane statystyczne zgromadzone przez Policję wskazują, że na przestrzeni 2008 roku takich osób było o 9 065 (7%) więcej, aniżeli w analogicznym okresie roku poprzedniego (2007r. – 130 682, 2008r. – 139 747). Przy czym największy wzrost liczby osób pokrzywdzonych w stosunku do roku poprzedniego dotyczył mężczyzn (24,6%) oraz kobiet (7,6%), a najmniejszy osób małoletnich do 13 r. ż. (2,2%). Wzrost liczby osób małoletnich między 13 a 18 r. ż. pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej wyniósł natomiast 2,9% w stosunku do roku ubiegłego. Dane te przedstawia poniższy wykres.

Rys. Liczba osób pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej odnotowana w Polsce na przestrzeni roku 2007 oraz 2008 (l. bez.).

Bezpośrednią konsekwencją wzrostu ogólnej liczby przypadków przemocy w rodzinie stanowi również wzrost ogólnej liczby jej sprawców, który w charakteryzowanym okresie wyniósł blisko 6%. W 2008 roku na terenie całej Polski 3 942 kobiety oraz 82 425 mężczyzn dopuściło się stosowania przemocy wobec osób najbliższych, co w porównaniu do analogicznego okresu roku 2007 stanowi wzrost o odpowiednio – 8,5% oraz 5,7%. W przypadku nieletnich sprawców przemocy w rodzinie również zaznaczył się wzrost tej liczby o 31 przypadków, co stanowi aż 18,2%. Dane liczbowe przedstawia poniższy wykres.

Rys. Liczba sprawców przemocy domowej odnotowana w Polsce na przestrzeni roku 2007 oraz 2008 (l. bez.).

Materiał zgromadzony przez jednostki organizacyjne Policji pozwala również zaobserwować, że w omawianym okresie o 3,5% wzrosła ogólna liczba sprawców przemocy w rodzinie, którzy w wyniku interwencji zostali zatrzymani przez Policję (z 36 877 przypadków w roku 2007 do 38 176 w roku 2008). Przy czym dodać należy, że wzrost liczby zatrzymanych mężczyzn-sprawców przemocy domowej w porównaniu do roku 2007 osiągnął 3,2%, a w przypadku kobiet wyniósł aż 16%. Liczba nieletnich sprawców przemocy w rodzinie zatrzymanych przez Policję zwiększyła się natomiast o 4 przypadki, co również stanowi 16%-procentowy wzrost. Przemoc wobec osób najbliższych niezwykle często stosowana jest przez sprawców znajdujących się w stanie nietrzeźwości, którzy stanowią 71,6% ogólnej liczby jej sprawców. Jednakże zgromadzone dane wskazują, że w analizowanym okresie porównywanym do roku minionego nastąpił spadek ogólnej liczby sprawców przemocy domowej będących pod wpływem alkoholu, z 63 303 przypadków w 2007 roku do 61 991 przypadków w roku 2008, co oznacza spadek o 2,1%. Spadła bowiem zarówno liczba nietrzeźwych mężczyzn-sprawców przemocy, jak i kobiet, a spadek liczby nieletnich sprawców będących pod wpływem alkoholu wyniósł aż 37,9% (145 przypadków w roku 2007 do 55 w roku 2008). Nieznaczną tendencję spadkową zaobserwować można również w odniesieniu do ogólnej liczby sprawców przewiezionych do izb wytrzeźwień, która wyniosła 2,8% (z 15 875 przypadków w 2007 roku do 15 434 w roku 2008). Z kolei znaczną tendencję wzrostową, bo wynoszącą aż 8,3% jedynie w przypadku ogólnej liczby sprawców przewiezionych w celu wytrzeźwienia do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych (z 20 769 osób w roku 2007 do 22 502 w roku 2008).

Dane dotyczące realizacji procedury „Niebieskie karty” zawierają również liczbę informacji związanych z przemocą w rodzinie przekazywanych przez Policję do różnych instytucji, placówek oraz organizacji funkcjonujących na terenie całego kraju. Ich ogólna liczba w porównaniu do roku 2007 wzrosła aż o 28,3% (z 74 921 w roku 2007 do 96 137 w roku 2008). Znaczny wzrost procentowy zaznaczył się w przypadku liczby informacji przekazanych do organizacji pozarządowych z 4 311 w roku 2007 do 5 800 w roku 2008 (34,5%), ośrodków pomocy społecznej z 27 370 w roku 2007 do 37 172 w roku 2008 (35,8%), podmiotów określonych jako „inne” z 17 033 w roku 2007 do 23 524 w roku 2008 (38,1%), placówek służby zdrowia z 737 w roku 2007 do 885 w roku 2008 (20%), a także gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych z 24 624 w roku 2007 do 27 837 w roku 2008 (13%). Natomiast liczba informacji przekazanych do placówek szkolno-wychowawczych wzrosła w porównaniu do roku ubiegłego o 8,3% (2007 r. – 846, 2008 r. - 919). Pozostałe szczegółowe dane statystyczne dotyczące realizacji przez Policję procedury wobec przemocy w rodzinie znajdują się w załączniku nr 3 do niniejszego opracowania.

Kolejne lata realizacji przez Policję wdrożonej procedury oraz gromadzone statystyki policyjne wskazywały zarówno na stopniowe nasilanie się zjawiska przemocy w rodzinie, jak też na

drobne niedoskonałości procedury, a istota tego problemu społecznego i troska o podnoszenie skuteczności działań podejmowanych przez policjantów skłaniała do wprowadzania kolejnych zmian w wewnętrznych przepisach. Pierwsza nowelizacja zarządzenia z 1998 roku przeprowadzona została po upływie czterech lat, a jej skutkiem było podpisanie przez Komendanta Głównego Policji zarządzenia nr 21 z dnia 31 grudnia 2002 roku. Natomiast kolejne znaczące zmiany wprowadzone zostały w roku 2008 i znalazły swój wyraz w zarządzeniu nr 162 z dnia 18 lutego 2008 roku. Znowelizowane zarządzenie dostosowano do obecnie obowiązujących przepisów i definicji zawartych w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, a także w Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy Rodzinie. Między innymi zdefiniowano pojęcia charakterystyczne dla działań Policji w tym zakresie, aby ułatwić funkcjonariuszom właściwe rozumienie sposobu realizacji zadań wynikających z jego zapisów. Wprowadzenie zmian było również wynikiem potrzeb i postulatów zgłaszanych przez jednostki terenowe oraz szkoły Policji. Podczas prowadzenia prac, projekt zarządzenia poddano licznym konsultacjom prowadzonym na terenie całego kraju za pośrednictwem komend wojewódzkich oraz Stołecznej Policji, a także dyskusjom i pracom zespołu roboczego, złożonego z przedstawicieli Policji oraz Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Zasadniczą zmianą wprowadzoną w nowym zarządzeniu stało się określenie rzeczywistych obszarów działań Policji podejmowanych wobec przemocy w rodzinie, które wiązało się z rozszerzeniem zastosowania procedury. Zgodnie z zapisami policjanci są, jak dotąd, zobowiązani do rozpoczęcia procedury i wypełnienia „Niebieskiej karty” obligatoryjnie podczas interwencji domowej wobec przemocy w rodzinie, ale dodatkowo również fakultatywnie podczas wykonywania wszystkich innych czynności służbowych. Zapis ten ma na celu zapewnienie ofiarom przemocy możliwości uzyskania pomocy w każdej sytuacji, gdy jest ona konieczna, a nie tylko w konsekwencji przeprowadzonej interwencji. W dokumencie tym również w sposób precyzyjny określono obowiązki policjantów na poszczególnych etapach realizacji procedury „Niebieskie karty”, wskazując potrzebę przekazywania informacji dotyczących rodzin, w których zachodzi przemoc organom administracji rządowej i jednostkom samorządu terytorialnego, bądź też podmiotom, którym te organy lub jednostki zleciły realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W ramach ograniczania skutków społecznych zjawiska przemocy w rodzinie, ale również przeciwdziałania rozwojowi jego skali w każdym województwie policjanci z jednej strony realizują wspomnianą procedurę, jednakże z drugiej są również inicjatorami, twórcami lub partnerami programów oraz działań o charakterze profilaktycznym ukierunkowanych na samo zjawisko oraz na pomoc ofiarom przemocy w rodzinie, które przybierają różnorodną formę. Inicjatywy te podzielić można na następujące główne obszary, w ramach których wskazać można z kolei przykłady interesujących działań realizowanych przez poszczególne jednostki Policji:

1. Działania diagnozujące (mające na celu określenie m.in. rozmiaru zjawiska w środowisku lokalnym, jego przyczyn, skutków społecznych, instytucjonalnej oferty pomocowej dla ofiar, ale również określenie potrzeb szkoleniowych w tym zakresie, czy też jakości świadczonej pomocy):

- w Komendzie Wojewódzkiej Policji w Białymstoku podjęto próbę wstępnego oszacowania rozmiaru zjawiska przemocy w rodzinie oraz podejmowanych działań w obszarze jej przeciwdziałania na podstawie danych będących w posiadaniu instytucji wchodzących w skład Zespołu doradczego Wojewody Podlaskiego. W ramach tej diagnozy, m.in. do Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Białymstoku wpłynęły dane liczbowe z Miejskich/Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej dotyczące realizacji przez te podmioty na przestrzeni 2007 oraz 2008 roku procedury „Niebieskie karty”;
- Komenda Wojewódzka Policji w Białymstoku we współpracy z Zakładem Andragogiki i Gerontologii Uniwersytetu w Białymstoku oraz Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie kontynuowała realizację projektu badawczego pn. „Przemoc wobec ludzi starych w Polsce”. W roku 2008 zakończone zostały badania ankietowe ludzi starych pod kątem doświadczania przez nich przemocy, a w konsekwencji rozpoczęto analizę zdarzeń z udziałem ludzi powyżej 60 roku życia, która dotyczy również przypadków przemocy w rodzinie;
- na terenie województwa pomorskiego realizowany jest program pn. „Wspólnie przeciw patologiom”, w ramach którego funkcjonariusze Wydziału Prewencji Komendy Wojewódzkiej Policji w Gdańsku uczestniczyli w sześciu spotkaniach roboczych zorganizowanych w Urzędzie Marszałkowskim, podczas których omawiano przebieg pilotażowych działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym również przemocy seksualnej oraz zasygnalizowano potrzebę zdiagnozowania zarówno lokalnych problemów społecznych, jak też adekwatnych do nich zasobów będących w posiadaniu przedmiotowych zespołów powiatowych;

2. Działania informacyjne (mające na celu dostarczanie rzetelnych informacji np. na temat form krzywdzenia, skutków przemocy w rodzinie, możliwości radzenia sobie z problemem, ale również oferty pomocowej dostępnej w danym środowisku lokalnym, poprzez m.in. kampanie społeczne, akcje informacyjne, etc.):

- policjanci Biura Prewencji Komendy Głównej Policji uczestniczyli w pracach przy realizacji kampanii pn. „Kocham. Nie biję.” współorganizowanej przez Fundację Krajowe Centrum Kompetencji „KCK”, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Policję. Przedsięwzięcie miało na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz ograniczanie jej skutków, poprzez zwiększenie społecznego zaangażowania w działania ukierunkowane na profilaktykę tego zjawiska. W inicjatywę, oprócz instytucji administracji publicznej,

organizacji pozarządowej i mediów włączyli się również przedstawiciele świata kultury, którzy w spotach telewizyjnych swoim wizerunkiem popierali założenia kampanii służącej przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Ponadto, jeden z elementów przedsięwzięcia stanowiło uruchomienie infolinii dla ofiar przemocy o numerze 0 801 109 801, która obsługiwana jest przez pracowników Fundacji Krajowe Centrum Kompetencji „KCK” przeszkolonych przez policjantów Biura Prewencji oraz Głównego Sztabu Komendy Głównej Policji zajmujących się przedmiotowym zagadnieniem;

- już po raz ósmy, w komisariatach Policji na terenie miasta Białegostoku uruchomione zostały „Studenckie punkty informacyjne dla ofiar przemocy w rodzinie oraz członków rodzin nieletnich zagrożonych zjawiskami patologii społecznej”. W 2008 roku w SPI udział wzięło 88 studentów z pięciu białostockich uczelni. Zgodnie z założeniami podpisanego porozumienia uczestnictwo studentów odbywało się w formie udzielania zainteresowanym osobom informacji o możliwościach uzyskiwania pomocy prawnej, socjalnej i psychologicznej, w tym również o adresach i zakresie kompetencji instytucji działających na rzecz pomocy ofiarom przestępstw. Sprawy, z którymi zwracali się interesanci dotyczyły głównie następujących zagadnień: sposobu sporządzania pism procesowych (np. pozew o rozwód, o alimenty, czy też o separację), odpowiedzialności nieletnich za popełnione czyny karalne, podziału współwłasności majątkowej małżonków, problemu nadużywania alkoholu przez członków rodziny i możliwości zobowiązania do leczenia odwykowego, sposobu postępowania ze sprawcą przemocy w rodzinie, zasad przyznawania zasiłków osobom znajdującym się w trudnych sytuacjach osobistych, możliwości podjęcia leczenia i terapii małoletnich zażywających narkotyki. W ośmiu edycjach uczestniczyło 539 studentów białostockich uczelni wyższych. Przyjęto łącznie 1616 interesantów, przy czym w ostatniej edycji udzielono bezpośrednich porad 132 osobom;
- policjanci z Wydziału Prewencji Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie przeprowadzili cykl szkoleń na terenie powiatu myślenickiego dla instytucji realizujących na co dzień zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W trakcie spotkania poruszono między innymi tematykę pierwszego kontaktu z ofiarą i sprawcą przemocy, lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz prawnych aspektów przeciwdziałania temu zjawisku;
- Wydział Prewencji Komendy Wojewódzkiej Policji w Rzeszowie wspólnie z Sekcją Psychologów opracował, a następnie przy współpracy z Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej wydał informator pn. "Instytucje udzielające wsparcia i pomocy psychologicznej w sytuacjach kryzysowych w woj. podkarpackim", który w liczbie 2,5 tysiąca sztuk przekazano następnie jako pomoc w realizacji bieżących zadań, a także rozesłano

do wszystkich Powiatowych Centów Pomocy w Rodzinie na terenie województwa podkarpackiego. Elektroniczna forma tego opracowania dostępna jest również na stronie internetowej komendy wojewódzkiej Policji;

3. Działania edukacyjne (ukierunkowane m.in. na konstruowanie programów edukacyjnych dla ofiar oraz sprawców przemocy, opracowanie procedur postępowania specjalistów świadczących pomoc, czy też na przygotowanie specjalistycznych szkoleń adresowanych do przedstawicieli podmiotów pomocowych):

- w 2008 roku na wniosek i przy udziale policjantów Biura Prewencji Komendy Głównej Policji opracowany został program kursu specjalistycznego adresowanego do policjantów koordynujących realizację procedury określającej postępowanie policjantów wobec przemocy w rodzinie pod nazwą „Niebieskie karty”, który realizowany będzie w szkołach Policji w formie centralnie zorganizowanego doskonalenia zawodowego. Szczególny nacisk w przygotowanym programie położono z jednej strony na problematykę właściwej realizacji przez policjantów zadań z zakresu reakcji na zjawisko przemocy w rodzinie, z drugiej natomiast na kompetentną oraz skuteczną pomoc jej ofiarom;
- w II połowie 2008 roku Wojewoda Podlaski powołał Zespół doradczy, którego zadaniem jest wypracowanie procedur doskonalących postępowanie służb, instytucji i organizacji w celu zwiększenia skuteczności działań podejmowanych na rzecz zmniejszenia zjawiska przemocy, zwłaszcza stosowanej wobec dzieci. Do zespołu powołanych zostało dwóch funkcjonariuszy Wydziału Prewencji Komendy Wojewódzkiej Policji w Białymstoku;
- interdyscyplinarne seminarium szkoleniowe pn. „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie” przeprowadzone zostało w Wojewódzkim Ośrodku Metodycznym w Gorzowie Wlkp. W przedsięwzięciu udział wzięli policjanci – specjaliści ds. nieletnich i prewencji kryminalnej oraz pedagodzy szkolni szkół ponadgimnazjalnych woj. lubuskiego. Łącznie przeszkolonych zostało 80 osób - 28 policjantów i 52 pedagogów. Celem spotkania było zaprezentowanie skali i specyfiki zjawiska przemocy w rodzinie, pogłębienie wiedzy uczestników seminarium dotyczącej tego zjawiska, podniesienie kompetencji policjantów oraz pedagogów szkolnych w zakresie diagnozy i interwencji w przypadkach zaistnienia przemocy domowej, nabycie umiejętności nawiązania pierwszego kontaktu i rozmowy z jej ofiarą, z uwzględnieniem małoletnich ofiar, nabycie umiejętności przez uczestników seminarium rozpoznania i zakwalifikowania prawnego czynów popełnianych w rodzinie, a także przygotowanie uczestników seminarium do prowadzenia wśród młodzieży zajęć profilaktycznych związanych z problematyką tego zjawiska. Wykłady poprowadzili przedstawiciele Prokuratury Okręgowej w Gorzowie Wlkp. i Zielonej Górze, a także

- eksperci – funkcjonariusze Komendy Wojewódzkiej Policji i Wojewódzkiego Ośrodka Metodycznego w Gorzowie Wlkp., natomiast zajęcia warsztatowe przeprowadzone zostały przez specjalistów ze Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie;
- policjanci Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie uczestniczyli w pracach interdyscyplinarnego zespołu ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie powołanym przez Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego. Celem zespołu było opracowanie materiałów instruktażowych, zaleceń, procedur postępowania interwencyjnego w sytuacjach kryzysowych związanych z przemocą w rodzinie dla instytucji realizujących zadania w tym zakresie na terenie województwa małopolskiego;
 - we wszystkich jednostkach terenowych garnizonu warmińsko-mazurskiego (Komenda Wojewódzka Policji w Olsztynie) wprowadzono jednolity algorytm postępowania policjantów w przypadku przeprowadzenia interwencji domowej, w której nie ujawniono okoliczności świadczących o występującej przemocą w rodzinie skutkujących sporządzeniem niebieskiej karty, m.in. wprowadzono obowiązek sporządzenia notatki urzędowej z każdej interwencji domowej nie zakończonej niebieską kartą, skorowidz adresowy umożliwiający bieżące monitorowanie zgłaszanych i podejmowanych interwencji w tym samym miejscu zamieszkania oraz wzory notatek urzędowych;
 - w Komendzie Stołecznej Policji kontynuowano realizację zajęć w ramach seminarium dla policjantów dzielnicowych i kierowników rewirów z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, według opracowanego przez Wydział Prewencji oraz Zespół Psychologów KSP „Programu Seminarium na lata 2007 - 2009” zatwierdzonego przez Komendanta Stołecznej Policji, który zgodny jest zarówno z celami zawartymi w Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, jak też z założeniami Rządowego Programu Ograniczenia Przystępczości i Aspołecznych zachowań „Razem bezpieczniej”;
4. **Działania interwencyjne** (zmierzające z jednej strony do odseparowywania sprawców przemocy w rodzinie od jej ofiar, z drugiej natomiast ukierunkowane na rozwój sprawnie i skutecznie działającej sieci instytucjonalnej świadczącej szeroko rozumianą pomoc ofiarom przemocy w rodzinie, tj. prawną, socjalną, wychowawczą, psychologiczną, etc.):
- w ramach strategii pomocowych na terenie woj. podlaskiego (w powiecie suwalskim) powstał kolejny Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie. Ponadto, na stronie Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego zamieszczona została elektroniczna wyszukiwarka instytucji pomocowych z terenu woj. podlaskiego, która dostarcza w łatwy i sprawny sposób wiedzy na temat aktualnie działających instytucji pomocowych;

- przy Komendzie Miejskiej Policji w Kielcach uruchomiono Punkt Konsultacyjny dla Ofiar Przestępstw działający w dni robocze w godzinach 14.00-18.00, w których dyżury pełnią dzielnicowi, pedagodzy oraz wolontariusze ze Świętokrzyskiego Stowarzyszenia Pomocy Ofiarom Przestępstw;
- z uwagi na konieczność zapewnienia szczególnej ochrony małoletnim ofiarom przemocy domowej, Komenda Miejska Policji we Wrocławiu przyłączyła się do wrocławskiej akcji pod nazwą „Nie pozwól bić dzieci”. W ramach przedsięwzięcia, w którym uczestniczyła również Gazeta Wyborcza, Zarząd Zasobu Komunalnego oraz TVP Wrocław, uruchomiony został specjalny numer policyjnego telefonu alarmowego przeznaczony do zgłoszenia przypadków przemocy wobec dzieci;
- policjanci Komendy Wojewódzkiej Policji z siedzibą w Radomiu wspólnie z Mazowieckim Urzędem Wojewódzkim zorganizowali V edycję kampanii społecznej pod nazwą „Niebieski Tydzień”. Celem inicjatywy było przede wszystkim podniesienie świadomości obywateli w zakresie praw i obowiązków ofiar przestępstw. Na potrzeby akcji funkcjonariusze Wydziału Prewencji przygotowali 5 tysięcy ulotek na temat praw ofiar przestępstw opracowanych na podstawie Polskiej Karty Praw Ofiary stanowiących kompendium wiedzy o prawach ofiar. Ponadto, przygotowano materiał informacyjny pod nazwą „Gdy dziecko jest świadkiem przestępstwa lub jego ofiarą”, który został przesłany do jednostek policji garnizonu mazowieckiego w celu dalszego wykorzystania w trakcie kampanii społecznej. W celu właściwej realizacji założeń kampanii komendy miejskie oraz powiatowe Policji nawiązały współpracę z wieloma podmiotami pozapolicyjnymi. Wspólne dyżury pełniono m.in. z pracownikami sądów, prokuratur, ośrodków ds. uzależnień, a także miejskich ośrodków pomocy społecznej. Punkty konsultacyjne utworzone zostały m.in. w MOPS-ach, Ośrodkach Interwencji Kryzysowej, Urzędach Gmin oraz w Miejsko-Gminnych Komisjach Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Ponadto, funkcjonariusze komendy wojewódzkiej Policji pełnili dyżury w Linii Braterskich Serc i udzielali porad pod bezpłatnym numerem telefonu zaufania 0 800 311 800, jak również w Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Radomiu;

5. Działania wspierające (mające na celu opracowywanie systemowych rozwiązań pomocowych dla ofiar przemocy domowej w zakresie wsparcia psychologicznego ze szczególnym uwzględnieniem terapii, ale również inicjatywy ukierunkowane na zmianę zachowań sprawców przemocy w postaci np. edukacyjno-korekcyjnych programów profilaktycznych):

- na terenie działania Komendy Wojewódzkiej Policji w Kielcach (Komenda Powiatowa Policji w Ostrowcu Świętokrzyskim) Ośrodek Interwencji Kryzysowej prowadzi zajęcia

w grupach terapeutycznych utworzonych dla sprawców przemocy domowej, w których przebiegu aktywnie uczestniczy dzielnicowy, między innymi udzielając porad w lokalnym punkcie konsultacyjnym;

- na terenie działania Komendy Wojewódzkiej Policji z siedzibą w Radomiu (Komenda Powiatowa Policji w Lipsku) współrealizowano program korekcyjno-edukacyjny pod nazwą „Barwy Życia Bez Przemocy”. Celem inicjatywy, przyjętej przez Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie, jest oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne wobec osób stosujących przemoc w rodzinie. Działania psychologiczne, edukacyjne i socjalizacyjne ukierunkowane są na zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc, które zmniejszą ryzyko dalszego stosowania przez nie przemocy, a zarazem zwiększą zdolność do samokontroli agresywnych zachowań oraz spowodują konstruktywne współżycie w rodzinie;
- na terenie działania Komendy Wojewódzkiej Policji w Olsztynie (Komenda Powiatowa Policji w Kętrzynie) w roku 2008 funkcjonowały dwa punkty pomocowe dla ofiar przemocy w rodzinie: 1) Ośrodek konsultacyjno - psychoedukacyjny „Niebieska Linia” dla osób doznających przemocy w rodzinie przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Kętrzynie oraz 2) oraz Punkt Konsultacyjno-informacyjny, w którym ofiary przemocy otrzymywały wsparcie psychologiczne oraz pedagogiczne;
- w Komendzie Wojewódzkiej Policji w Szczecinie w ramach kampanii społecznej „Wspólnie przeciw uzależnieniom i przemocy – edycja II” już po raz drugi realizowany był projekt w zakresie minimalizacji traumatycznych przeżyć dzieci w rodzinach uwikłanych w przemoc. W ramach inicjatywy zakupione zostały pluszowe misie, których podstawową rolą jest obniżenie napięcia i lęku u dzieci, które są na miejscu interwencji kryzysowej lub znajdują się w sytuacji przesłuchania lub innych czynności podejmowanych przez Policję. Wzorek roku poprzedniego 2 tysiące maskotek zostało przekazanych policyjnym załogom interwencyjnym w województwie zachodniopomorskim.

Podsumowując działania podejmowane przez jednostki organizacyjne Policji można podkreślić, iż w ramach przeciwdziałania przemocy w rodzinie policjanci aktywnie włączają się we współpracę z wieloma podmiotami, na przykład z samorządami lokalnymi, ośrodkami pomocy społecznej, powiatowymi centrami pomocy rodzinie, gminnymi komisjami rozwiązywania problemów alkoholowych, a także z licznymi stowarzyszeniami i fundacjami działającymi na rzecz ograniczania skali zjawiska przemocy domowej. W ramach owej współpracy biorą udział w tworzeniu lokalnych koalicji na rzecz przeciwdziałania temu społecznemu problemowi, poprzez na przykład uruchamianie oraz prowadzenie punktów konsultacyjnych dla ofiar przemocy.

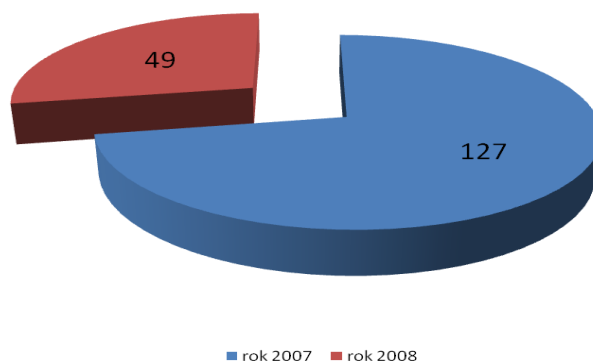
Uczestniczą we wspólnych szkoleniach z przedstawicielami instytucji świadczących pomoc ofiarom przemocy domowej, przygotowują liczne opracowania oraz materiały edukacyjne z zakresu przedmiotowej problematyki, inicjują powstawanie oraz prowadzą obsługę specjalnych infolinii, czy też administrują strony internetowe zawierające kompleksowe informacje dotyczące problemu przemocy w rodzinie.

III. WSPÓŁDZIAŁANIE POLICJI W OBSZARZE PROFILAKTYKI

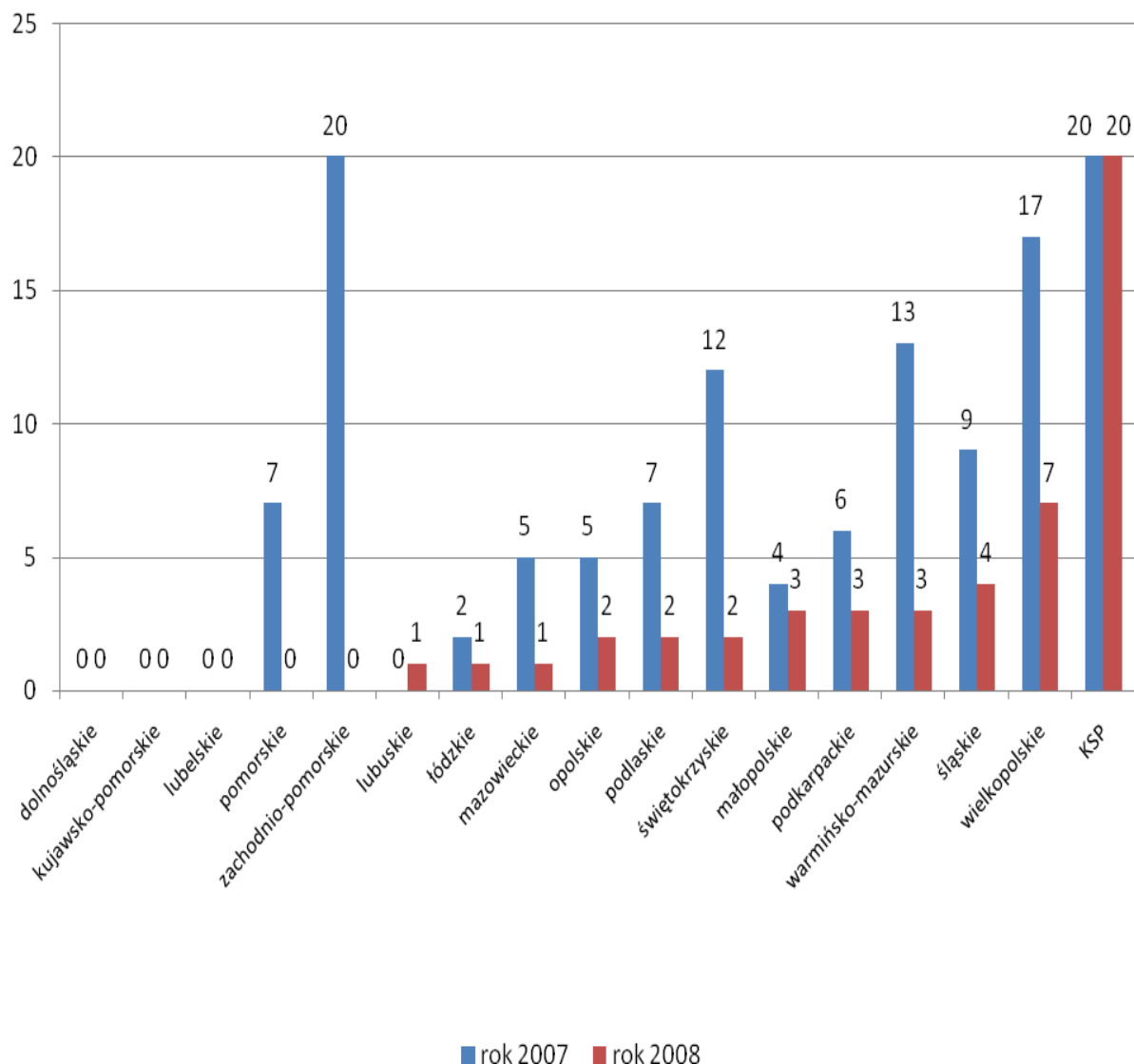
1. Współpraca Policji z organami administracji samorządowej

Przeprowadzona analiza materiałów przekazanych przez poszczególne komendy wojewódzkie Policji oraz Komendę Stołeczną Policji wskazuje, że współpraca Policji i administracji samorządowej w roku 2008 realizowana była zgodnie z zakresem określonym obowiązującymi przepisami prawa, w tym przede wszystkim w oparciu o podpisane porozumienia, przyjęte programy bezpieczeństwa, a także w ramach prac lokalnych komisji bezpieczeństwa i porządku publicznego. Należy zauważyć, że wdrożone w omawianym okresie sprawozdawczym przedsięwzięcia, w tym lokalne strategie zapobiegania przestępczości wypracowane w ramach współdziałania Policji, samorządów oraz innych organizacji, choć różnie nazwane, wpisały się w obszary i zadania wynikające z rządowego programu ograniczania przestępczości i społecznych zachowań „Razem bezpieczniej”. Zgodnie z art. 38a ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym dotyczącym zadań starosty w zakresie zwierzchnictwa nad powiatowymi służbami, inspekcjami i strażami, a także z zadaniami związanymi z zapewnieniem porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli, w 2008 roku na terenie kraju utworzono **49** komisji bezpieczeństwa i porządku (odpowiednio 127 w roku 2007).

Ryc. nr 1 Liczba utworzonych komisji bezpieczeństwa i porządku publicznego – ogółem

Ryc. nr 2 Liczba utworzonych komisji bezpieczeństwa i porządku publicznego w rozbiciu na kwp/KSP

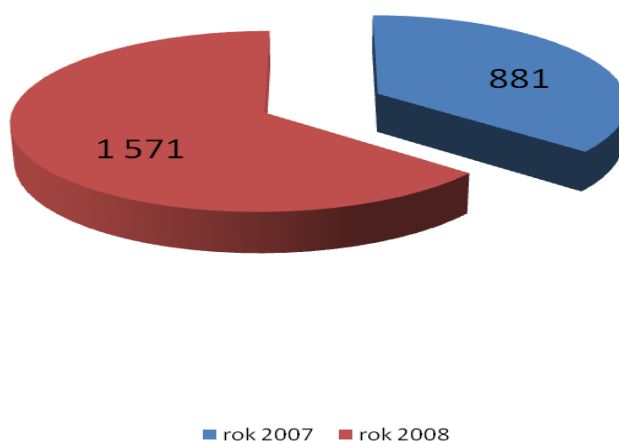

Zaznaczyć należy, że specyfika opisywanych form współpracy polega na realizacji zadań w ściśle określonym czasie, który wskazany jest w konkretnym programie lub porozumieniu, a w odniesieniu do powiatowych komisji bezpieczeństwa – w określonym ustawowo trzyletnim okresie kadencji. Z uwagi na to brak w niektórych województwach utworzonych lokalnych komisji bezpieczeństwa i porządku lub też podpisanych i przyjętych programów bezpieczeństwa oraz porozumień oznacza realizację inicjatyw na podstawie umowy z poprzednich lat.

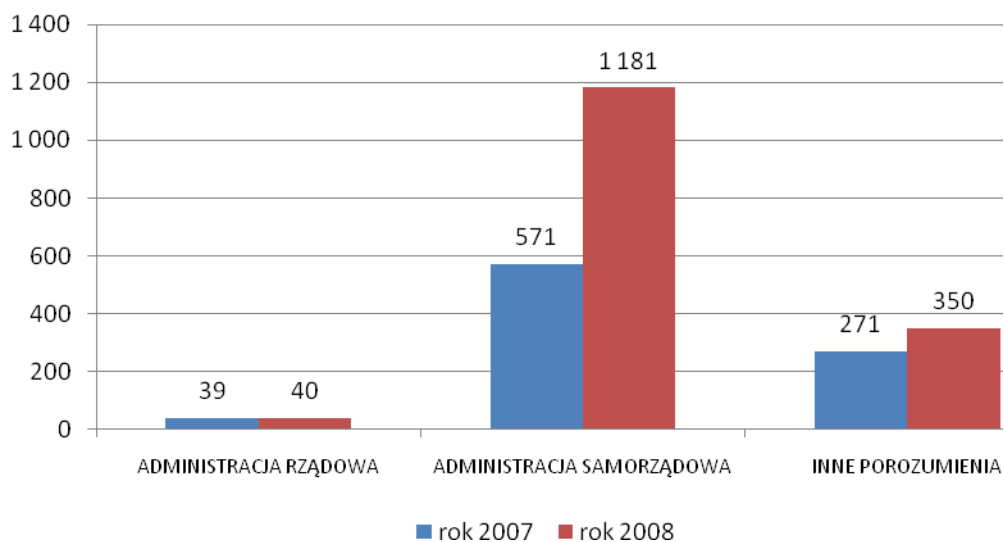
Komendanci jednostek Policji podpisali w omawianym okresie sprawozdawczym ogółem **1571** porozumień (odpowiednio 881 w 2007r.), w tym z administracją rządową **40** (2007r. - 39), **1181** z administracją samorządową (2007r. - 571), oraz **350** porozumień z innymi partnerami (2007r. - 271) Podpisywane porozumienia z organami samorządowymi dotyczyły przede wszystkim

przekazywania środków finansowych na realizację przedsięwzięć profilaktycznych, ale również na wsparcie techniczne jednostek Policji, w tym m.in. na remonty, zakup samochodów, videorejestratorów, sprzętu komputerowego, czy rekompensaty finansowe dla policjantów realizujących zadania w ramach tzw. służb ponadnormatywnych itp.

Ryc. nr 3 Liczba podpisanych porozumień – ogółem

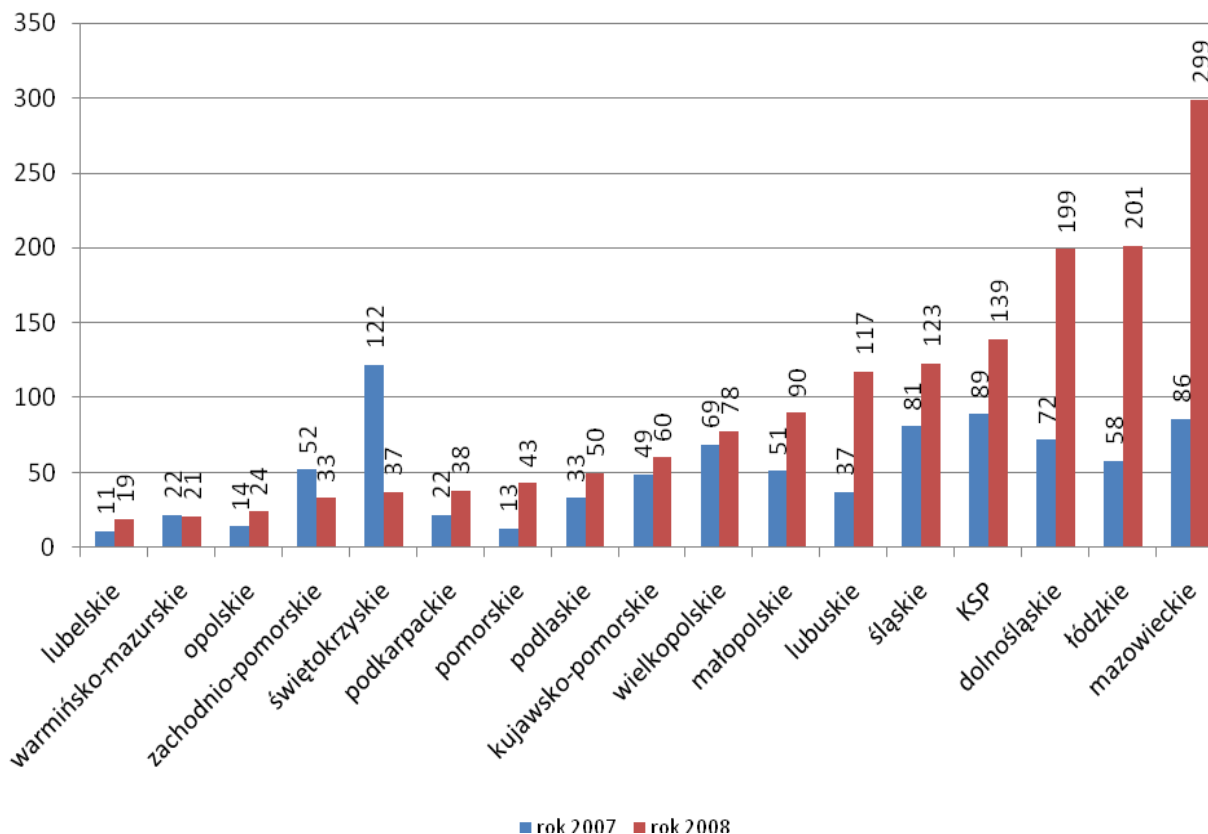

Ryc. nr 4 Liczba podpisanych porozumień z podziałem na administrację rządową, samorządową i inne podmioty

Ryc. nr 5

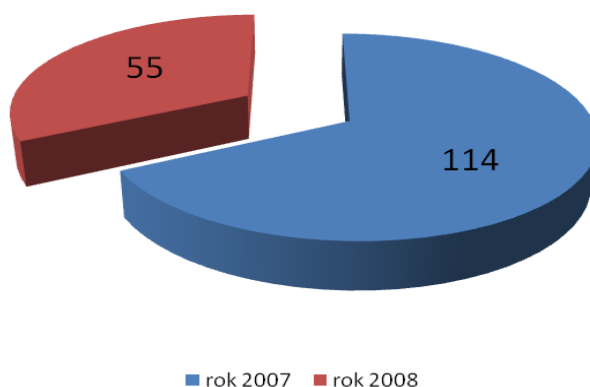
Liczba podpisanych porozumień z podziałem na kwp/KSP

Ponadto w celu realizacji zadań związanych z szeroko rozumianym bezpieczeństwem w minionym roku komendanci jednostek Policji zatwierdzili ogółem **55** powiatowych programów bezpieczeństwa (w 2007 roku 114), których tematyka dotyczyła w przeważającej mierze ochrony szeroko rozumianego bezpieczeństwa i porządku publicznego, edukacji dzieci, młodzieży oraz rodziców w celu ograniczenia zjawisk patologicznych.

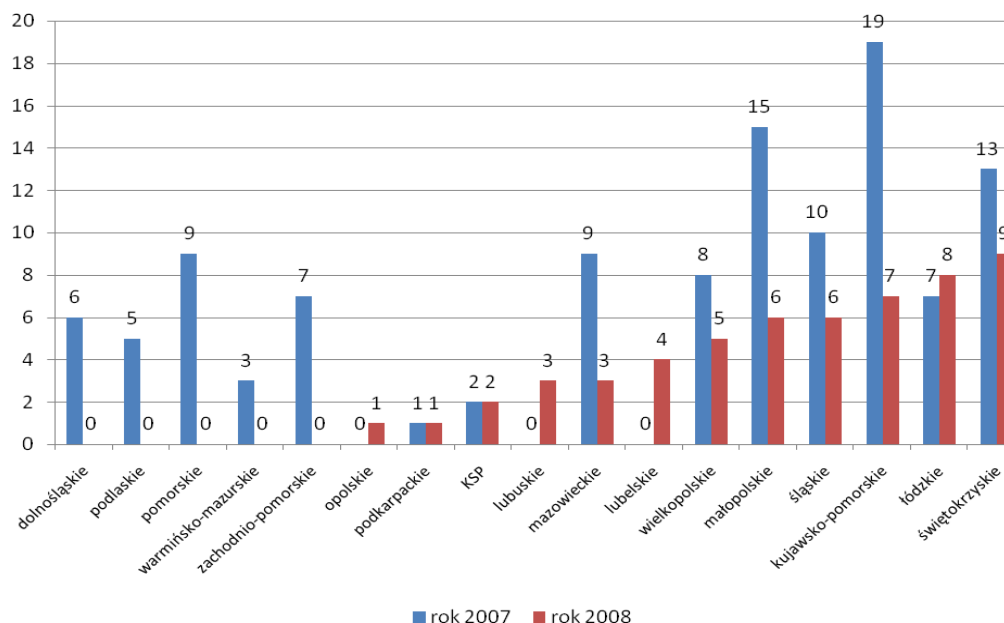
Ryc. nr 6

Liczba wdrożonych do realizacji programów bezpieczeństwa - ogółem

Ryc. nr 7

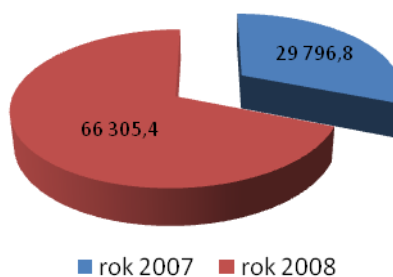
Liczba wdrożonych do realizacji programów bezpieczeństwa z podziałem na kwp/KSP

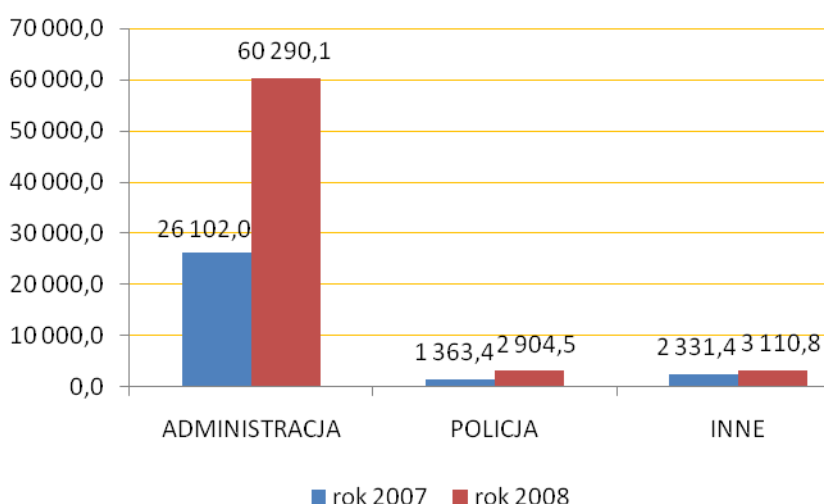

Skuteczna realizacja przez Policję obowiązków obejmujących zagadnienia zapobiegania przestępczości oraz innym negatywnym zjawiskom społecznym nie byłaby możliwa bez zapewnienia na ten cel odpowiednich środków finansowych. W roku 2008 łączna kwota wydatkowana przez jednostki Policji na realizację przyjętych programów oraz wdrażanie podpisanych porozumień z zakresu bezpieczeństwa wyniosła **66 305,4** tysięcy złotych, co w porównaniu do roku 2007, w którym kwota ta wyniosła 29 796,8 tysięcy złotych, oznacza ponad dwukrotny wzrost.

Ryc. nr 8

Środki finansowe przeznaczone na realizację porozumień i programów bezpieczeństwa w tys. PLN– ogółem

Reasumując należy podkreślić, że w minionym roku współdziałanie jednostek Policji z właściwymi miejscowo organami administracji samorządowej uległo intensyfikacji, o czym świadczą m.in. liczba podpisywanych porozumień, czy wysokość środków finansowych przekazywanych przez samorządy na działania prewencyjne Policji realizowane w ramach wdrożonych do realizacji programów profilaktycznych, czy podpisanych porozumień. Takie pojmowanie wspólnej sprawy jaką bez wątpienia jest bezpieczeństwo publiczne powoduje, że coraz szersza koalicja lokalnych partnerów potwierdza, że rzeczywiście razem efektywniej i bezpieczniej. Wymiernym potwierdzeniem efektywności systematycznej i dostosowanej do lokalnych potrzeb współpracy omawianych instytucji na rzecz bezpieczeństwa jest zarówno coraz lepsza opinia społeczna na temat poczucia bezpieczeństwa obywateli, ale również optymistyczne statystyki policyjne.

2. Krajowe i rządowe programy profilaktyczne

2.1. Rządowy program ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem bezpieczniej”

Z uwagi na fakt, że komendy wojewódzkie Policji przekazują informacje z realizacji omawianego programu bezpośrednio do wojewody, poniższa informacja zawiera sprawozdanie z realizacji „Razem bezpieczniej” tylko przez komórki organizacyjne Komendy Głównej Policji. W roku 2008 w ramach współpracy z innymi instytucjami administracji rządowej, organizacjami pozarządowymi z poziomu KGP zrealizowanych zostało szereg systemowych działań, które wpisały się w rządowy program ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem

bezpieczniej”, a jednocześnie wypełniły priorytety jakie przyjęte zostały na najbliższe lata dla polskiej Policji. Wśród nich na szczególną uwagę zasługują przedsięwzięcia w niżej wymienionych obszarach działania:

I. Bezpieczeństwo w miejscach publicznych i miejscu zamieszkania

- opracowano program zajęć doskonalenia zawodowego realizowanego lokalnie dla kierowników rewirów dzielnicowych i policjantów nadzorujących pracę dzielnicowych w zakresie identyfikacji oczekiwań społecznych, co skutkowało przeszkoleniem wszystkich dzielnicowych i kierowników rewirów dzielnicowych;
- opracowano Zarządzenie nr 323 Komendanta Głównego Policji z dnia 26 marca 2008 r. w sprawie metodyki wykonywania przez Policję czynności administracyjno – porządkowych w zakresie wykrywania wykroczeń oraz ścigania ich sprawców. Jest to pierwszy w historii Policji wewnętrzny dokument regulujący i ujednolicający metodykę wykonywania przez policjantów czynności zmierzających do ujawniania wykroczeń i ścigania ich sprawców;
- dokonano analizy stanu wykorzystania policjantów podstawowych komórek służby prewencyjnej w oparciu o wskaźnik procentowego udziału w służbie patrolowej policjantów wykonujących zadania o charakterze patrolowo-interwencyjnym oraz liczbę bezwzględną policjantów skierowanych do służby patrolowej i obchodowej wszystkich komórek organizacyjnych (poza OPP i SPPP) danej jednostki Policji;
- opracowano informację dotyczącą działalności straży gminnych/miejskich oraz oceny współpracy straży z Policją;
- uczestniczono w pracach Zespołu do spraw Współpracy ze Strażami Gminnymi (Miejskimi), działającego w MSWiA, jako zespół doradczy Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, którego celem było między innymi wypracowanie projektu ustawy o zmianie ustawy o strażach gminnych i aktów wykonawczych do ustawy. Celem projektowanych zmian jest wyposażenie straży gminnych (miejskich) w narzędzia umożliwiające skuteczne, obok Policji, wykonywanie zadań związanych z ochroną porządku publicznego;
- wyposażono 35 tys. policjantów służby prewencyjnej w „Poradnik Prewencyjny”, opracowany przez Wyższą Szkołę Policji w Szczytnie. Zaopatrzenie policjantów służby prewencyjnej w przedmiotowy poradnik wpłynie na poprawę jakości realizowanych obowiązków służbowych oraz zapewni możliwość weryfikacji podejmowanych decyzji na miejscu wykonywanych czynności. Ponadto, przedmiotowa publikacja stanowi łatwo dostępny materiał wspomagający proces szkolenia i doskonalenia zawodowego policjantów;

- odciążono Policję od realizacji niektórych zadań związanych z nielegalnym pobylem cudzoziemców na terytorium RP, w tym m.in. przekazano Straży Granicznej zadania związane z doprowadzaniem wydalanych cudzoziemców do przejść granicznych oraz Strzeżonego Ośrodka dla Cudzoziemców w Lesznowoli. Ponadto zamknięto usytuowane w jednostkach organizacyjnych Policji areszty w celu wydalenia. Szacuje się, że rozwiązanie to umożliwi skierowanie około 200 policjantów do realizacji innych zadań na rzecz bezpieczeństwa obywateli;
- usprawniono organizację i realizację konwojów oraz doprowadzeń osób pozbawionych wolności, w tym m.in. poprzez: nowelizację kodeksu karnego wykonawczego (22 grudnia 2008 roku - projekt przyjęty przez Sejm), umożliwiającą umieszczanie w PdOZ w ramach przerwy w konwoju osób pozbawionych wolności oraz w ramach przerwy humanitarnej. Rozwiązanie to zapewni bardziej ekonomiczne wykorzystanie policyjnych sił i środków zaangażowanych do realizacji tych zadań oraz zapewni osobom pozbawionym wolności możliwość odpoczynku podczas realizacji konwojów do odległych miejsc docelowych;
- usprawniono organizację i realizację konwojów osób przekazywanych w ramach Europejskiego Nakazu Aresztowania (ENA) m.in. poprzez wdrożenie systemu organizacji zbiorczych konwojów zagranicznych realizowanych na pokładach wojskowych samolotów transportowych. Szacuje się, że rozwiązanie to zezwoliło na redukcję o około 45% wykonywanych indywidualnie konwojów na pokładach samolotów rejsowych, jak również zmniejszyło o około 40% koszty realizacji tych zadań;
- uruchomiono od 2.06. do 30.09. 2008 r. "Telefon Bezpieczeństwa dla turystów zagranicznych", zgodnie z postanowieniami porozumienia w tej sprawie jakie zostało podpisane przez Komendanta Głównego Policji, Ministra Sportu i Turystyki oraz Prezesa Polskiej Organizacji Turystycznej. Głównym celem przedsięwzięcia była poprawa bezpieczeństwa turystów zagranicznych przebywających na terytorium RP;
- opracowano kierunki działań Policji zmierzające do zminimalizowania bezdomności, żebractwa;
- zrealizowano przedsięwzięcia mające na celu wypracowanie skutecznych mechanizmów zapewnienia bezpieczeństwa imprez masowych, w tym m.in. podjęto inicjatywę legislacyjną zmierzającą do zmiany obowiązującej ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych zmierzającą do umożliwienia Policji skutecznego i efektywnego realizowania zadań w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego podczas imprez masowych. Opracowano projekt nowej ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz podjęto prace zmierzające do opracowania rozporządzeń wykonawczych do niniejszego aktu prawnego;

- zmodyfikowano program kursu specjalistycznego dla policjantów komórek organizacyjnych Policji właściwych w sprawach sztabowych. Dokument standaryzuje sposoby postępowania Policji w sytuacjach zagrożenia kryzysowego i właściwego zarządzania posiadanym potencjałem. W październiku 2008 r. w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie przeprowadzono kolejną edycję przedmiotowego szkolenia. Zakładanym efektem przedmiotowego kursu jest podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności policjantów realizujących problematykę związaną z pracą sztabów w jednostkach Policji na terenie całego kraju;
- zorganizowano i przeprowadzono w lutym, wrześniu i grudniu ub. r. w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie trzy edycje szkolenia dla dowódców operacji policyjnych. Kurs ten, to przedsięwzięcie strategiczne i priorytetowe z punktu widzenia rozwijania kwalifikacji zawodowych, przyczyniające się do podnoszenia profesjonalizmu dowódców polskiej Policji oraz całej kadry sztabowej;
- uczestniczono w realizacji zorganizowanych w Szkole Policji w Pile warsztatach metodycznych, poświęconych rozpoznawaniu i zwalczaniu przestępczości pseudokibiców. Szkolenie adresowane było dla policjantów komórek właściwych do spraw kryminalnych, wykonujących zadania zgodnie z Zarządzeniem nr 982 Komendanta Głównego Policji z dnia 21 września 2007 roku w sprawie zasad organizacji i trybu wykonywania przez Policję zadań związanych z rozpoznaniem, zapobieganiem, zwalczaniem przestępstw i wykroczeń popełnianych w związku z imprezami sportowymi oraz gromadzenia i przetwarzania informacji dotyczących bezpieczeństwa masowych imprez sportowych;
- zainicjowano organizację warsztatów metodycznych celem wypracowania „dobrych praktyk”, w szczególności w zakresie zwalczania chuligaństwa stadionowego. Uczestnikami spotkań byli przede wszystkim policjanci komórek sztabowych komend wojewódzkich Policji, zajmujący się problematyką bezpieczeństwa masowych imprez sportowych. W ramach przedmiotowego obszaru uczestniczono w zorganizowanych w Katowicach w lutym 2008 r. warsztatach poświęconych organizacji i współdziałaniu zespołów ds. kibica;
- w ramach funkcjonowania Krajowego Punktu Kontaktowego ds. Imprez Masowych, w celu zapewnienia bezpieczeństwa krajowych i międzynarodowych imprez masowych, prowadzono wspólnie z podmiotami zagranicznymi bieżącą wymianę informacji;
- inicjowano wprowadzenie mechanizmów umożliwiających właściwą współpracę Policji oraz przewoźników kolejowych w zakresie zabezpieczeń przejazdów kibiców;
- wdrożono rozwiązania dotyczące obsługi numeru alarmowego „112”, w tym m.in. monitorowano prace związane z ujednoczeniem zasad przyjmowania i obsługi zgłoszeń na numer alarmowy „112”, przeprowadzono rozpoznanie w KWP i KSP, w zakresie wyposażenia

jednostek Policji w niezbędny sprzęt i urządzenia do realizacji zadań wynikających z obsługi numeru alarmowego „112”;

- podejmowano przedsięwzięcia zmierzające do podniesienia efektywności doskonalenia zawodowego służby dyżurnej w jednostkach organizacyjnych Policji m.in. poprzez monitorowanie procesów realizacji zadań przez służby dyżurne jednostek organizacyjnych Policji, w tym doskonalenie zawodowe policjantów z zagadnień związanych z obsługą numeru alarmowego „112”, budową i wdrożeniem Systemu Wspomagania Dowodzenia oraz aktualnymi procesami doskonalenia zawodowego dla służby dyżurnej;
- przygotowano poradnik pt. „Jeśli musisz zeznawać – rola świadka w postępowaniu karnym” (nakład 6000 egz. ISNB 978-83-89999-57-3). Opracowanie to zostało przekazane do MSWiA i umieszczone na stronie internetowej ministerstwa pod adresem <http://razembezpieczniej.mswia.gov.pl/portal/rb/1/146/>;
- monitorowano praktykę policyjną w postępowaniu przyspieszonym, w tym uczestniczono w pracach legislacyjnych związanych z nowelizacją procedury karnej, a projektowane zmiany polegały w szczególności na: określeniu trybu przyspieszonego nie jako trybu szczególnego postępowania zwyczajnego, lecz jako trybu szczególnego postępowania uproszczonego, rezygnacji z obligatoryjnego w każdym przypadku zatrzymania i przymusowego doprowadzenia sprawcy do sądu (możliwość wręczenia wezwania do stawiennictwa), wprowadzeniu możliwości zastosowania instytucji skazania bez rozprawy (art. 335 k.p.k.), dopuszczeniu możliwości prowadzenia rozprawy pod nieobecność oskarżonego, rezygnacji z obligatoryjnej obrony przez sąd;
- uruchomiono punkty kontaktowe na rzecz Europejskiej Sieci Prewencji Kryminalnej w ramach Zespołu koordynującego program „Razem Bezpieczniej” oraz utworzono siatkę koordynatorów wojewódzkich EUCPN;
- zrealizowano zadania związane ze zgłoszeniem programu prewencyjnego do konkursu ECPA i promowano polskie programy profilaktyczne poprzez wyróżnienie programu z Czeladzi;
- zbudowano zgodnie ze standardami określonymi przez Europejską Sieć Prewencji Kryminalnej stronę internetową www.policja.pl/eucpn, jako narzędzie komunikacji z partnerami krajowymi i zagranicznymi punktami kontaktowymi;

II. Przemoc w rodzinie

- opracowano i wdrożono do realizacji Zarządzenia nr 162 KGP z dnia 18 lutego 2008 roku w sprawie metod i form wykonywania przez Policję zadań w związku z przemocą w rodzinie

w ramach procedury „Niebieskie Karty”;

- zorganizowano naradę szkoleniową dla policjantów koordynujących realizację procedury „Niebieskie Karty” dotyczącą praktycznego wdrażania zmian zawartych w znowelizowanym zarządzeniu;
- opracowano program kursu specjalistycznego z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- uczestniczono w pracach: grupy roboczej przy Zespole Monitorującym realizację Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Rady ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie działającej przy Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rzecz nowelizacji ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- opracowano i realizowano we współpracy z podmiotami pozapolicyjnymi ogólnopolskie kampanie informacyjno – edukacyjnych tj.: „Kocham. Nie biję”, „Kocham. Reaguję.”, ogólnopolski telefon zaufania dla dzieci i młodzieży 116 111 oraz konkursu „Policjant, który mi pomógł”;
- opracowano w porozumieniu z organizacjami pozarządowymi koncepcję szkolenia dziennikarskich managerów bezpieczeństwa kreujących politykę informacyjną na rzecz promocji szeroko rozumianych działań profilaktycznych;
- uczestniczono w szeregu konferencji, seminariów związanych z ww. problematyką oraz komisjach dialogu społecznego ds. przeciwdziałania przemocy;

III. Bezpieczeństwo w szkole

- uczestniczono w pracach legislacyjnych dotyczących problematyki nieletnich, w tym m.in. w pracach nad projektem kodeksu nieletnich;
- opracowano analizy dotyczące struktury i rozmiarów przestępczości wśród nieletnich;
- opracowano i wdrożono pilotaż edukacyjno-alternatywnego programu dla dzieci oraz ich rodziców/opiekunów prawnych pt. „S-prawność, P-romocja wartości, O-dpowiedzialność, R-ozwaga, T-olerancja” opartego na wykorzystaniu aktywności fizycznej jako alternatywy dla podejmowania przez dzieci zachowań agresywnych;
- uczestniczono w międzynarodowym programie wymiany doświadczeń w ramach projektu „Zapobieganie niedostosowaniu społecznemu wśród dzieci i młodzieży STOP VIOLENCE” (*„Uczenie się przez całe życie – Program Leonardo da Vinci”*);

- współuczestniczono w kampanii „Stop 18” skierowanej do sprzedawców wyrobów tytoniowych, mającej na celu ograniczenie procederu sprzedaży wyrobów tytoniowych małoletnim;
- przygotowano ogólnopolską kampanię profilaktyczną w obszarze odpowiedzialnej sprzedaży napojów alkoholowych w ramach współpracy z Browarami Polskimi;
- podjęto współpracę z towarzystwami ubezpieczeniowymi, tj. Towarzystwem Ubezpieczeń i Reasekuracji Warta S.A. i Powszechnym Zakładem Ubezpieczeń S.A. na rzecz realizacji działań profilaktycznych ukierunkowanych na bezpieczeństwo dzieci w domu, przedszkolu, szkole, drodze do szkoły, w tym opracowano i wdrożono ogólnopolski program profilaktyczny „Mamo, tato już wiem jak być bezpiecznym” i przygotowano projekt działań profilaktycznych pn. „I Ty możesz zostać małym policjantem” ;
- zrealizowano zadania pozwalające na sprawną współpracę Policji z operatorami nr telefonu 116 111, tj. Ogólnopolskiego Telefonu Zaufania dla Dzieci i Młodzieży;
- opracowano i rozdysponowano materiały na rzecz ogólnopolskiej kampanii profilaktycznej „Kolej na bezpieczeństwo” Przedsięwzięcie zrealizowane we współpracy z PKP Przewozy Regionalne Spółka z o.o. oraz PKP Intercity;
- realizowano założenia programu Komendy Głównej Policji „Profilaktyka a Teatr”, w ramach którego przeprowadzono 66 projektów, w których łącznie wzięło udział ponad 13 tys. osób;
- podpisano porozumienie o współpracy jednostek organizacyjnych i Związku Harcerstwa Polskiego i monitorowano stopień realizacji zawartych w nim postanowień;
- monitorowano realizację zadań wynikających z postanowień porozumienia zawartego pomiędzy KGP a Przewodniczącym Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej;
- opracowano „Raport o działaniach Policji w zakresie zapobiegania przestępczości oraz zjawiskom patologii społecznej w 2007, w tym wersji angielskojęzycznej”;
- uczestniczono w konferencjach, szkoleniach, sympozjach, komisjach sejmowych, dotyczących kwestii bezpieczeństwa, ograniczania patologii i przestępczości nieletnich, organizowanych w kraju, jak i za granicą;
- uczestniczono w szeregu inicjatyw, m.in.: konferencje, warsztaty, sesje, związanych z realizacją rządowego programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem bezpieczniej”;
- uczestniczono w realizacji zadań wynikających z krajowych i rządowych programów na rzecz ograniczania przestępczości i demoralizacji nieletnich, tj.: Krajowy Program Zapobiegania Niedostosowani Społecznemu i Przestępczości wśród Dzieci i Młodzieży, Krajowy Program

Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie; Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2006 – 2010; Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomanii; Krajowy Program na rzecz Ofiar Przestępstw;

- współdziałano na rzecz ograniczania przestępczości i demoralizacji nieletnich: z instytucjami i organizacjami pozapolicyjnymi, w tym m.in. z: Ministerstwem Edukacji Narodowej, Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwem Sprawiedliwości, kuratoriami oświaty, Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komitetem Ochrony Praw Dziecka, Rzecznikiem Praw Obywatelskich, Rzecznikiem Praw Dziecka, Krajowym Biurem ds. Przeciwdziałania Narkomanii, stowarzyszeniami i fundacjami działającymi na rzecz dzieci i młodzieży, itp.;
- promowano działania profilaktyczne w omawianym obszarze zarówno w mediach o zasięgu ogólnokrajowym, jak i lokalnym oraz na łamach magazynu „Policja 997”;

IV. Bezpieczeństwo w komunikacji publicznej

- zorganizowano 7 posiedzeń Centralnego Zespołu ds. Bezpieczeństwa na Obszarach Kolejowych;
- przeprowadzono 2 tury czynności badawczych dotyczących sposobu realizacji zadań przez funkcjonariuszy, żołnierzy służb i pracowników Spółek Grupy PKP na rzecz bezpieczeństwa na obszarach kolejowych;
- opracowano półroczną i roczną informację na temat stanu bezpieczeństwa na terenach kolejowych w 2008r.;
- sporządzono analizę stanu bezpieczeństwa w środkach komunikacji publicznej wraz z oceną działań podejmowanych przez KWP i KSP w przedmiotowym obszarze w I półroczu 2008 roku;

V. Bezpieczeństwo w ruchu drogowym

- uczestniczono w realizacji międzynarodowego programu badawczego DRUID, co było kontynuacją współpracy z Instytutem Transportu Drogowego w zakresie prowadzenia na terenie całego kraju działań kontrolnych ukierunkowanych na **ujawnianie kierujących** pojazdami pod wpływem środka działającego podobnie do alkoholu. Przeprowadzono ponad 2 tys. kontroli;
- wyposażono policjantów ruchu drogowego w urządzenia do wykrywania środków działających podobnie do alkoholu – narkotestery;

- realizowano prace na rzecz utworzenia i wdrożenia Systemu Wspomagania Ruchu Drogowego (SWRD), mającego na celu wyposażenie radiowozów ruchu drogowego w aplikację do obsługi zdarzeń drogowych;
- monitorowano udział policjantów ruchu drogowego faktycznie kierowanych do pełnienia służby na drogach oraz wskazywano KWP/KSP rozwiązania sukcesywnie zwiększające ten udział. Skutkowało to w skali kraju 4,5% wzrostem liczby policjantów skierowanych do pełnienia służby na drogach w 2008 roku – w porównaniu do roku 2007;
- kontynuowano prace mające na celu wdrażanie automatycznego nadzoru nad ruchem drogowym, w tym m.in. montaż 88 masztów „fotoradarów” oraz wypracowanie założeń do projektu tzw. ustawy fotoradarowej, wprowadzającej automatyczny nadzór nad ruchem drogowym. Projekt jest aktualnie na etapie prac parlamentarnych;
- koordynowano wzmożone działania kontrolne prowadzone na terenie całego kraju, tj.: „PRĘDKOŚĆ”- ukierunkowane na egzekwowanie ograniczeń prędkości, „PASY” – ukierunkowane na egzekwowanie obowiązku podróżowania w pasach bezpieczeństwa oraz stosowanie urządzeń ochronnych do przewozu dzieci, „NIECHRONIENI UCZESTNICZY RUCHU DROGOWEGO” – ukierunkowane na zapewnienie bezpieczeństwa pieszym i rowerzystom oraz stosowanie się przez nich do przepisów ruchu drogowego, „ALKOHOL I NARKOTYKI” – ukierunkowane na ujawnianie i eliminowanie z ruchu kierujących „pod wpływem alkoholu” bądź pod wpływem środków działających podobnie do alkoholu;
- uczestniczono w pracach aktualizujących i doskonalących program szkolenia policjantów ruchu drogowego z zakresu wykonywania kontroli technicznej pojazdów;
- koordynowano wzmożone działania kontrolne prowadzone na terenie całego kraju, w tym: „TRUCK” – ukierunkowane na ujawnianie i eliminowanie nieprawidłowości związanych z wykonywaniem transportu drogowego, „BUS” – ukierunkowane na ujawnianie i eliminowanie nieprawidłowości występujących w przewozie osób;
- przygotowano założenia do udziału Policji w „Krajowej Strategii Kontroli przepisów w zakresie czasu jazdy i postoju (...) na lata 2009 – 2010”.
- zorganizowano oraz przeprowadzono wspólnie z innymi instytucjami m.in. MSWiA, Krajową Radą BRD, ITD oraz podmiotami pozapolicyjnymi akcje promujące bezpieczne zachowania na drogach oraz ogólnopolskie kampanie edukacyjne: „Rowerem bezpiecznie do celu”, „Dojedź motocyklem do końca wakacji”, IX Ogólnopolski Tydzień Świętego Krzysztofa – patrona kierowców, „Odblaski życia”;

- koordynowano przebieg etapów wojewódzkich oraz organizowano i przeprowadzono finały ogólnopolskich turniejów: Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym, Młodzieżowego Turnieju Motoryzacyjnego;
- opracowano „Kalendarz Działań Profilaktyczno – Prewencyjnych na 2009 rok”, który stał się ramowym, usystematyzowanym planem działań Policji ruchu drogowego w całym kraju, zakładającym bardzo szeroką współpracę z instytucjami i podmiotami pozapolicyjnymi współodpowiedzialnymi za stan bezpieczeństwa na drogach;
- przygotowywano materiały prasowe oraz aktywnie współpracowano z mediami na rzecz bieżącej kampanii informacyjnej dotyczącej szeroko rozumianego bezpieczeństwa w ruchu drogowym;
- uczestniczono w sympozjach, konferencjach, szkoleniach itp. spotkaniach dotyczących bezpieczeństwa ruchu drogowego;
- uczestniczono w pracach legislacyjnych dotyczących następujących aktów prawnych: nowelizacji rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 24 listopada 2003r. w sprawie wysokości grzywnien nakładanych w drodze mandatów karnych za wybrane rodzaje wykroczeń, nowelizacji Prawa o ruchu drogowym (tzw. ustawa fotoradarowa, przeniesienie obowiązku prowadzenia postępowań administracyjnych, nowelizacja „Prawa egzekucyjnego”), zmian w rozporządzeniu w sprawie znaków i sygnałów drogowych, w zakresie dotyczącym wprowadzenia nowych znaków drogowych informujących o automatycznej kontroli prędkości, zmian w „Prawie bankowym” dot. tajemnicy bankowej w zakresie udostępniania informacji o pojazdach zarejestrowanych fotoradarem, projektów ustaw o: kierujących pojazdami, o dopuszczeniu pojazdów do ruchu, w zakresie egzekwowania przepisów ruchu drogowego na drogach wewnętrznych, pracach Rady UE nad projektem dyrektywy ułatwiającej transgraniczne egzekwowanie przepisów ruchu drogowego;
- przygotowano projekt zmiany ustawy Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia oraz rozporządzenia MSWiA w sprawie nakładania grzywnien w drodze mandatu karnego, przewidujących możliwość płacenia mandatu przy użyciu karty płatniczej.

VI. Bezpieczeństwo w działalności gospodarczej

- realizowano założenia pilotażowego programu pn. Bezpieczeństwo w biznesie, w tym m.in. nawiązano współpracę z Brytyjsko-Polską Izbą Handlową (BPCC) w celu wypracowania

modelowych rozwiązań wdrażania programów prewencyjnych dla przedsiębiorców oraz cudzoziemców przebywających i pracujących w Polsce;

- współpracowano z Polską Organizacją Handlu i Dystrybucji na rzecz poprawy bezpieczeństwa w sieciach handlowych;
- nawiązano współpracę z Komitetem bezpieczeństwa biznesu działającym przy Krajowej Izbie Gospodarczej;

VII. Ochrona dziedzictwa narodowego

- utworzono w jednostkach Policji, specjalistyczne komórki do zwalczania przestępczości przeciwko zabytkom, tj. Gdańsku, Katowicach, Krakowie, Łodzi i we Wrocławiu, a także w Komendzie Stołecznej Policji utworzono etatowe struktury - kilkusobowe zespoły do zwalczania przestępstw przeciwko zabytkom, umiejscowione w wydziałach kryminalnych. W pozostałych jednostkach wyznaczeni zostali koordynatorzy, którzy ze względu na niższą skalę zagrożenia tą przestępczością mogli realizować również inne zadania służbowe;
- dokonano realizacji szeregu spraw dotyczących problematyki przestępczości przeciwko zabytkom, w tym m.in. ograniczono nielegalny obrót zabytkami archeologicznymi w sieci Internet, między innymi dzięki współpracy z Krajowym Ośrodkiem Badań i Dokumentacji Zabytków oraz Allegro;
- koordynowano przedsięwzięcia ukierunkowane na zwalczanie przestępstw przeciwko dziedzictwu narodowemu, a w szczególności monitorowano trendy oraz systematycznie analizowano skalę zagrożenia tego rodzaju przestępczością,
- koordynowano organizację procesu doskonalenia zawodowego koordynatorów i członków zespołów wojewódzkich zajmujących się zwalczaniem tego rodzaju przestępczości. Z Krajowym Ośrodkiem Badań i Dokumentacji Zabytków zrealizowano cykl szkoleń archeologicznych dla ponad 130 policjantów z KWP/KSP oraz jednostek Policji niższego szczebla;
- opracowano i wydano 3 kolejne numery Biuletynu adresowanego do wojewódzkich koordynatorów i członków zespołów ds. zwalczania przestępstw przeciwko zabytkom, którego celem jest systematyczne przekazywanie aktualnych informacji z zakresu niniejszej problematyki, w tym danych na temat tego procederu, także w ujęciu międzynarodowym;
- założono skrzynkę mailową dziedzictwonarodowe@policja.gov.pl, umieszczoną na stronie internetowej Komendy Głównej Policji jako punkt kontaktowy służący przekazywaniu

przez obywateli i instytucje wszelkich informacji związanych z szeroko rozumianą problematyką przestępczości przeciwko zabytkom;

- ujednolicono system wymiany informacji pomiędzy Policją a Generalnym Konserwatorem Zabytków poprzez dostosowanie bazy KSIP do Krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granice niezgodnie z prawem, prowadzonego przez Ośrodek Ochrony Zbiorów Publicznych. Opracowano zakładkę „Dobra kultury”, którą wstępnie przetestowano. Zakładka ta jest gotowa do wprowadzenia do KSIP.

VIII. Bank Dobrych Praktyk

- w grudniu 2008 roku rozpoczęto proces katalogowania programów profilaktycznych realizowanych w całym kraju przy współudziale Policji, proces kontynuowany jest w roku bieżącym wg kryteriów wskazanych przez Departament Bezpieczeństwa Publicznego MSWiA;

2.2. Krajowy Programu Zapobiegania Niedostosowaniu Społecznemu i Przemocności wśród Dzieci i Młodzieży

W ramach „Krajowego Programu Zapobiegania Niedostosowaniu Społecznemu i Przemocności wśród Dzieci i Młodzieży” Policja podejmuje wiele inicjatyw zmierzających do zahamowania wzrostu dynamiki oraz przejawów niedostosowania społecznego w szczególności zagrażających bezpieczeństwu dzieci i młodzieży. Realizacja programu obejmuje działania, które mają zapobiec zagrożeniom prawidłowego rozwoju dziecka, a co za tym idzie, funkcjonowania w środowisku. W przypadku Policji są to przedsięwzięcia zmierzające do zapewnienia dzieciom i młodzieży poczucia bezpieczeństwa, przeciwdziałania demoralizacji i przemocności wśród nieletnich.

Dążąc do osiągnięcia zamierzonego celu, policjanci ujawniali dzieci i młodzież zagrożoną demoralizacją oraz sprawców czynów karalnych, jak również oddziaływali prewencyjnie poprzez udział w licznych spotkaniach tematycznych z uczniami szkół oraz innych placówek oświatowo-wychowawczych.

W ramach działań informujących funkcjonariusze ze wszystkich jednostek organizacyjnych Policji, zajmujący się problematyką zapobiegania demoralizacji i przemocności wśród nieletnich, wychodzili z inicjatywą organizowania spotkań z dyrektorami szkół oraz gronem pedagogicznym, dotyczących rozpoznawania przejawów niedostosowania społecznego u nieletnich

oraz stanu zagrożenia przestępczością. W trakcie ich trwania następowała wymiana doświadczeń w zakresie ujawniania nieletnich: wagarujących, spożywających alkohol, zażywających środki odurzające, uprawiających nierząd, itp., jak również sprawców czynów karalnych. Wypracowywane były formy współpracy, procedury postępowania w sytuacjach kryzysowych oraz działania profilaktyczne.

Oprócz wspomnianych działań Policja organizowała spotkania z rodzicami, pracownikami instytucji, które mają w statucie zadania dotyczące problematyki nieletnich, podczas których uwrażliwiali na przejawy zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży. Przekazywane były informacje dotyczące odpowiedniej reakcji na zaistniałą sytuację, jak również wskazywano placówki niosące wsparcie i pomoc w takich przypadkach.

Poza tym, policjanci zajmujący się problematyką nieletnich i patologii odbywali spotkania tematyczne: z przedszkolakami, uczniami klas I – III szkół podstawowych, na temat zasad bezpieczeństwa, zachowań ryzykownych oraz sposobów unikania zagrożeń, z dziećmi i młodzieżą szkolną, w obszarze odpowiedzialności nieletnich za popełniane czyny karalne, naruszenie przepisów zawartych w Ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii, Ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, itp. dotyczące promowania zdrowego stylu życia i spędzania czasu wolnego w sposób nienaruszający porządku prawnego.

W 2008 roku policjanci przeprowadzili łącznie 96 137 spotkań z młodzieżą (98 506 w 2007 r.), 53 806 z pedagogami (59 444 w 2007 r.) oraz 19 450 z rodzicami (25 588 w 2007 r.).

Funkcjonariusze angażowali się aktywnie w prowadzenie festynów i spotkań w ramach promowania zdrowego stylu życia. Współorganizowali szkolenia i warsztaty z zakresu przeciwdziałania patologii wśród dzieci i młodzieży, uczestniczyli w tworzeniu i realizacji programów profilaktycznych, ponadto patrolowali tereny szkół i ich najbliższe otoczenie.

Spośród wielu niebezpieczeństw czyhających na młodzież, obecnie do najistotniejszych zaliczyć należy te związane z uzależnieniami. Picie alkoholu czy odurzanie się środkami psychotropowymi zwiększa niebezpieczeństwo zachowań agresywnych, a co za tym idzie, również stwarza podstawy zachowań przestępczych. W związku z powyższym, w ramach realizowanego od 2004 roku, „Krajowego Programu Zapobiegania Niedostosowaniu Społecznemu i Przystępczości wśród Dzieci i Młodzieży” Policja podjęła szereg działań mających na celu rozpoznanie występujących zagrożeń, przede wszystkim w środowisku młodzieżowym, oraz szybkie i skuteczne reagowanie na nie, tj.:

- udzielali pomocy kadrze pedagogicznej szkół w rozwiązywaniu trudnych, mogących mieć podłoże przestępcze problemów, które zaistniały na terenie placówek,

- podejmowali czynności służbowe w związku z otrzymaniem informacji o zdarzeniach na terenie szkoły wypełniających znamiona przestępstwa, stanowiących zagrożenie dla życia i zdrowia uczniów oraz przejawach demoralizacji dzieci i młodzieży.

Policjanci w toku codziennej służby ujawniali oraz reagowali na przypadki:

- niebezpiecznego i ryzykownego zachowania się dzieci i młodzieży,
- pozostawienia dzieci bez opieki w miejscach i sytuacjach szczególnie zagrażających ich bezpieczeństwu,
- sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia oraz spożywania alkoholu przez te osoby,
- dystrybucji i używania środków psychoaktywnych,
- zagrożeń o charakterze wykorzystywania seksualnego,
- przebywania nieletnich w sytuacjach wskazujących na możliwość popełnienia czynu zabronionego.

W roku 2008 policjanci zajmujący się problematyką nieletnich wystosowali 105 836 wniosków skierowanych do instytucji i organizacji, z tego 72 596 do sądów rodzinnych, 11 022 do szkół i innych placówek oświatowo – wychowawczych. Dotyczyły one głównie nieletnich sprawców czynów karalnych, nieprawidłowej sytuacji opiekuńczej i zachowań patologicznych.

Właściwa ocena zaistniałego zdarzenia i adekwatna, do sytuacji, reakcja osoby powiadamiającej Policję, pozwalała na większą skuteczność interweniujących funkcjonariuszy. W związku z powyższym podjęte przedsięwzięcia, skoordynowania działań i stworzenia odpowiednich procedur postępowania, ukierunkowane były na wypracowanie właściwego modelu komunikowania i przekazywania informacji o zdarzeniach i nieletnich wykazujących symptomy niedostosowania społecznego. Szczególną rolę pełniły tu procedury postępowania nauczycieli w sytuacjach zagrożenia dzieci i młodzieży w oparciu o współpracę z placówkami oświatowymi na podstawie szkolnych programów profilaktycznych i wychowawczych.

Skoordynowanie działań, wszystkich instytucji zaangażowanych w realizację *Programu*, spowodowało, że efekt podejmowanych przedsięwzięć był bardziej wymierny, gdyż przepływ informacji pozwalał na uniknięcie powielania wykonanych już czynności.

Rokrocznie policjanci ze wszystkich jednostek organizacyjnych uczestniczą w pracach zespołów interdyscyplinarnych, powoływanych na terenie działania ich komend.

Jednostki organizacyjne Policji współpracowały, poprzez działania pn. „Patrol Szkolny”, ze strażnikami miejskimi i gminnymi pełniąc wspólne patrole na terenie i w pobliżu szkół. Patrole ujawniały młodych ludzi będących „na wagarach”, przebywających w stanie po spożyciu alkoholu

lub pod działaniem środków odurzających. Zatrzymywały sprawców czynów karalnych oraz przeprowadzały pogadanki profilaktyczne.

Kontynuowano szereg sprawdzonych działań realizowanych w latach ubiegłych, jednocześnie modyfikując je na bieżąco w zależności od potrzeb oraz celu, jaki miał być osiągnięty.

Policja współdziałała, przy realizacji założeń *Programu* z instytucjami rządowymi jak i organizacjami pozarządowymi. Liczba tych instytucji systematycznie rośnie, ponieważ, coraz więcej osób angażuje się w poprawę stanu bezpieczeństwa wśród dzieci i młodzieży. W 2008 roku Policja współpracowała między innymi z:

- Wydziałami Rodzinnymi i Nieletnich sądów rejonowych – współpraca z sędziami rodzinnymi i kuratorami zawodowymi dla nieletnich (wymiana informacji na temat sytuacji rodzinnej, warunków w rodzinie, popełnienia czynu zabronionego, wspólne odwiedzanie rodzin w których nieletni objęci są dozorem kuratorskim);
- Towarzystwami Przyjaciół Dzieci – organizowanie wolnego czasu dla dzieci z rodzin patologicznych;
- szkołami, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi – współpraca poprzez wspólne prowadzenie rozmów profilaktyczno – wychowawczych z dziećmi i młodzieżą sprawiającą kłopoty wychowawcze. Planowanie i realizacja spotkań z dziećmi w ramach prelekcji i pogadank w szkołach. Organizowanie wspólnych działań programowych o charakterze prewencyjnym. Wymiana informacji z pedagogami szkolnymi na temat uczniów stwarzających poważne kłopoty wychowawcze;
- miejskimi ośrodkami pomocy społecznej – współpraca w zakresie udzielania pomocy rodzinom najbiedniejszym;
- ośrodkami profilaktyki i terapii uzależnień – w zakresie kompleksowej pomocy rodzinom z problemem alkoholowym. Prowadzono zajęcia w szkołach dla młodzieży w zakresie uzależnień oraz szkolenia nauczycieli;
- komitetami ochrony praw dziecka – realizacja programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży oraz rodziców. Wymiana doświadczeń na temat przestrzegania praw dziecka;
- strażami miejskimi, gminnymi – w zakresie realizacji programów prewencyjnych między innymi poprzez wspólne prelekcje i spotkania, jak również wspólne patrole;
- miejskimi i powiatowymi centrami pomocy rodzinie – udział policjantów w zespołach wsparcia rodziny, spotkania w świetlicach dla młodzieży szkolnej oraz wspólne dyżury w ośrodkach dla ofiar przemocy rodzinie – wymiana informacji;

- komisjami ds. rozwiązywania problemów alkoholowych – realizacja wspólnych przedsięwzięć w zakresie przeciwdziałania zjawisku alkoholizmu wśród dzieci i młodzieży. Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych, tworzenie punktów konsultacyjnych;
- starostami powiatowymi – poprzez powiatowe komisje bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz współrealizowanie programów prewencyjnych;
- urzędami miejskimi, gminnymi, miejsko-gminnymi – szeroko rozumiana współpraca obejmująca całokształt przedsięwzięć na rzecz bezpieczeństwa dzieci i młodzieży;
- kuratoriami oświaty – współpraca w zakresie realizacji programów prewencyjnych. Organizacja szkoleń i spotkań z kadrą nauczycielską itd.;
- Ośrodkami Doskonalenia Nauczycieli – współpraca w zakresie realizowanych programów prewencyjnych adresowanych do dzieci i młodzieży;
- Mediami – przekazywanie informacji z zakresu prewencji kryminalnej;
- „Caritas”-em, parafiami chrześcijańskimi – współpraca obejmująca wystąpienia funkcjonariuszy Policji na terenie kościołów dotyczące bezpieczeństwa dzieci i młodzieży. Współpraca przy organizowaniu i prowadzeniu festynów oraz innych imprez masowych;
- SANEPID-em - wspólne spotkania z młodzieżą szkolną i realizacja zagadnień z zakresu patologii społecznej.

Poza tym aktywnie współpracowały z Policją takie instytucje i organizacje jak: Wojsko Polskie, Państwowa Straż Pożarna, Izba Celna, PKP, PZMot, WORD, ZHP, PCK oraz bardzo liczne grono wolontariuszy.

Poniżej przedstawione zostały najciekawsze inicjatywy profilaktyczne, podejmowane w 2008 roku przez jednostki Policji, w ramach realizacji *Programu Zapobiegania Niedostosowaniu Społecznemu i Przystępczości wśród Dzieci i Młodzieży*.

KOMENDA WOJEWÓDZKA POLICJI W BIAŁYMSTOKU

W Wydziale Prewencji KWP w Białymstoku, realizowano programy „Bezpieczna droga do szkoły/domu”, „Bezpieczne wakacje/ferie”, w ramach których: opracowano poradnik „Nasze Bezpieczeństwo” przeznaczony dla uczniów szkół podstawowych, obejmujący spektrum zagrożeń oraz sposobów ich unikania z zakresu prewencji kryminalnej, bezpieczeństwa w ruchu drogowym, ochrony przeciwpożarowej, bezpieczeństwa na wodzie, zasad udzielania pierwszej pomocy oraz ochrony środowiska naturalnego. Opublikowano materiały edukacyjno-informacyjne w sieci Internet na stronie KWP (prezentacje multimedialne, animacje komputerowe „Bezpieczeństwo Dziecka”, konspekty zajęć dydaktycznych) oraz lokalnych środkach masowego przekazu.

W ramach kontynuacji zrealizowano kolejną edycję konkursu „Nasze bezpieczeństwo”, „Bezpieczny wypoczynek – przepis na lato”, działania pn. „Letnia szkoła bezpieczeństwa”, polegającą na prowadzeniu zintegrowanych działań animacyjnych i edukacyjnych kształtujących u najmłodszych właściwe postawy reagowania w sytuacji zaistnienia zagrożenia. Realizowano lokalną kampanię „Stop bezmyślności”, w ramach której współorganizowano wojewódzką konferencję pn. „Integracja środowisk na rzecz podniesienia poziomu bezpieczeństwa mieszkańców Podlasia” oraz zrealizowano kolejną edycję programu „Prewencja na start”.

KOMENDA WOJEWÓDZKA POLICJI W BYDGOSZCZY

Realizując zadania wynikające z „Programu” funkcjonariusze KMP w Bydgoszczy przeprowadzili warsztaty dydaktyczne z tematyki: „Nastolatek, szkoła, ulica i narkotyki - zagrożenia”, „Nieletni przed sądem”, w trakcie których poruszane były zagadnienia dotyczące zachowań ryzykownych, jak również niedostosowania społecznego.

W Mogilnie policjanci współrealizowali Powiatowy Program Prewencyjny pn. „Bezpieczna Szkoła” ukierunkowany na dzieci, młodzież, nauczycieli i rodziców. Upowszechniali w szkołach problematykę bezpieczeństwa dzieci i młodzieży, uczestniczyli w stworzeniu jednolitych standardów bezpieczeństwa dla wszystkich szkół.

Zadania powyższego programu bezpośrednio komponują się z przyjętym i realizowanym na terenie powiatu radziejowskiego programem profilaktycznym „Małolat”. W ramach jego realizacji prowadzona była szeroka działalność profilaktyczna ukierunkowana na dzieci i młodzież, a także na zacieśnienie współpracy z nauczycielami, pedagogami szkolnymi, rodzicami i opiekunami prawnymi. W ramach tego programu przeprowadzono także 100 spotkań z dziećmi i młodzieżą nt.:

- przestępczość nieletnich i odpowiedzialność prawna za popełnianie czynów karalnych;
- bezpieczeństwo na terenie szkoły oraz w drodze do i ze szkoły, w tym także problematyka tzw. „fali”, „obcy niebezpieczny”, „bezpieczeństwo na terenach wiejskich”, „bezpieczeństwo w czasie zabaw w okresie letnim i zimowym”;
- przemoc domowa, molestowanie i maltretowanie dzieci;
- jak być asertywnym, jak mówić „Nie”, oraz „zdrowy tryb życia”.

KOMENDA WOJEWÓDZKA POLICJI W GDAŃSKU

Policjanci uczestniczyli w akcjach i programach prewencyjno-edukacyjnych m.in. „Bezpieczne wakacje”, „Bezpieczne ferie”, „Nasza młodość bez alkoholu, narkotyków i przemocy czyli najprawdziwsza prawda w satyrze, jak się bawimy jak się uczymy”- małe formy teatralne.

Realizując zadania wynikające z *programu*, policjanci organizowali i prowadzili spotkania profilaktyczne na terenie placówek oświatowych, w trakcie których podejmowane były zagadnienia dotyczące zasad bezpieczeństwa, profilaktyki oraz odpowiedzialności prawnej. W sprawie indywidualnych przypadków uczniów stwarzających problemy wychowawcze w szkołach odbywały się rady wychowawcze, w których uczestniczyli dyrektor szkoły, pedagog, wychowawca, uczeń wraz z rodzicem, przedstawiciel Policji oraz sądu.

W ramach działania „Patrolu Szkolnego” wspólnego ze strażnikami miejskimi w pobliżu szkół, patrole odwiedzały placówki oświatowe, ujawniały młodych ludzi będących po spożyciu alkoholu lub pod wpływem środków odurzających.

Na terenie działania KMP w Słupsku realizowano program „Bądź świadomym kierowcą”, skierowany do uczniów szkół średnich powiatu słupskiego aspirujących do zdobycia uprawnień do kierowania. Jego głównym celem było kształtowanie właściwych postaw i odpowiedzialności kierowców, zapoznanie młodzieży z tematyką z zakresu odpowiedzialności karnej i zagrożeń wynikających z prowadzenia pojazdu po spożyciu alkoholu.

Mając na uwadze ograniczenie przestępczości i zachowań negatywnych na terenach szkół, a tym samym zwiększenia poziomu bezpieczeństwa, policjanci Zespołu ds. Nieletnich KPP Starogardzie Gdańskim opracowali program profilaktyczny pn. „Odpowiedzialny Gimnazjalista”, którego celem było zmniejszenie liczby czynów karalnych popełnianych przez nieletnich, poprawa świadomości prawnej uczniów oraz ich rodziców, opiekunów prawnych, a także nauka umiejętności unikania sytuacji, które wykraczają poza granice prawa.

KOMENDA WOJEWÓDZKA POLICJI W GORZOWIE WLKP.

Na terenie powiatów woj. lubuskiego kontynuowana była realizacja wojewódzkiego programu prewencyjnego pn. "LUPO". Program skierowany do dzieci i młodzieży, obejmuje szereg inicjatyw na rzecz pracy edukacyjno - wychowawczej w celu ograniczenia przestępczości pospolitej oraz poprawy społecznego wizerunku policjanta, a także poprawy współdziałania dzielnicowych z placówkami oświatowymi, aktywizacji środowisk młodzieży szkolnej do działania na rzecz zapobiegania przestępczości i patologii społecznych, budowy określonych wzorców zachowań. W celu uatrakcyjnienia działań profilaktycznych stworzono stronę internetową www.lupo.lubuska.policja.gov.pl zawierającą interaktywne propozycje dla dzieci, oraz materiały prewencyjne do pobrania, w tym krótkie filmy z przedstawień teatralnych, spoty telewizyjne

dotyczące przeciwdziałania uzależnieniom i relacje z odwiedzin w szkołach. Przy tworzeniu strony internetowej współpracowano ze specjalistami Wojewódzkiego Ośrodka Metodycznego oraz Kuratorium Oświaty w Gorzowie Wlkp.

Zorganizowano IX edycję Wojewódzkiego Turnieju Wiedzy o Bezpieczeństwie „Bezpieczne Wakacje z Lupo”. Głównym celem turnieju była edukacja dzieci i młodzieży z zakresu bezpieczeństwa, przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy, propagowania zdrowego stylu życia, zasad ruchu drogowego oraz pierwszej pomocy przedmedycznej.

Realizacja działań pn. „Bezpieczna Zerówka” miała na celu spotkania edukacyjno – wychowawcze w oddziałach zerówkowych, organizowanych przez dzielnicowych oraz specjalistów ds. nieletnich i prewencji kryminalnej. Funkcjonariusze w ramach spotkań dotarli z wiedzą o bezpiecznych zachowaniach do 7854 zerówkowiczów (tj. 81% populacji sześciolatków).

Wydział Prewencji Komendy Wojewódzkiej Policji w Gorzowie Wlkp. koordynował w całym województwie lubuskim program prewencyjny „Bezpieczne Gimnazjum”. Głównym celem programu było ograniczenie przestępczości, wzrost świadomości prawnej małoletnich, kształtowanie pozytywnych wzorców zachowań młodzieży, a także ograniczanie zjawisk patologicznych z udziałem nieletnich, w tym w szczególności związanych z uzależnieniami, poprzez promocję zdrowego i bezpiecznego stylu życia.

W Żarach kontynuowano współpracę ze specjalistami terapii uzależnień z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Ośrodka terapii uzależnień PROFIL. W ramach tej współpracy przeprowadzono spotkania warsztatowe w szkołach z zakresu przeciwdziałania narkomani i alkoholizmowi.

Policja w Strzelcach Krajeńskich zorganizowała Powiatowy Przegląd Małych Form Teatralnych tematycznie związany z patologią zachowań (przemoc, agresja) i uzależnieniami. Celem przeglądu było promowanie wśród młodzieży postaw odpowiedzialności za własne życie i zdrowie oraz szacunku wobec siebie i innych, zapobieganie patologiom, uzależnieniom, przeciwdziałanie agresji, integrowanie środowisk szkolnych do działań w zakresie profilaktyki, eliminowanie niewłaściwych postaw poprzez budowanie wiedzy, panowania nad emocjami i propagowanie bezpiecznych zachowań w aspekcie uzależnień.

W celu niedopuszczenia do eskalacji zjawisk zagrażających bezpieczeństwu dzieci i młodzieży kontynuowano na terenie całego województwa działania prewencyjne pn. „GIMBUS PATROL”. Ich celem była ochrona dzieci i młodzieży przed przestępczością i innymi patologiami, kształtowanie świadomości prawnej i wiktymologicznej dzieci i młodzieży oraz poprawa stanu bezpieczeństwa.

Wdrażano nowe i kontynuowano programy z ubiegłych lat, tj.: „Mój starszy kolega”, „Lepiej zapobiegać niż karać”, „Start w dorosłość – Veto agresji i przemocy”, „Stop narkotykom”, „Bezpieczny Przedszkolak”, „Bezpieczna Szkoła”.

KOMENDA WOJEWÓDZKA POLICJI W KATOWICACH

Zgodnie z założeniami jednostki organizacyjne realizowały zadania wynikające z Krajowego Programu Zapobiegania Niedostosowaniu Społecznemu i Przeszłości wśród Dzieci i Młodzieży poprzez organizowanie spotkań z dyrektorami i pedagogami w trakcie których omówiono cele, założenia, a w szczególności procedury postępowania nauczycieli w sytuacjach zagrożenia demoralizacją dzieci i młodzieży. W rozmowach z dyrektorami zwracano także uwagę na zadania dla innych podmiotów odpowiedzialnych za realizację programu i rolę Policji w tym zakresie. *Program* rozpowszechniano wśród przedstawicieli wydziałów edukacji samorządów lokalnych.

W ramach działań profilaktycznych na terenie woj. śląskiego prowadzone były, wraz z przedstawicielami samorządów, inicjatywy skierowane do najmłodszych zmierzające do poprawy bezpieczeństwa wśród dzieci i młodzieży. Organizowano festyny i spotkania w ramach dni otwartych na terenie przedszkoli, szkół i innych placówek oświatowych. Promowano zdrowy styl życia, prowadzono szkolenia i warsztaty z zakresu przeciwdziałania patologii wśród dzieci i młodzieży ze szczególnym uwzględnieniem tematyki patologii społecznej, narkomanii i alkoholizmu. Omawiano procedury dotyczące postępowania z osobami nieletnimi na terenie placówek oświatowych.

W 2008 roku policjanci garnizonu śląskiego wspólnie z przedstawicielami lokalnych samorządów byli współorganizatorami imprez o charakterze rekreacyjno - sportowym, połączonych z elementami profilaktyki na temat bezpiecznych zachowań oraz propozycji alternatywnych form spędzania wolnego czasu bez uzależnień i patologii.

KOMENDA WOJEWÓDZKA POLICJI W KIELCACH

Od 2002 roku w ramach „Bezpiecznego Świętokrzyskiego” realizowane są programy prewencyjne, tj. „Szkoła – Rodzina – Środowisko”, „Bezpieczny Dom – Osiedle – Parking”, „Przeciwdziałanie narkomanii i alkoholizmowi”, „Bezpieczny Wypoczynek”. W środowiskach lokalnych są one realizowane w ramach programu „Bezpieczny Powiat”. W powiecie buskim realizowane są także dwa autorskie programy „Nastolatek” i „Kuracjusz”.

Wspólnie z Targami Kielce, Wojewodą Świętokrzyskim, Kuratorium Oświaty, WORD,

PCK, Izbą Celną w Kielcach, Państwową Strażą Pożarną, KRUS, Jednostką Wojskową ONZ, PZMot., Automobil Kielce zorganizowano „Olimpiadę Bezpieczeństwa” dla dzieci z klas V Szkół Podstawowych z terenu woj. świętokrzyskiego. Udział wzięło około 600 dzieci.

W ramach III Koneckich Dni Profilaktyki przeprowadzono m.in.: warsztaty: „Rozwój psychoseksualny – kryteria, normy i patologie”, warsztaty dotyczące przemocy, warsztaty „Narkotyki – mity i rzeczywistość”, konkurs plastyczny i multimedialny „Zdrowa rodzina – szczęścia przyczyna”, debatę młodzieży i samorządowców: „Wizja młodzieży na szeroko pojętą profilaktykę ze szczególnym uwzględnieniem przemocy w rodzinie oraz zapobiegania uzależnieniom”.

W Pińczowie przeprowadzono konferencję „Bezpieczna Młodzież”, której celem było zdiagnozowanie zagrożeń wśród nieletnich alkoholizmem, narkomanią itp. W ramach trwania Pińczowskich Dni Rodziny zorganizowano „Niebieski Tydzień”, podczas którego indywidualnych porad udzielali psycholodzy, kuratorzy i policjanci. Przedsięwzięcie zakończył festyn rodzinny podczas którego, promowano trzeźwość w rodzinie.

KOMENDA WOJEWÓDZKA POLICJI W KRAKOWIE

W 2008 roku policjanci garnizonu małopolskiego realizowali zadania wynikające z *Programu*, poprzez prowadzenie spotkań z dziećmi i młodzieżą szkolną, jak również z nauczycielami i rodzicami. Policjanci zachęcali do wycofywania się z podejmowania zachowań ryzykownych, promowania zdrowego stylu życia i spędzania czasu wolnego w sposób nie naruszający porządku prawnego. Najczęstszymi tematami spotkań były procedury postępowania nauczycieli w sytuacjach zagrożenia demoralizacją, przestępczością i patologiami, zagadnienia prawne dotyczące przestępczości i demoralizacji nieletnich. Poruszano zagadnienia unikania zagrożeń, bezpieczeństwa w ruchu drogowym, zagrożeń internetowych oraz w jaki sposób dzieci mogą stać się ofiarami przestępstw, jak chronić je przewidując zagrożenia i jak im zapobiegać, jak kształtować u dziecka umiejętność prawidłowego zachowania się w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia, w jaki sposób uczyć je umiejętności odmawiania, ograniczonego zaufania do obcych, umiejętności proszenia o pomoc oraz oceny sytuacji zagrożenia.

KMP Nowy Sącz – w ramach *Programu* odbyły się szkolenia rad pedagogicznych oraz wykłady dla studentów dotyczące procedur postępowania nauczycieli w sytuacji zagrożenia dzieci i młodzieży przestępczością i demoralizacją. Ponadto, odbyło się szkolenie Liderów Wewnątrzszkolnego Doskonalenia Zawodowego na temat „Nieletni, a procedury postępowania nauczycieli”.

W Oświęcimiu w ramach *Programu* przeprowadzono dwuczęściowe szkolenie dla pedagogów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych z zakresu procedur postępowania nauczycieli w przypadku popełnienia przez ucznia czynu karalnego. Pierwsza część poświęcona była zagadnieniom prawnym dotyczącym postępowania w sprawach nieletnich, którą przeprowadził pracownik Sądu. Drugą część szkolenia prowadzili policjanci, którzy omówili procedury postępowania szkoły w przypadku popełnienia przestępstwa i wykroczenia na terenie szkoły, procedury postępowania z uczniem, który znajduje się pod wpływem alkoholu, środków odurzających lub jest zagrożony demoralizacją.

W ramach strategii interwencyjnych i resocjalizacyjnych przy KPP w Nowym Targu prowadzona jest Poradnia Resocjalizacyjna dla Dzieci i Młodzieży

KOMENDA WOJEWÓDZKA POLICJI W LUBLINIE

Z informacji otrzymanych z jednostek Policji garnizonu lubelskiego wynika, że w ramach przedmiotowych działań policjanci realizowali je poprzez prowadzenie szkoleń kadry pedagogicznej w zakresie *Procedur* postępowania nauczycieli w sytuacjach zagrożenia dzieci i młodzieży demoralizacją oraz zasad współpracy i wymiany informacji. Realizowano działania prewencyjne ukierunkowane na wagarującą młodzież między innymi w ramach programu pn. „Puste ławki – Stop” i „Gimbus Patrol”. Publikowano i kolportowano materiały prewencyjne i ulotki dot. zagrożenia narkomanią i alkoholizmem kierowane zarówno do nieletnich, jak i ich rodziców.

W ramach działań wdrożeniowych *Programu* funkcjonariusze uczestniczyli w licznych festynach oraz imprezach przygotowanych dla dzieci i młodzieży np. „Nauka, Sport, Zabawa pod Parasolem Prawa”.

Ponadto w przedmiotowym przedsięwzięciu wykorzystywano funkcjonujące na danym terenie programy prewencyjne ukierunkowane na przeciwdziałanie przestępczości i demoralizacji wśród dzieci i młodzieży, np.: „Jestem Bezpieczny”, „Żyj Normalnie” itp. Pamiętając, że zagadnienie profilaktyki przede wszystkim leży w gestii instytucji i organizacji powołanych do pracy na rzecz dzieci i młodzieży oraz mając na uwadze potrzebę ścisłej współpracy między poszczególnymi podmiotami, w dalszym ciągu będą prowadzone wspólne przedsięwzięcia w kierunku tworzenia aktywnych lokalnych koalicji.

KOMENDA WOJEWÓDZKA POLICJI W ŁODZI

Realizując Krajowy Program Zapobiegania Niedostosowaniu Społecznemu i Przestępczości wśród Dzieci i Młodzieży w 2008 r., prowadzono działalność o charakterze informacyjno-edukacyjnym. Przeprowadzono spotkania z pedagogami, rodzicami uczniów oraz

młodzieżą, które miały na celu omawianie bieżących problemów, sposobów ich rozwiązywania i podejmowania czynności zapobiegawczych. Podczas spotkań z uczniami omawiano przede wszystkim takie zagadnienia jak odpowiedzialność nieletnich za dokonywanie czynów karalnych, bezpieczne zachowania, sposoby unikania zagrożeń (programy i tematy spotkań zostały dostosowane do wieku poszczególnych grup odbiorców). Niejednokrotnie stanowiły one element realizowanych programów prewencyjnych.

Na obszarze podległym KPP Zduńska Wola przeprowadzano instruktaże z zakresu prewencji kryminalnej dla kierownictwa szkół, pedagogów szkolnych, kadry nauczycielskiej, spotkania z radami pedagogicznymi, dotyczące zagrożenia narkomanią, sposobów przeciwdziałania temu zjawisku, właściwych zachowań w przypadku wystąpienia podejrzeń o zażywanie narkotyków przez uczniów danej szkoły. Ponadto, systematycznie sprawdzano placówki oświatowo-wychowawcze pod kątem zabezpieczenia technicznego i osobowego przed włamaniami i kradzieżami z jednoczesnym instruktażem na temat możliwości zastosowania nowoczesnych rozwiązań w tym zakresie. Prowadzono akcje prewencyjne na terenie miasta ukierunkowane na zatrzymywanie młodzieży będącej w stanie po spożyciu alkoholu lub środków odurzających. W czerwcu 2008 roku funkcjonariusze KPP w Zduńskiej Woli brali udział w organizacji tzw. "Pikników Rodzinnych" w szkołach podstawowych.

Policjanci KPP Zgierz przed wakacjami zorganizowali spotkania z dziećmi podczas których przekazywali treści profilaktyczne dotyczące bezpiecznych zachowań podczas wakacji. Zorganizowano imprezę powiatową "Co wiemy o bezpieczeństwie" adresowaną do najmłodszych uczniów.

KOMENDA WOJEWÓDZKA POLICJI W OLSZTYNIE

W roku 2008 policjanci garnizonu warmińsko – mazurskiego prowadzili spotkania edukacyjne z dziećmi i młodzieżą (6879 spotkań), rodzicami (634 spotkania) podczas których omawiano tematy dotyczące odpowiedzialności karnej za popełniane czyny karalne oraz wynikającej z *Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii*, przedstawiano zagrożenia związane ze spożywaniem alkoholu i paleniem papierosów oraz uwrażliwiano na problem przemocy w rodzinie ze szczególnym zwróceniem uwagi na krzywdzenie dzieci. Podczas spotkań nauczycielami (2 120 spotkań) omawiano i przypominano *Procedury postępowania nauczycieli...*, ustalano formy współpracy w zakresie demoralizacji i przestępczości oraz zachowań agresywnych wśród uczniów. Policjanci w trakcie spotkań edukacyjnych z najmłodszymi uczyli zasad właściwego i bezpiecznego zachowania w szkole, w domu, na ulicy, a także w czasie wolnym spędzonym poza domem. Treści profilaktyczne przekazywane były podczas spotkań w szkołach, jak i w czasie organizowanych działań związanych z wakacjami, feriami i zakończeniem roku

szkolnego pn. „Bezpieczne wakacje”, „Bezpieczne ferie”, „Bezpieczna droga do szkoły” i „Pierwszy dzień wiosny”.

KOMENDA WOJEWÓDZKA POLICJI W OPOLU

W ramach działań profilaktycznych związanych z zapobieganiem zjawiskom patologii społecznej szczególny nacisk położono na działalność edukacyjną skierowaną do dzieci i młodzieży, rodziców uczniów oraz kadry pedagogicznej szkół i placówek oświatowych.

Realizowano programy prewencyjne wynikające z założeń Opolskiego Zintegrowanego Systemu Działań Profilaktycznych Skierowanych do Dzieci i Młodzieży „Bezpieczne dziś – Bezpieczne jutro”. Policjanci w ramach kampanii profilaktycznych pn. „Zachowaj Trzeźwy Umysł”, „Stop 18”, „Pilnuj drinka” uświadamiali małodetnim zagrożenia płynące z używania alkoholu, nikotyny, narkotyków, jednocześnie wskazując alternatywne formy spędzania czasu wolnego.

W celu ograniczenia przestępczości nieletnich, zjawiska agresji oraz zapewnienia bezpieczeństwa w szkole policjanci przeprowadzili szereg spotkań tematycznych z młodzieżą szkolną. Poruszano zagadnienia dotyczące zjawisk patologicznych, takich jak: narkomania, alkoholizm czy przemoc. Z dziećmi młodszymi, w ramach spotkań poruszano tematykę związaną z szeroko rozumianym bezpieczeństwem. Nieodłącznym elementem, z punktu widzenia ciągłości działań, były spotkania organizowane przez Policję w świetlicach środowiskowych, do których uczęszczała młodzież z różnych środowisk, w trakcie których zwracano uwagę na prawa człowieka i metody rozwiązywania konfliktów bez przemocy.

W ramach programu pn. „Bezpieczne Gimnazjum” policjanci przy zaangażowaniu Miejskiego Domu Kultury oraz Fundacji Pro Lege przeprowadzili konkurs dla młodzieży na scenariusz i realizację małych form teatralno-filmowych pn. „W Opolu chcę żyć bezpiecznie”. W ramach konkursu młodzież przygotowała materiał z zakresu popularyzacji zasad bezpiecznego zachowania i kształtowania pozytywnych zachowań w sytuacjach zagrożeń poprzez opracowanie scenariusza oraz nagranie filmu i jego prezentację.

W trakcie prowadzonych działań uprzedzających, powstrzymujących i interwencyjnych za pośrednictwem stron internetowych jednostek organizacyjnych Policji, lokalnych telewizji i prasy przekazywano istotne informacje a także informowano o istniejących zagrożeniach.

KOMENDA WOJEWÓDZKA POLICJI W POZNANIU

W 2008 roku w Komendzie Wojewódzkiej Policji w Poznaniu kolejny rok realizowano *Program*, ukierunkowany na ograniczenie i monitorowanie skali występujących patologii społecznych, a zwłaszcza przestępczości nieletnich. Powyższe działania realizowane były systemowo, między innymi w formie programów prewencyjnych dostosowanych tematycznie do struktury występujących zagrożeń.

Należy zaznaczyć, że działania KWP w Poznaniu zmierzające do ograniczenia przyczyn demoralizacji i przestępczości nieletnich prowadzone były na wielu płaszczyznach. Jedną z tych płaszczyzn było kontynuowanie wypracowanego modelu współpracy szkół z Policją. Podjęte w tym zakresie przedsięwzięcia ukierunkowane były na zahamowanie niekorzystnych tendencji wzrostu poczucia zagrożenia bezpieczeństwa w placówkach oświatowych oraz na współdziałanie Policji i placówek oświatowych w sytuacji zagrożenia dzieci i młodzieży przestępczością i demoralizacją.

W ramach działań Wydział Prewencji KWP w Poznaniu od kilku lat z powodzeniem realizuje dwa autorskie programy prewencyjne: „Wielkopolski Program Prewencyjny Bezpieczna Szkoła” oraz „Z Pyrkiem bezpieczniej”.

W Wydziale Prewencji i Zespole Prasowym KWP w Poznaniu nakręcono film pt. „Agresja”. Jego scenariusz był wynikiem spontanicznej współpracy młodzieży - bohaterów filmu. Film ma na celu uświadomienia nauczycielom i rodzicom, na jakie niebezpieczeństwa narażeni są ich podopieczni. Jest on także przesłaniem do rówieśników przypominającym, że agresywne zachowania nie pozostaną bez konsekwencji i bez kary.

W Wydziale Prewencji KWP w Poznaniu kontynuowano realizację policyjnego programu edukacyjnego pn. „Z Pyrkiem bezpieczniej”. Inicjatywa skierowana do dzieci nauczania zintegrowanego (6-10 lat). Jego podstawowym celem jest edukacja dzieci w zakresie bezpiecznego postępowania w domu, jak i poza nim. Głównym założeniem jest wieloletnia i ciągła praca z dziećmi odbywającymi naukę szkolną, mająca na celu uzyskanie wymiernych efektów w zakresie ograniczania zjawisk społecznie szkodliwych takich jak: przestępczość, demoralizacja, narkomania, alkoholizm i inne przejawy patologii społecznych. Narzędziami do realizacji programu, które angażują każdą ze sfer aktywności najmłodszych jest: elementarz „Z Pyrkiem bezpieczniej” dla dzieci w wieku sześciu i siedmiu lat. Dzięki wsparciu finansowemu Urzędu Marszałkowskiego wydano 50000 sztuk elementarzy, które policjanci rozkolportowali wśród uczniów.

Dla dzieci oraz dorosłych stworzono stronę internetową www.pyrek.pl. Pyrek.pl, to policyjny serwis edukacyjny, innowacyjne narzędzie programu "Z Pyrkiem bezpieczniej". Gospodarzem na stronie jest sierżant Pyrek - maskotka wielkopolskiej Policji. W części dla dzieci "Pyrkowej Krainie" zamieszczone są interaktywne gry i zabawy, wspierające rozwój poznawczy,

emocjonalny i społeczny najmłodszych. Pozwalają rozwinąć umiejętność logicznego myślenia, ćwiczą spostrzegawczość, refleks, uczą postępować według ustalonych norm i zasad. Specjalnie dla rodziców i nauczycieli został stworzony osobny dział pt. "Kraina dorosłych", w którym zawarte są porady specjalistów dotyczące bezpieczeństwa dziecka i osoby dorosłej. Strona cieszy się dużą popularnością od dnia jej uruchomienia odwiedziło ją 110 tys. osób.

KOMENDA WOJEWÓDZKA POLICJI z/s W RADOMIU

Kontynuując realizację zadań zawartych w *Programie* policjanci uczestniczyli w spotkaniach z nauczycielami i uczniami w trakcie których omawiali odpowiedzialność prawną za czyny karalne oraz wypracowywali metody współdziałania. W czasie spotkań z rodzicami i opiekunami prawnymi, zapoznawali ich z procedurami postępowania stosowanymi wobec nieletnich zagrożonych demoralizacją i sprawców czynów karalnych. Współuczestniczyli w opracowywaniu materiałów profilaktycznych zawierających porady prewencyjne w przedmiotowym zakresie (w Komendzie Wojewódzkiej Policji z siedzibą w Radomiu opracowano pomoc dydaktyczną w postaci kolorowanki dla dzieci, która jest kontynuacją serii materiału profilaktyczno – edukacyjnego „Bezpieczeństwo dziecka”, składającego się z płyty DVD z animacją komputerową i książeczki ze scenariuszami zajęć).

W Płońsku w wielu szkołach uczniowie w oparciu o „*Procedury..*” sami tworzyli prawo wewnątrzszkolne, procedury dyscyplinujące oraz systemy interwencji. W minionym roku w celu wzmocnienia kontroli przestrzegania norm zachowania, a w szczególności realizacji obowiązku szkolnego, w ramach usprawnienia przepływu informacji o uczniach stwarzających problemy wychowawcze dzielnicowi odwiedzali szkoły, jak również miejsca zamieszkania uczniów, informując rodziców bądź opiekunów prawnych o absencji ich podopiecznych w placówkach oświatowych. Funkcjonariusze współrealizują Program Przeciwdziałania Agresji i Przemocy, mający na celu przygotowanie uczniów na możliwość kontaktu z przemocą. Policjanci wskazują formy i sposoby uzyskiwania pomocy, uwrażliwiają na konieczność każdorazowego wskazywania przypadków przemocy rówieśniczej. W klasach starszych omawiane są skutki przemocy i odpowiedzialności prawnej.

KOMENDA WOJEWÓDZKA POLICJI W RZESZOWIE

Na terenie działania Komendy Wojewódzkiej Policji w Rzeszowie wdrożono do realizacji podkarpacki program prewencyjny „Stop patologiom – Razem bezpieczniej”. Zadania zawarte w tym programie obejmują obszary ujęte w „*Programie Zapobiegania Niedostosowaniu Społecznemu i Przestępczości wśród Dzieci i Młodzieży*”.

KMP w Rzeszowie w ramach akcji pn. „Policja nie tylko dzieciom” i „Bezpieczna droga do szkoły” policjanci w ramach spotkań edukacyjnych z rodzicami uczniów i ich nauczycielami przekazywali informacje z zakresu problematyki demoralizacji i przestępczości nieletnich, sposobów zapobiegania zjawiskom patologicznym występującym wśród dzieci i młodzieży, metod zabezpieczania mienia. Wychowawcy klas przeprowadzali w następstwie tych spotkań zajęcia profilaktyczne z uczniami, z wykorzystaniem książeczek pt. „Policja nie tylko dzieciom”. Jednym z istotnych elementów tej akcji jest ścisła współpraca wychowawców poszczególnych klas z Zespołem ds. Nieletnich i Patologii KMP w Rzeszowie oraz dzielnicowymi. Oprócz wymiany informacji i poradnictwa w zakresie nieletnich, u których stwierdzono symptomy świadczące o zagrożeniu niedostosowaniem społecznym policjanci – na zaproszenie dyrekcji szkół prowadzili profilaktyczne pogadanki i prelekcje z dziećmi i młodzieżą.

W 2008 r. wszystkie szkoły na terenie działania KPP w Leżajsku zostały objęte programem profilaktycznym pod nazwą „Przemoc Stop - Liderski Program Przeciwdziałania Przemocy i Agresji w Szkole”. Program ten był realizowany przez pedagogów szkolnych i uczniów, którzy po uprzednim przeszkoleniu aktywnie włączali się w rozwiązywanie sytuacji konfliktowych i zdarzeń z pojawiającą się agresją i przemocą szkolną.

KOMENDA WOJEWÓDZKA POLICJI W SZCZECINIE

Istotnym elementem *Programu* jest ograniczenie niedostosowania społecznego i przestępczości wśród dzieci i młodzieży poprzez dobrą współpracę Policji z instytucjami zaangażowanymi w realizację tego projektu. Zadania *Programu* zawierają się w inicjatywach i programach realizowanych przez KWP w Szczecinie tj.: „Bezpieczne dziecko”, „Bezpieczna Szkoła”, „Przyjaciele Gryfusia”.

„Przyjaciele Gryfusia” – program Wydziału Prewencji KWP w Szczecinie, którego głównym celem jest ograniczenie przestępczości oraz promocja pozytywnych zachowań wśród najmłodszych. Jest to przedsięwzięcie długofalowe, skierowane do wszystkich dzieci szkół podstawowych województwa. Tytułowy „Gryfuś” to maskotka, która ostrzega przed zagrożeniami w „Elementarzu Zasad Bezpieczeństwa”. W roku szkolnym 2008/2009 w czasie spotkań z 14 352 uczniami klas I szkół podstawowych przekazano blisko 14500 materiałów profilaktycznych.

„Alfred radzi” – celem programu jest kształtowanie nawyków i świadomości zachowań najmłodszych obywateli w różnych sytuacjach życia codziennego oraz budowanie wizerunku policjanta przyjaznego, służącego pomocą w każdej sytuacji. Autorem programu jest Stowarzyszenie ALFRED w Szczecinie oraz Komenda Miejska Policji w Szczecinie.

„STOP szkolnej przemocy i agresji” - autorski program Policji w Policach, o charakterze

edukacyjno-wychowawczym. W trakcie spotkań w szkołach omawiana jest tematyka prewencji kryminalnej dotycząca bezpieczeństwa dzieci.

„Bezpieczny Przedszkolak” – programu skoncentrowany jest na przekazywaniu dzieciom wiedzy, mającej uchronić je w przyszłości przed zagrożeniami jakie niesie współczesny świat oraz kształtowanie czynnych postaw wobec bezpieczeństwa własnego i innych osób, wdrażanie do przestrzegania zasad bezpieczeństwa i informowanie o tym co zagraża zdrowiu i życiu ze szczególnym uwzględnieniem rozumienia zasad ruchu drogowego. Program opracowany został dla dzieci 5-6 letnich i jest realizowany na terenie Sławna.

KOMENDA WOJEWÓDZKA POLICJI WE WROCŁAWIU

Zgodnie z założeniami „*Program Zapobiegania Niedostosowaniu Społecznemu i Przystępczości wśród Dzieci i Młodzieży*” funkcjonariusze prowadzili stałą współpracę z kadrami pedagogicznymi, przede wszystkim w zakresie pomocy w rozwiązywaniu sytuacji związanych z uczniami wykazującymi symptomy demoralizacji lub stwarzającymi trudności wychowawcze. Kontynuowano współpracę z samorządowymi organami oświaty oraz dyrektorami szkół i placówek oświatowych w celu realizacji wspólnych przedsięwzięć wynikających z *Programu*, ze szczególnym uwzględnieniem procedur postępowania nauczycieli w sytuacjach zagrożenia dzieci i młodzieży demoralizacją.

W trakcie realizacji zadań, główny nacisk kładziono na:

- poprawę bezpieczeństwa na terenie placówek oświatowych oraz w ich najbliższym sąsiedztwie poprzez ograniczanie zjawiska przestępczości i demoralizacji dzieci i młodzieży,
- tworzenie lokalnych koalicji międzyinstytucjonalnych na rzecz poprawy bezpieczeństwa dzieci i młodzieży oraz koordynacji podejmowanych w tym zakresie inicjatyw,
- prowadzenie działań z zakresu poradnictwa prawnego - wiktymologicznego (informowanie o istniejących zagrożeniach, sposobach ich unikania oraz aktualnie obowiązujących przepisach),
- rozwijanie współpracy między instytucjami zwłaszcza w ramach wspólnych kontaktów z pracownikami placówek oświatowych oraz władzami samorządowymi, odpowiedzialnymi za funkcjonowanie tych placówek w zakresie poprawy bezpieczeństwa, edukacji społecznej, rozwijania u dzieci i młodzieży nawyków sprzyjających bezpieczeństwu oraz poszanowania obowiązujących norm prawnospołecznych.

KOMENDA STOŁECZNA POLICJI

W minionym roku Komenda Stołeczna Policji kontynuowała szereg sprawdzonych działań, jak również podejmowała nowe przedsięwzięcia. Stawiając sobie za cel stworzenie sprawnego systemu ochrony dzieci i młodzieży, niezbędna wydaje się być znajomość i stosowanie właściwych procedur przez nauczycieli i opiekunów w przypadku zaistnienia sytuacji kryzysowej. W związku z powyższym w 2008 roku, w Wydziale Prewencji KSP opracowano kolejną edycję informatora dla nauczycieli „Procedury współpracy Policji z placówkami oświatowymi”.

Wzorem lat ubiegłych prowadzono działania w kierunku zapobiegania i przeciwdziałania demoralizacji nieletnich, skupiając się na wczesnej edukacji i poradnictwie w zakresie profilaktyki. Organizowano i prowadzono spotkania edukacyjne na terenie szkół i placówek opiekuńczo-wychowawczych. Na bieżąco współpracowano z pedagogami ulicznymi w dziedzinie niesienia pomocy dzieciom i młodzieży przejawiających objawy niedostosowania społecznego.

W ramach trwania XIII Edycji Konkursu „Poznajmy się bliżej” pod hasłem „Stop przemocy w szkole” przeprowadzono edukację wiktomologiczną uczniów szkół podstawowych, której celem było zmniejszenie ilości zdarzeń o charakterze przestępczym oraz nieszczęśliwych wypadków, których ofiarami mogą stać się dzieci i młodzież.

Na terenie działania KSP realizowane były również przedsięwzięcia profilaktyczne, tj.: „Bezpieczne wakacje/ferie” – którego działania ukierunkowane były na minimalizację zachowań ryzykownych, „Życ inaczey” – celem programu było upowszechnienie wiedzy o konsekwencjach zachowań ryzykownych oraz przeciwdziałanie agresji.

Poza tym realizowano dwa autorskie programy na terenie miasta st. Warszawy pn. „Bezpiecznie idziemy do gimnazjum” oraz „Program podniesienia bezpieczeństwa na terenie szkół oraz w ich okolicy”. W ramach ich realizacji przeprowadzano pogadanki profilaktyczne na temat zagrożeń i odpowiedzialności prawnej za popełnione czyny.

2.3. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Działania Policji podejmowane w ramach realizacji procedury normującej postępowanie policjantów wobec przemocy w rodzinie pn. „Niebieskie karty”, która stanowi z jednej strony wyraz reakcji na pojawienie się tego zjawiska w postaci podjęcia stosownej interwencji, z drugiej natomiast zmierzającej do zorganizowania skutecznych i adekwatnych do potrzeb działań pomocowych dla ofiar przemocy domowej, nie są jedyną formą aktywności ukierunkowanej na ograniczanie skali zjawiska i zapobieganie temu istotnemu problemowi społecznemu. W Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przewidzianym do realizacji na lata 2006-2016, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej jako autor inicjatywy zaprojektowało bowiem zadania

przewidziane do realizacji przez poszczególne podmioty zaangażowane we wdrażanie przedsięwzięcia w wyodrębnionych strategiach ukierunkowanych na poszczególne obszary tematyczne, w których znalazły się również zadania przewidziane do realizacji przez Policję. W konsekwencji we wszystkich jednostkach organizacyjnych Policji projektowane i realizowane są liczne inicjatywy charakterystyczne dla poszczególnych zagadnień. I tak dla zobrazowania:

- **w obrębie strategii diagnozujących**, które zgodnie z zapisem programu obejmują kwestie polegające na zbieraniu informacji na temat zjawiska przemocy w rodzinie, w tym jego skali, identyfikacji ofiar oraz sprawców, badaniu istniejącej infrastruktury instytucji pomagających ofiarom przemocy w rodzinie, badaniu skuteczności pomocy udzielanej rodzinom dotkniętym przemocą, w tym zbadanie istniejących przeszkód w zakresie pomagania ofiarom przemocy, a także badaniu potrzeb szkoleniowych dla pracowników „pierwszego kontaktu”, jednostki Policji w 2008 roku zainicjowały na przykład:
 - policjanci Biura Prewencji Komendy Głównej Policji w oparciu o sprawozdania okresowe przygotowywane przez jednostki organizacyjne Policji systematycznie gromadzą przedmiotowe dane statystyczne pochodzące z realizacji procedury „Niebieskie karty”, a na ich podstawie przeprowadzają półroczne i roczne analizy kształtowania się tego zjawiska, ze szczególnym uwzględnieniem między innymi liczby przeprowadzonych interwencji domowych oraz interwencji wobec przemocy w rodzinie, liczby ofiar przemocy domowej wraz z podziałem na płeć, liczby jej sprawców, w tym znajdujących się w stanie nietrzeźwości, przypadków udzielenia pomocy przedmedycznej na miejscu przeprowadzania interwencji, liczby dzieci przewiezionych w związku z przemocą w rodzinie do placówek opiekuńczych i wychowawczych lub do rodziny, czy też liczby informacji przekazanych przez policjantów do placówek świadczących pomoc osobom pokrzywdzonym przemocą w rodzinie. Następnie, w celach informacyjnych, przedmiotowe opracowania umieszczane są na stronie internetowej Biura Prewencji Komendy Głównej Policji. Ponadto, w Policyjnym Systemie Statystyki Przeszłości „Temida” gromadzone są dane dotyczące na przykład liczby przestępstw stwierdzonych z art. 207 kk, czyli znęcania się nad osobą najbliższą, liczby osób podejrzanych o popełnienie tych czynów, liczby osób pokrzywdzonych tym przestępstwem, czy też liczby postępowań wszczętych, zakończonych, czy umorzonych oraz liczby wniosków o akt oskarżenia skierowanych do sądów. Dane te stają się również podstawą okresowych analiz, które wykorzystywane są do diagnozowania zjawiska przemocy w rodzinie, a w konsekwencji do projektowania adekwatnych działań o charakterze zapobiegawczym;
 - Decyzją nr 904/07 Komendanta Głównego Policji z dnia 7 grudnia 2007 roku powołany został zespół do opracowania Planu Działań na lata 2008-2009 w zakresie realizacji zaleceń

zawartych w wykazie zadań do realizacji w ramach wdrażania w Policji w latach 2008/2009 zaleceń Komisarza Praw Człowieka Rady Europy dotyczących „Zapewnienia specjalistycznego szkolenia na temat przemocy domowej na szerszą skalę i zaangażowanie w nie większej liczby policjantów we współpracy z organizacjami pozarządowymi”. W skład tego zespołu weszli przedstawiciele Komendy Głównej Policji, jednostek organizacyjnych oraz szkół Policji, a zadaniem stało się określenie potrzeb szkoleniowych polskiej Policji w zakresie problematyki przemocy w rodzinie;

- **w obrębie strategii edukacyjnych**, których realizacja polega na wprowadzeniu do programów kształcenia zawodowego osób zajmujących się przemocą w rodzinie treści dotyczących przyczyn i skutków przemocy, rozpoznawania i diagnozowania przypadków przemocy w rodzinie oraz współpracy w ramach gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, opracowaniu programów edukacyjnych i wspierających dotyczących zapobiegania przemocy wobec dzieci i osób dorosłych, np. partnera, osoby starszej, osoby niepełnosprawnej, itp., opracowaniu procedur ochrony prawnej i wsparcia psychologicznego dla świadków i ofiar przemocy w rodzinie, przygotowywaniu pakietów szkoleniowych w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie, czy też na opracowywaniu materiałów instruktażowych, zaleceń i procedur postępowania interwencyjnego w sytuacjach przemocy w rodzinie, ze szczególnym uwzględnieniem procedury „Niebieskich Kart”. W ramach realizacji zadań zawartych w tym obszarze Policja podejmowała między innymi następujące przedsięwzięcia:
 - na przestrzeni 2008 roku realizowane były w ramach doskonalenia zawodowego organizowanego centralnie przez szkoły Policji programy nauczania dla policjantów, w których zagadnienia dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie, a także pomocy ofiarom przestępstw stanowią istotny element podnoszenia niezbędnych umiejętności zawodowych. Pierwszym z nich jest program kursu specjalistycznego dla dzielnicowych, który w bloku tematycznym poświęconym interwencjom policyjnym przewiduje zajęcia z zakresu charakterystyki zjawiska przemocy w rodzinie, w tym między innymi udzielania pomocy ofiarom przemocy domowej, umiejętności nawiązywania kontaktów interpersonalnych z ofiarą przemocy, a także realizacji procedury postępowania policjantów wobec przemocy w rodzinie pod nazwą „Niebieskie Karty”. Natomiast w programie kursu specjalistycznego dla służby dyżurnej jednostek organizacyjnych Policji zawarte zostały zagadnienia związane z jakością obsługi zgłaszającego, poszanowaniem godności i prywatności interesantów, umiejętnością profesjonalnego udzielania pomocy, w tym poinformowania o możliwości skorzystania z pomocy innych instytucji lub organizacji. W programie poruszana jest również tematyka ofiar przestępstw w ujęciu prawnym

i psychologicznym, zapobiegania wtórnej wiktyimizacji, a także tematyka dotycząca praw i obowiązków osób pokrzywdzonych. Ponadto program zawiera zagadnienia związane z komunikacją interpersonalną, specyfiką kontaktu z ofiarą przestępstwa oraz jej sytuacją psychiczną i stanem emocjonalnym. W programie tym zwraca się również szczególną uwagę na kategorie osób pokrzywdzonych w wyniku przestępstwa wymagających szczególnego podejścia i traktowania, takie jak na przykład ofiary przemocy w rodzinie, zgwałcenia, handlu ludźmi, dzieci, osoby starsze, czy też osoby niepełnosprawne fizycznie lub psychicznie. Z kolei kurs specjalistyczny dla policjantów zajmujących się problematyką nieletnich przewiduje realizację tematów, wśród których jeden z modułów szkoleniowych opracowany został na podstawie autorskiego programu Fundacji „Dzieci Niczyje” zajmującej się szeroko rozumianą problematyką profilaktyki zagrożeń, na które narażone są dzieci i młodzież. Treści programu zawierają między innymi zagadnienia dotyczące krzywdzenia dzieci, takie jak na przykład zjawisko jako problem społeczny, formy krzywdzenia, skala zjawiska, obraz psychologiczny dziecka krzywdzonego, czynniki krzywdzenia dzieci, postawy społeczne wobec problemu krzywdzenia dzieci. Ponadto należy podkreślić, że zagadnienia objęte programem dotyczą również problematyki dziecka wykorzystywanego seksualnie, w tym opis zjawiska, obraz psychologiczny dziecka wykorzystywanego seksualnie w odniesieniu do mitów i stereotypów, charakterystykę i mechanizmy funkcjonowania rodziny kazirodczej, prowadzenie przesłuchania dzieci jako szczególnie wrażliwych ofiar przestępstw, sposoby prowadzenia interwencji w przypadkach krzywdzenia dzieci, zasady pomocy interdyscyplinarnej, czyli współpracy służb jako skutecznej pomocy dziecku krzywdzonemu, a także problematykę komercyjnego wykorzystywania dzieci oraz handlu ludźmi. Zagadnienia z zakresu problematyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym również elementy dotyczące udzielania właściwej pomocy ofiarom pokrzywdzonym w wyniku jej zaistnienia, zawarte są w programach podstawowego szkolenia zawodowego, w których obowiązkowo uczestniczą wszyscy policjanci rozpoczynający służbę w Policji, a także w programie oficerskiego szkolenia dla absolwentów szkół wyższych, które realizowane są w szkołach policyjnych i Wyższej Szkole Policji w Szczytnie. Ponadto, problematyka właściwej realizacji przez Policję zadań z zakresu reakcji na zjawisko przemocy w rodzinie oraz pomocy jej ofiarom szczególnie podkreślona została w programie kursu specjalistycznego dla policjantów koordynujących realizację procedury wobec przemocy w rodzinie pod nazwą „Niebieskie karty”, który powstał na wniosek Biura Prewencji Komendy Głównej Policji, wskutek określenia przez wspomniany wcześniej zespół rzeczywistych potrzeb szkoleniowych w przedmiotowym zakresie;

- z uwagi na znowelizowanie w 2008 roku zarządzenia Komendanta Głównego Policji

normującego kwestię realizacji procedury postępowania policjantów wobec przemocy w rodzinie pn. „Niebieskie karty” oraz rozszerzenie obowiązku jej stosowania przez wszystkich policjantów, a nie jak dotąd jedynie funkcjonariuszy ogniów patrolowo-interwencyjnych oraz dzielnicowych, we wszystkich jednostkach organizacyjnych Policji systematycznie prowadzone są szkolenia w ramach doskonalenia zawodowego organizowanego lokalnie mające na celu wyposażenie funkcjonariuszy w wiedzę z zakresu założeń oraz sposobów realizacji owej procedury;

- na terenie działania Komendy Miejskiej Policji w Gdańsku we współpracy z Wydziałem Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Gdańsku oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi kontynuowano realizację programu pn. „TU i TERAZ - udział specjalistów w interwencjach domowych w przypadkach stosowania przemocy”. W 2008 roku po przeprowadzonej ewaluacji zmodyfikowano inicjatywę dodając trzeci obszar jej realizacji, który objął szkolenia osób zajmujących się przemocą na terenie miasta Gdańska, ze szczególnym uwzględnieniem pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, kuratorów, księży oraz policjantów. Zrealizowano 15 szkoleń dotyczących skutecznej interwencji w przypadku przemocy domowej, podczas których przeszkolono 253 osoby. Dla zobrazowania, pierwszy obszar programu obejmuje udział specjalisty z podmiotu poza policyjnego w interwencji policyjnej. Dotychczas przeprowadzono 56 wspólnych służb, 206 interwencji domowych, w tym 89 ściśle związanych ze zjawiskiem przemocy domowej, podczas których udzielono pomocy 346 osobom dorosłym oraz 113 dzieciom. Drugi obszar programu to natomiast dyżury wspomnianych specjalistów pełnione w gdańskich komisariatach. W ramach tego obszaru specjalista wraz z dzielnicowym przeprowadza wizyty w rodzinach, w których założono niebieskie karty. Umożliwiają wieloaspektowe spojrzenie na problem rodziny dotkniętej przemocą, a specjalista potrafi ocenić stan emocjonalny ofiary przemocy i utworzyć dla niej indywidualny plan pomocy. Dzielnicowy wsparty fachową wiedzą psychologiczną nawiązuje dobry kontakt z osobą doświadczającą przemocy, co umożliwia rzetelną ocenę zaistniałej sytuacji pod kątem podjęcia dalszych czynności prawnych, bądź też administracyjnych. Dwuosobowe wizyty mają także wpływ na postępowanie sprawcy zaistniałej sytuacji. Podczas 325 godzin opisywanych dyżurów specjaliści wraz z dzielnicowymi odwiedzili 371 rodzin uwikłanych w przemoc, a z owej formy pomocy skorzystało w sumie 750 osób dorosłych i 318 dzieci;
- policjanci Komendy Wojewódzkiej Policji w Bydgoszczy podjęli współpracę z takimi organizacjami pozarządowymi jak Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka w Inowrocławiu oraz Stowarzyszenie MEDAR w Bydgoszczy, a także z Rzecznikiem Praw Ofiar przy Marszałku Województwa Kujawsko-Pomorskiego, wskutek której

zorganizowane zostały dwie edycje dwudniowych szkoleń dla policjantów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie (w wymiarze 20 godzin szkoleniowych). Przedmiotowe szkolenia obejmowały zarówno część teoretyczną w formie wykładów służących podwyższeniu poziomu wiedzy o zjawisku przemocy, jak również część praktyczną w formie warsztatów mającą na celu rozwijanie umiejętności nawiązywania kontaktu zarówno z osobami doświadczającymi przemocy, jak też z osobami ją stosującymi. W przedsięwzięciu wzięło udział 3909 policjantów służb patrolowych, dzielnicowych oraz policjantów z komórek dochodzeniowo-śledczych;

- policjanci z Wydziału Prewencji Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie przeprowadzili cykl szkoleń na terenie powiatu myślenickiego dla instytucji realizujących na co dzień zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W trakcie spotkań poruszono między innymi tematykę pierwszego kontaktu z ofiarą i sprawcą przemocy, budowania lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz prawnych aspektów działań zapobiegawczych;
- policjanci zajmujący się problematyką przemocy w rodzinie z garnizonu warmińsko-mazurskiego (obszar podległy Komendzie Wojewódzkiej Policji w Olsztynie) uczestniczyli w trzydniowym szkoleniu z zakresu profilaktyki krzywdzenia oraz zaniedbywania dzieci. Szkolenie zostało zorganizowane przez Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w ramach umowy zawartej z Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej dotyczącego realizacji Kampanii Społecznej na rzecz przeciwdziałania krzywdzeniu dzieci;
- w ramach współpracy międzyinstytucjonalnej, w oparciu o porozumienia Komendanta Wojewódzkiego Policji w Rzeszowie z Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej w Rzeszowie i Powiatowymi Centrami Pomocy Rodzinie przeprowadzono sześć warsztatów szkoleniowych prowadzonych aktywnymi metodami psychoedukacyjnymi pn. „Przeciw Przemocy - razem łatwiej i skuteczniej”, adresowanych do profesjonalistów pracujących z osobami uwikłanymi w przemoc. Szkolenia realizowano dla KPP Dębica, KPP Lubaczów, KPP Brzozów, KPP Ustrzyki Dolne, KPP Przeworsk, KPP Jasło, a realizatorami przedsięwzięcia byli trenerzy rekomendowani przez Polskie Towarzystwo Psychologiczne, specjalista pracy socjalnej oraz funkcjonariusz Wydziału Prewencji KWP w Rzeszowie. Natomiast adresatami szkoleń byli dzielnicowi (ok. 50 procent stanu dzielnicowych danej jednostki) oraz pracownicy socjalni gminnych i miejskich ośrodków pomocy społecznej, przedstawiciele Sądu, poradni psychologiczno-pedagogicznych;
- policjanci podlegli Komendzie Stołecznej Policji uczestniczyli w zajęciach w ramach Studium Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie zorganizowanego i prowadzonego przez „Niebieską Akademię Warszawską” Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie

współfinansowanego z Norweskiego Mechanizmu Finansowego;

- **w obrębie strategii interwencyjnych** polegających na izolowaniu sprawców przemocy w rodzinie od ofiar na podstawie odrębnych przepisów, a także zastosowaniu procedury „Niebieskie karty” Policja zaangażowana była w przykładowe inicjatywy:
 - w 2008 roku w ramach wspomnianej już wcześniej kampanii społecznej „Kocham. Nie biję” współorganizowanej przez Fundację Krajowe Centrum Kompetencji, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Policję uruchomiona została specjalna infolinia dla ofiar przemocy o numerze 0 801 109 801, która obsługiwana była przez pracowników fundacji przeszkolonych przez policjantów Biura Prewencji oraz Głównego Sztabu Komendy Głównej Policji;
 - na terenie działania Komendy Wojewódzkiej Policji w Bydgoszczy w ramach procedury „Niebieskie Karty” funkcjonariusze przeszkolili 35 żołnierzy z Żandarmerii Wojskowej w Bydgoszczy w kontekście przyjmowania zgłoszeń o przemocy w rodzinie oraz postępowania w sytuacji ujawnienia sytuacji przemocowej w rodzinach wojskowych;
 - w powiecie koneckim (na obszarze działania Komendy Wojewódzkiej Policji w Kielcach) przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie działa Ośrodek Konsultacyjno-Interwencyjny, który świadczy pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, jednakże prowadzi również grupy terapeutyczne dla sprawców przemocy domowej. Ponadto, na terenie miasta i gminy Końskie oraz Stąporków w ramach istniejącej sieci pomocowej działają punkty informacyjno-konsultacyjne;
 - na terenie podległym Komendzie Wojewódzkiej Policji w Krakowie, podobnie jak w latach ubiegłych, w systemie całodobowym funkcjonuje Policyjny Telefon Zaufania (615-22-22) „POWSTRZYMAĆ PRZEMOC”, który obsługiwany jest przez policjantów Wydziału Prewencji KWP w Krakowie udzielających porad oraz wskazówek, a także informujących o możliwościach rozwiązania zgłaszanego problemu. Podczas dyżurów policjanci przyjmują również zgłoszenia o dokonanym przestępstwie. Warto dodać, iż w 2008 roku sporządzono 242 takie informacje;
 - w ramach realizacji programu krajowego Wojewoda Lubelski powołał zespół doradczo-opiniujący na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Do zadań zespołu należy między innymi opiniowanie materiałów instruktażowych, zaleceń, procedur, podnoszenie kompetencji służb zajmujących się przedmiotową problematyką, czy też monitorowanie zjawiska przemocy;
 - dzielnicowy jednego z rewirów Komendy Powiatowej Policji w Kędzierzynie-Koźlu (obszar

- podległy Komendzie Wojewódzkiej Policji w Opolu) założył skrzynkę internetową, za pomocą której mieszkańcy kontaktują się ze swoim dzielnicowym w przypadku chęci zgłoszenia problemów związanych z doświadczaniem przemocy w rodzinie;
- Powiatowe Centrum Pomocy w Rodzinie w Sierpcu (KPP w Sierpcu – teren podległy Komendzie Wojewódzkiej Policji zs. w Radomiu) wdrożyło Program Korekcyjno-Edukacyjny dla sprawców przemocy w rodzinie. Typowanie osób odbyło się na podstawie prowadzonej procedury „Niebieskiej Karty”, w rodzinach gdzie najczęściej dochodziło do interwencji związanych z przemocą domową. Osoby te były zapraszane do programu, zarówno przez dzielnicowych jak i kuratorów sądowych. Sprawców przemocy zaproszono do Sądu Rejonowego w Sierpcu, gdzie odbyło się pierwsze spotkanie, na którym zostały omówione cele i założenia przedsięwzięcia. Sposób oddziaływania na sprawcę odbywał się poprzez jego uczestnictwo w spotkaniach z terapeutą, a spotkania organizowane były w świetlicy KPP w Sierpcu.
- **w obrębie strategii terapeutycznych**, które zgodnie z zapisem programu obejmują kwestię wzmocnienia ochrony ofiar przemocy przez opracowywanie i realizację programów ochrony ofiar przemocy z udziałem Policji, prokuratury, kuratorów sądowych, opracowywanie i realizacja programów terapeutycznych dla ofiar przemocy w rodzinie, czy też zabezpieczenie odpowiednich warunków do przesłuchań dzieci (niebieskie pokoje) oraz w miarę możliwości dorosłych ofiar przemocy w rodzinie, jednostki organizacyjne Policji zrealizowały następujące przedsięwzięcia:
- na terenie działania Komendy Wojewódzkiej Policji w Bydgoszczy realizowano program dla „Sprawców nadużyć w rodzinie”, którego inicjatorem był Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Stowarzyszenie „Bezpieczeństwo dziecka”. W ramach przedsięwzięcia zajęcia terapeutyczne dla sprawców przemocy w rodzinie prowadzone były przez pracowników socjalnych oraz funkcjonariuszy Komendy Miejskiej Policji oraz Straży Miejskiej;
 - w obszarze wsparcia ofiar przestępstw, w tym przemocy w rodzinie na terenie działania Komendy Wojewódzkiej Policji w Katowicach prowadzono współpracę z podmiotami poza policyjnymi działającymi na tej płaszczyźnie. W ramach wspomnianych działań wspólnie z Studencką Poradnią Prawną Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego zorganizowano konferencję problemową dotyczącą sytuacji ofiary w procedurze pomocowej, która zapoczątkowała cykl debat poświęconych ofiarom przestępstw, ze szczególnym uwzględnieniem osób pokrzywdzonych wskutek przemocy domowej, wykorzystywania seksualnego, a także wypadków drogowych;

- policjanci województwa świętokrzyskiego (KWP w Kielcach) wzięli udział w kampanii pn. „Biała wstążka” przeprowadzonej pod hasłem „Kocham, Lubię, Szanuję, Nie Biję”, która ukierunkowana była na przeciwdziałanie przemocy wobec kobiet. Organizatorem kampanii był Ośrodek Korekcyjno-Edukacyjny Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie przy Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Kielcach;
- w ramach podpisanego przez Komendę Powiatową Policji w Mrągowie (obszar podległy Komendzie Wojewódzkiej Policji w Olsztynie) z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie oraz innymi instytucjami rządowymi i pozarządowymi porozumienia o współpracy partnerskiej „Wczesna interwencja - szansą na ratunek” zorganizowane zostały spotkania na rzecz specjalistycznej pomocy ofiarom przemocy domowej, dzieciom i rodzinom będącym w sytuacjach kryzysowych. Podczas przedsięwzięcia prowadzone były również spotkania terapeuty i psychologa z osobami bezpośrednio dotkniętymi problemem przemocy w rodzinie;
- w 2008 roku rozpoczął działalność „Punkt informacyjno-konsultacyjny dla ofiar przemocy w rodzinie” przy Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Nisku (obszar podległy Komendzie Wojewódzkiej Policji w Rzeszowie) zapewniający bezpłatną, profesjonalną pomoc i wsparcie psychologiczne, socjalne oraz prawne. Informacje na temat pracy punktu i rodzaju udzielanej pomocy przekazywane są osobom pokrzywdzonym w wyniku przemocy domowej, a także planowane są wspólne posiedzenia pracowników placówki z przedstawicielami innych instytucji pomocowych, w tym również policjantów;
- na terenie powiatu sochaczewskiego (KPP w Sochaczewie – teren podległy Komendzie Wojewódzkiej Policji zs. w Radomiu) utworzone zostały dwie koalicje działające na rzecz osób krzywdzonych. Pierwsza z nich utworzona jest przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Sochaczewie, która działaniem obejmuje teren miasta, a druga przy Powiatowym Ośrodku Interwencji Kryzysowej – teren całego powiatu sochaczewskiego. Celem Sochaczewskiej Koalicji na Rzecz Pomocy Osobom Krzywdzonym (działającej przy MOPS) jest skoordynowanie wszelkich działań instytucji zaangażowanych w niesienie pomocy osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałanie zjawisku przemocy na terenie miasta (MPOS, Policja, kuratorzy zawodowi, pedagodzy szkolni). Przedstawiciele poszczególnych instytucji spotykają się raz w miesiącu i po wytypowaniu rodziny zaczynają z nią pracować. Na comiesięcznych spotkaniach ustalane są dalsze metody postępowania i omawiane to, co już udało się rozwiązać. Współpraca ułatwia zdiagnozowanie sytuacji osoby krzywdzonej, wpływa na polepszenie przepływu informacji między instytucjami, zapobiega powielaniu działań oraz podejmowaniu działań wykluczających się. Zapobiega też zjawisku „rozpraszania odpowiedzialności”, co wpływa na zwiększenie skuteczności działania w celu

zapobiegania przemocy na terenie miasta Sochaczewa oraz pozwala na szybszą pomoc osobom krzywdzonym. W każdym ze spotkań bierze udział dzielnicowy sprawujący nadzór nad terenem z którego omawiany jest problem rodziny oraz funkcjonariusz Zespołu ds. Nieletnich. Drugi z zespołów - tzw. Zespół interdyscyplinarny, powołany został w listopadzie 2008 roku z inicjatywy Powiatowego Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Sochaczewie. Działa on w ramach koalicji przeciw przemocy, która powstała na wniosek złożony w ramach „Budowania lokalnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną”. Wniosek ten formalnie został zaakceptowany oraz zweryfikowany merytorycznie, dzięki czemu rozpoczęto prace związane z utworzeniem zespołu interdyscyplinarnego – jako metody pomocy osobom pokrzywdzonym. W ramach tego Zespołu współpracują wszystkie instytucje pomocowe z terenu pow. sochaczewskiego min. GOPS, MOPS, Policja, Miejskie i Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, pedagodzy szkolni i kuratorzy sądowi. Zadaniem ich jest wypracowanie metod postępowania w sytuacjach związanych z przemocą domową, szczególnie tam, gdzie ofiarami są dzieci.

Należy podkreślić, iż opisane inicjatywy stanowią jedynie przykład i niewielki wycinek wszystkich przedsięwzięć diagnozujących, edukacyjnych, informacyjnych, interwencyjnych, czy też wspierających podejmowanych przez jednostki organizacyjne Policji w ramach realizacji zadań wynikających z zapisów Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

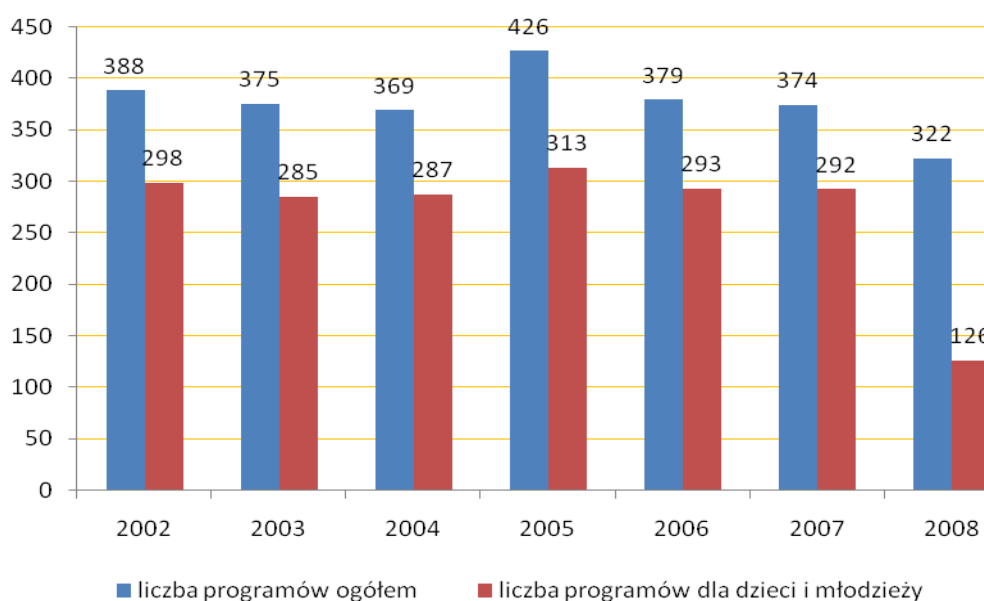
3. Programy prewencyjne realizowane i współrealizowane przez Policję

W 2008 roku, wzorem lat ubiegłych, Komenda Główna Policji prowadziła ewidencję programów prewencyjnych, a zgromadzone materiały podzielono na pięć obszarów tematycznych, które objęły: bezpieczeństwo ogólne, bezpieczeństwo w ruchu drogowym, patologie społeczne, ofiary przestępstw oraz ochronę osób i mienia. Następnie w ramach każdego obszaru wyodrębniono następujące kategorie programów:

- edukacyjne, które służyć mają rozwijaniu prostych umiejętności życiowych u adresatów, takich jak np. podejmowanie decyzji, radzenie sobie ze stresem, konstruktywne rozwiązywanie problemów czy też nawiązywanie kontaktów interpersonalnych,
- informacyjne, które dostarczają rzetelnych, szczegółowych oraz aktualnych informacji służących unikaniu negatywnych zachowań,

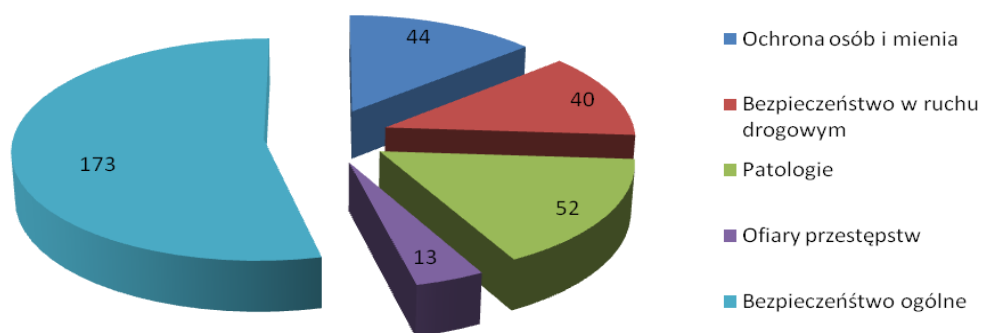
- interwencyjne, czyli pomagające zidentyfikować dany problem występujący w środowisku lokalnym, wskazujące możliwości właściwych rozwiązań, a w konsekwencji sprzyjające zmianie ryzykownych zachowań lub niepożądanych zjawisk,
- alternatywne, które oferują alternatywę dla zachowań negatywnych, najczęściej poprzez zaangażowanie adresatów w pozytywną działalność społeczną, a tym samym sprzyjają zdobywaniu wartościowych doświadczeń oraz podnoszeniu własnej wartości. Istotne jest, że adresaci programów alternatywnych nierzadko bywają również ich współtwórcami.

Na przestrzeni 2008 roku jednostki Policji realizowały łącznie 322 programy prewencyjne.

Rys. Liczba programów prewencyjnych realizowanych przez jednostki organizacyjne Policji w latach 2002 – 2008.

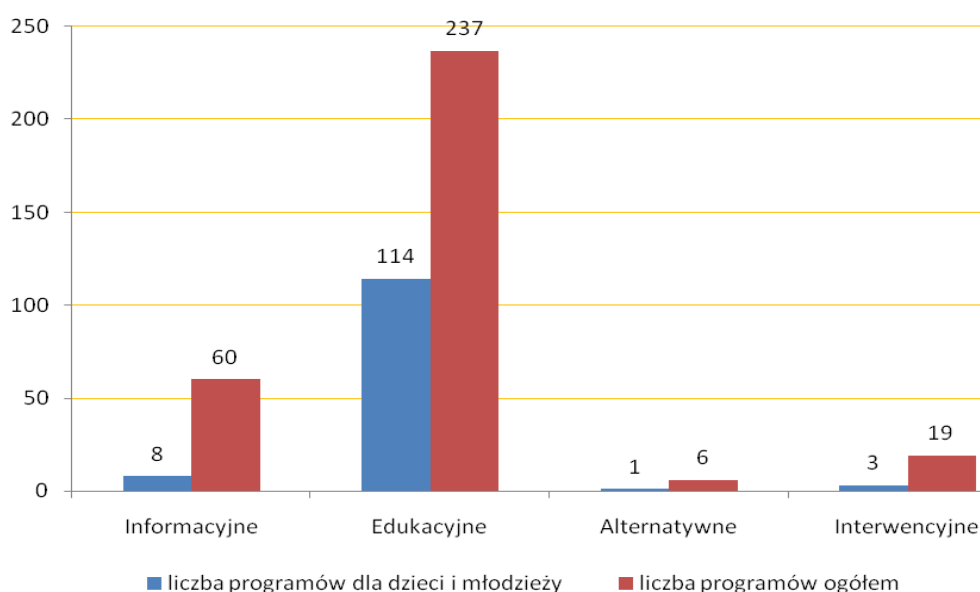
Analiza ilości programów prewencyjnych realizowanych przez jednostki organizacyjne Policji na przestrzeni lat 2002 – 2008, pozwala zauważyć spadek przedsięwzięć z 374 w 2007 r. do 322 w 2008 r. Jak pokazuje przeprowadzony w ostatnim czasie przegląd programów realizowanych przez Policję, kryteria unijne, w tym podstawowe – ewaluacyjne, spełniają nieliczne. Kolejnym zjawiskiem mającym wpływ ma zauważalną zmianę w ilości realizowanych programów prewencyjnych, jest fakt włączania przedsięwzięć oraz inicjatyw w obszar zadań rządowego programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem bezpieczniej”. Przykładem jest Komenda Wojewódzka Policji zs. w Radomiu.

Rys. Liczba programów prewencyjnych, według obszaru tematycznego.

Dokonany podział programów ze względu na obszary tematyczne pozwala stwierdzić, że wśród 322 programów realizowanych w 2008 roku przez jednostki Policji 173 związanych było z obszarem dotyczącym bezpieczeństwa ogólnego, 40 dotyczyło bezpieczeństwa w ruchu drogowym, 52 wiązało się z obszarem patologii społecznych, 13 adresowanych było do ofiar przestępstw, a 44 wiązało się z zagadnieniem ochrony osób i mienia.

Tradycyjnie największą liczbę stanowią programy prewencyjne w obszarze bezpieczeństwa ogólnego. Trzeba zauważyć zwiększoną aktywność jednostek organizacyjnych Policji w zakresie realizacji programów o tematyce bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

Rys. Liczba programów prewencyjnych ze względu na charakter problemu.

W 2008 roku Policja z łącznej liczby 322 programów prewencyjnych realizowała 237 inicjatyw edukacyjnych, 60 informacyjnych, 19 interwencyjnych oraz 6 programów o charakterze alternatywnym. Należy podkreślić, iż w tej liczbie zawierały się oddziaływania skierowane do dzieci i młodzieży. I tak odpowiednio: 114 programów edukacyjnych, 8 informacyjnych, 3 interwencyjne oraz 1 program alternatywny.

Odrębnym przykładem przedsięwzięć profilaktycznych jest Pat – „Profilaktyka a Teatr” – program Komendy Głównej Policji. Obejmuje on cztery obszary: działanie, informację, edukację oraz akcję o nazwie "Przystanek". Celem programu jest oddziaływanie poprzez teatr policjantów i środowiska współpracującego na zmniejszanie zjawiska narkomanii wśród uczniów szkół ponadpodstawowych. Ponadto inspirowanie rodziców młodzieży szkolnej do pogłębiania wiedzy z zakresu profilaktyki narkotykowej, komunikowanie oraz inicjowanie przez Policję wspólnych działań skierowanych przeciwko zjawiskom patologii społecznej. Rolę gospodarza w obszarze „działanie” programu PaT pełnią komendanci terenowych jednostek Policji w miejscowościach, do których program został zaproszony przez dyrektorów szkół. Program prowadzi zespół realizatorów Gabinetu KGP. Działanie "PaT" polega na przeprowadzeniu spotkania kierowanego do grupy dzieci lub rodziców. Wyraźne zróżnicowanie grup wynika z jednoznacznie odmiennego sposobu komunikowania się z adresatem. Struktura pierwszego obszaru działania PaT obejmuje trzy części: Część pierwsza - to przeprowadzenie badania naukowego (ankieta) poświęconego rozpoznawaniu zagrożeń zjawiskiem narkomanii na terenie konkretnej szkoły, z którą związany jest adresat. Część druga - to spektakl edukacyjno-profilaktyczny. Część trzecia - to otwarta dyskusja prowadzona z uczestnikami spotkania przez moderatora. Aktualnie w ramach programu edukacyjnego prezentowane są spektakle edukacyjno-profilaktyczne:

- "Dzwonek" - prezentowany w programie PaT/R Pokazuje on przeciętną, niepatologiczną rodzinę, w której rodzice uwikłani w swoje problemy nie mogą się porozumieć. W domu przepełnionym konfliktem dorasta syn - uczeń gimnazjum (postać pozytywna), który mimo swoich starań nie radzi sobie z nauką i nie otrzymuje oczekiwanej pomocy ze strony rodziców. Taką pomoc deklarują dilerzy narkotyków jako sposób na łatwą naukę. Spektakl kończy się nadzieją i kolejną szansą na odbudowywanie dobrych relacji w rodzinie.
- "Blackout" - prezentowany jest w programie PaT/M Dwa światy, dwóch braci - pokazują drogę prowadzącą do uzależnienia się od narkotyków oraz rozpaczliwą i bezradną chęć pomocy. Spektakl kończy się śmiercią starszego brata i pozostawieniem pytań wobec tych, którzy nie zdołali mu pomóc.

4. Współpraca z policjami innych krajów + Europejska Sieć Prewencji Kryminalnej

Europejska Sieć Prewencji Kryminalnej została powołana na mocy decyzji Rady UE z dnia 28 maja 2001 roku, w wyniku realizacji postanowień szczytu w Tampere. Głównym zadaniem EUCPN jest rozwijanie programów prewencyjnych dla wszelkich rodzajów przestępczości, ze szczególnym uwzględnieniem zachowań osób nieletnich, przestępczości miejskiej i narkotykowej, na poziomie Unii Europejskiej, a także wspieranie programów i działań krajowych oraz lokalnych.

Należy podkreślić, iż tematyka zapobiegania przestępczości realizowana w ramach EUCPN ma charakter multidyscyplinary – wymaga skoordynowanych działań organów ścigania, programów edukacyjnych, rozwiązań w zakresie kwestii socjalnych, czy urbanistycznych. Podjęte działania winne być realizowane w oparciu o współpracę ze środowiskiem akademickim, organizacjami społecznymi oraz czerpać z najlepszych osiągnięć i doświadczeń krajowych oraz zagranicznych.

Z chwilą wejścia do Unii Europejskiej w 2004r. drogą rządową wystosowano zaproszenie dla Polski do udziału w pracach Sieci. Ze względu na fakt, iż w Polsce nie istnieje ciało na wzór National Crime Prevention Councils (Krajowych Rad Prewencji Kryminalnych), Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji zwróciło się do Komendanta Głównego Policji z prośbą o wyznaczenie odpowiedniej komórki organizacyjnej i pracownika do reprezentowania Polski w EUCPN. Funkcję tę powierzono policjantowi obecnego Biura Prewencji. Od tego czasu dwukrotnie zmieniała się osoba reprezentująca Polskę w EUCPN. Ostatnia zmiana miała miejsce w maju 2008 r.

Do ważniejszych zadań zrealizowanych w obszarze aktywności EUCPN w 2008r. należy zaliczyć:

- **udział w pracach Zarządu EUCPN**

Spotkania Zarządu Sieci odbywają się dwa razy w każdej Prezydencji i organizowane są przez państwa przewodniczące Unii Europejskiej. W czasie spotkań podejmowane są decyzje kierujące pracą EUCPN, prowadzona jest bezpośrednia wymiana informacji o działaniach podejmowanych w poszczególnych państwach w obszarze zapobiegania przestępczości, podejmowane są decyzje dotyczące finansowania programów oraz prowadzone są rozmowy na temat zakresu i potrzeb wzmocnienia i rozwoju EUCPN.

Zmiany w strukturze Sieci wprowadzone w 2006r. wyodrębniły dwa stałe komitety. Zgodnie z przyjętym porządkiem Polska uczestniczyła w pracach Komitetu Programowego do lipca 2008r. Jednak ze względu na wcześniej rozpoczęte dyskusje nad kształtem programu pracy, poproszono Polskę o przedłużenie aktywności i wspieranie Komitetu do grudnia 2008 r.

- **aktualizacja wykazu wojewódzkich punktów kontaktowych wyznaczonych do współpracy z przedstawicielem Polski w EUCPN**

Wynikiem prac było utworzenie grupy 22 osób z komend wojewódzkich/Stołecznej Policji oraz szkół Policji i rozpoczęcie efektywnej wymiany informacji na temat ciekawych rozwiązań prewencyjnych podejmowanych w kraju, a także przedsięwzięć realizowanych przez państwa UE. Między innymi przesłano informacje dotyczące tematów programów wyłanianych do nagrody ECPA na 2009r., międzynarodowych konferencji (w Macedonii organizowanej przez International Police Executive Symposium IPES na temat „Policing, the Private Sector, Economic Development & Social Change: Contemporary Global Trends”, na Malcie dotyczącej przemocy domowej, możliwościach współpracy z Police Practice and Research: An International Journal). Tą drogą otrzymano informacje o przedsięwzięciach realizowanych przez jednostki Policji, a wybrane zamieszczono na stronie internetowej KGP/EUCPN.

Dzięki tak ukształtowanej współpracy, na konferencji w Słowacji polską Policję reprezentował policjant z KWP Katowice.

- **założenie i utrzymywanie strony internetowej**

W celu najszybszego dotarcia z informacjami o Europejskiej Sieci Prewencji Kryminalnej, na stronie internetowej Komendy Głównej Policji została uruchomiona strona poświęcona Sieci. Znajdują się tam podstawowe dokumenty regulujące pracę EUCPN, w tym przyznawania europejskiej nagrody ECPA. Ponadto znajduje się lista osób wyznaczonych z komend wojewódzkich/Stołecznej Policji i szkół Policji do kontaktów z krajowym przedstawicielem. Systematycznie zamieszczane są tam informacje o wydarzeniach związanych z zapobieganiem przestępczości w kraju i państwach europejskich.

- **międzynarodowa konferencja Legionowie**

W dniach 15-17 października 2008r. w Centrum Szkolenia Policji w Legionowie odbyło się międzynarodowe seminarium „Europejska Sieć Prewencji Kryminalnej – EUCPN, a działania podejmowane w Polsce w obszarze zapobiegania przestępczości”. Na zaproszenie odpowiedziały następujące państwa: Łotwa (4 osoby), Litwa (2 osoby) oraz Bułgaria (2 osoby). Wcześniej zgłoszona delegacja z Rosji oraz wykładowca z Niemiec, w ostatniej chwili zrezygnowali z udziału

w seminarium. Dodatkowo na konferencję zaproszono przedstawicieli KWP/KSP i szkół Policji, wyznaczonych do bezpośrednich kontaktów z Przedstawicielem Polski w EUCPN. Łącznie w seminarium udział wzięło 28 osób.

Program seminarium zapewniał omówienie genezy, struktury, zadań i roli Europejskiej Sieci Prewencji Kryminalnej. Na tym tle przedstawiono ideę powołania Sieci oraz zmiany, jakie dokonały się w 2005r. Był to dobry moment na pokazanie dotychczasowych osiągnięć Sieci i wskazanie na perspektywy rozwoju. Zadania realizowane na szczeblu europejskim powiązane są z przedsięwzięciami podejmowanymi w Polsce w obszarze zapobiegania przestępczości. Dlatego istotnymi elementami seminarium było zaprezentowanie założeń rządowego programu „Razem bezpieczniej”, wskazanie na możliwości pozyskiwania środków na prowadzenie projektów prewencyjnych oraz realizacja krajowych programów dotyczących ochrony ofiar przestępstw, przestępczości nieletnich, przemocy domowej. Ponadto na przykładzie kampanii „Kocham. Nie biję” zaprezentowano współpracę polskiej Policji z organizacjami pozarządowymi. Natomiast zaproszeni zagraniczni goście proszeni byli o zaprezentowanie systemu, uwarunkowań i polityki prewencji kryminalnej w swoich krajach, a polscy uczestnicy o przedstawienie najciekawszych osiągnięć w swoich jednostkach.

Na zakończenie seminarium wśród polskich uczestników przeprowadzono ankietę zawierającą między innymi pytania dotyczące potrzeby i kształtu funkcjonowania EUCPN. Wszyscy ankietowani wskazali, że Sieć jest doskonałym forum do wymiany doświadczeń i wiedzy na temat zapobiegania przestępczości. Multidyscyplinarne podejście do współczesnych problemów związanych z przestępczością, daje szansę na lepsze radzenie sobie z zagrożeniami. Rozwój Europy i otwarcie granic wymusza na państwach podejmowanie wspólnych działań, wytyczanie kierunków badań i wzmożonej aktywności. Podkreślano i doceniano dotychczasowe osiągnięcia EUCPN oraz konieczność wspierania współpracy i kontaktów pomiędzy wszystkimi państwami Unii Europejskiej oraz państwami trzecimi. Ważną kwestią jest również wspieranie finansowe projektów krajowych oraz wskazywanie możliwości pozyskiwania środków na prowadzenie lokalnych działań. Również do istotnych należy promocja przedsięwzięć prewencyjnych poprzez organizowanie spotkań, seminariów i konferencji, a także rola szkoleniowa Sieci.

- **udział w badaniach ewaluacyjnych EUCPN**

Centrum Usług Strategicznych i Ewaluacyjnych (ang. Centre for Strategy & Evaluation Services CSES) z Wielkiej Brytanii na zlecenie Komisji Europejskiej przeprowadziło badania ewaluacyjne wewnętrznych i zewnętrznych efektów działalności Europejskiej Sieci Prewencji Kryminalnej. Badaniami objęty był każdy kraj członkowski Unii Europejskiej, a narzędziami badań były wywiady bezpośrednie, ankiety i analizy materiałów. Poza ankietami przeznaczonymi

wyłącznie dla Krajowych Przedstawicieli, CSES przygotowała również ankiety dla osób zajmujących się prewencją kryminalną w różnych aspektach i poziomach. Kwestionariusz ankiety został przetłumaczony na język polski i zamieszczony na stronie internetowej KGP/EUCPN.

Informację o prowadzonych badaniach rozesłano do wszystkich jednostek Policji oraz poprzez Departament Bezpieczeństwa Publicznego MSWiA do członków Zespołu Koordynującego prace programu „Razem bezpieczniej”. Ze względu na niewielką aktywność w badaniach, CSES przedłużyło dla wszystkich Państw Członkowskich UE termin nadsyłania ankiet do końca 2008 r. Dlatego ponownie przesłano prośbę udział w badaniach do Wojewodów i Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego, celem rozesłania informacji do jednostek samorządowych i uczelni wyższych.

Ponadto w listopadzie 2008r. w Polsce przebywał pan Jack Malan, który przeprowadził wywiady z przedstawicielami MSWiA, Biura Prewencji oraz przedstawicielem Polski w EUCPN. Wyniki badań wraz z wnioskami będą stanowiły podstawę do przeprowadzenia zmian strukturalnych Sieci, podniesienia jakości pracy oraz naniesienia niezbędnych poprawek do Decyzji Rady UE powołującej EUCPN

- **udział w europejskim konkursie na najlepszy program prewencyjny ECPA**

Zarząd Europejskiej Sieci Prewencji Kryminalnej w ramach promocji dobrych praktyk w przeciwdziałaniu przestępczości, organizuje corocznie konferencję „Best Practice Conference”. Jednym z punktów konferencji jest przyznanie europejskiej nagrody prewencji kryminalnej (European Crime Prevention Award – ECPA) za najlepszy projekt, zrealizowany w ubiegłych latach w krajach członkowskich UE. W 2008r. rozpatrywano projekty ukierunkowane na promocję przedsięwzięć prewencyjnych realizowanych w celu ograniczenia przestępstw i wykroczeń popełnianych w miejscach publicznych.

Przygotowano i przesłano do komendantów wojewódzkich/Stołecznego Policji informację o temacie konkursu i terminach nadsyłania wyłonionych projektów. W związku z niewielką ilością projektów spełniających kryteria formalne i merytoryczne, do konkursu dołączono projekty dofinansowane z programu „Razem bezpieczniej”. Na ten cel opracowano kryteria oceny, które były podstawą krajowego przeglądu i kwalifikacji projektów.

W ramach Zespołu koordynującego realizację programu „Razem bezpieczniej” przy Ministrze Spraw Wewnętrznych i Administracji została powołana komisja do oceny projektów nadesłanych na konkurs. Program „Razem bezpieczniej w Czeladzi” został wybrany do nagrody ECPA, natomiast „Monitoring wizyjny Miasta Rybnik – dzielnica Śródmieście oraz monitoring stadionu miejskiego przy ul. Gliwickiej” oraz „Bezpieczne Miasto – diagnoza zagrożeń

bezpieczeństwa w mieście Sanok”, jako polskie propozycje do zaprezentowania na Konferencji Dobrych Praktyk. Zadbano o profesjonalne tłumaczenie oraz dotrzymanie wymogów formalnych.

Konferencja Dobrych Praktyk odbyła się w dniach 17 – 18 listopada 2008 r. w Paryżu. W tej edycji do konkursu ogłoszonych zostało 11 projektów. Jury konkursowe składające się z ośmiu osób, po dwie reprezentujące były, obecną i dwie następne Prezydencje, po raz pierwszy, oprócz nagrody, przyznało dodatkowo wyróżnienie. Nagrodę ECPA zdobył program zgłoszony przez Wielką Brytanię „Mopping up Dodge” („Sprzątanie dzielnicy Dodge”), który został wprowadzony jako antidotum na liczne problemy z przestępczością w dzielnicy Dodge. Program został doceniony za wielopłaszczyznowe podejście do problemu, bo oprócz aspektów związanych z rewitalizacją przestrzeni, gospodarze terenu skierowali uwagę na aspekt społeczny, dając mieszkańcom możliwość skorzystania z różnych propozycji kulturalno-sportowych.

Wyróżnienie natomiast zostało przyznane dla programu zgłoszonego przez Polskę „Razem Bezpieczniej w Czeladzi” za „liczne walory merytoryczne”. Należy podkreślić, że po raz pierwszy od 2004r., tj od wstąpienia do Unii Europejskiej polski projekt został doceniony. Burmistrz Miasta Czeladź Pan Marek Mrozowski wyróżnienie otrzymał z rąk byłego Prezydenta Francji Pana Valéry’ego Giscard d’Estaing. Dodatkowo organizatorzy konferencji zaprosili przedstawicieli z Rybnika do zaprezentowania programu „Monitoring wizyjny miasta Rybnik”, który również został zgłoszony przez Polskę jako propozycja dobrej praktyki do omówienia na tej konferencji.

- **kontakt e-mailowy**

Wraz z uruchomieniem strony internetowej, utworzono specjalną skrzynkę e-mailową na potrzeby EUCPN. Celem było uzyskanie łatwego i bezpośredniego kontaktu z podmiotami zainteresowanymi współpracą w obszarze zapobiegania przestępczości. W okresie od 30 lipca do końca grudnia 2008r. na skrzynkę, poza korespondencją prowadzoną z wojewódzkimi punktami kontaktowymi, wpłynęły 24 informacje. Tylko jedno zapytanie w pośredni sposób dotyczyło EUCPN, natomiast pozostałe bardzo różnych spraw, m.in. braku dostawy zamówionych rybek do akwarium przez mieszkańca Czech, podejrzenia wyłudzenia pieniędzy przez osoby lub instytucje zagraniczne, międzynarodowej przestępczości zorganizowanej, możliwości pracy w Policji, miejscu pobytu osoby poszukiwanej listem gończym, stronach internetowych zawierających treści anarchistyczne czy pedofilskie. Wszystkie informacje zostały przekazane do właściwych jednostek i komórek organizacyjnych Policji, a piszącym udzielono odpowiedzi.

- **współpraca z różnymi podmiotami**

Do przedstawiciela Polski w EUCPN wpływają różne informacje i prośby. Najczęściej są to informacje i zaproszenia na konferencje, np. do Koszyc/Słowacja, Tokiwa/Japonia, Dubaju/Zjednoczone Emiraty Arabskie, Waszyngtonu/USA, Macedonii, czy na Malte.

Izrael zwrócił się z prośbą o podanie instytucji w Polsce, które zajmują się zapobieganiem przestępczości, celem zamieszczenia w bazie danych, z Australii napłynęła prośba o współpracę i możliwość odbycia wizyty studyjnej, podobna prośba napłynęła z Katmandu/Nepal od Nepalskiego Instytutu Zapobiegania Przestępczości i Narkomanii. Niemcy przekazali prośbę z Meksyku o podanie informacji na temat kampanii realizowanych w krajach Europy Środkowo-Wschodniej celem poprawy stosunków ze społeczeństwem i podniesienia wizerunku Policji. Z Włoch proszono o podanie kontaktu do instytucji, która w Polsce zajmuje się prawnymi aspektami postępowania z nieletnimi, w związku z budowaniem europejskiej sieci takich instytucji. We wszystkich tych przypadkach prowadzono korespondencję, udzielając wyczerpujących odpowiedzi.

Ponadto w kolejnych numerach „Gazety Policyjnej” (sierpień i wrzesień) ukazały się artykuły o powołaniu, roli i zadaniach EUCPN oraz europejskiej nagrodzie ECPA.

PODSUMOWANIE

Inicjowanie w profilaktyce nowych przedsięwzięć wymaga również od Policji kreatywności oraz podejmowania niekonwencjonalnych rozwiązań. Ich efektywność, a w konsekwencji ograniczenie negatywnych zjawisk występujących w społeczeństwie, w szczególności wśród dzieci i młodzieży, zależy od wielu czynników. Ważnym elementem tych działań jest bliska współpraca wszystkich podmiotów, które ustawowo lub statutowo zajmują się przedmiotową problematyką.

Inicjatywy podejmowane w obszarze przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym wymagają spójnego i systemowego podejścia. Tylko taka formuła realizowana w sposób konsekwentny może przynieść oczekiwane efekty w postaci mniejszej liczby występujących zagrożeń.

Wnikliwa analiza poszczególnych problemów, która uwzględnia specyfikę lokalnych uwarunkowań, pozwala bowiem na podejmowanie właściwych i trafnych rozwiązań w zakresie opracowywania i realizacji projektów prewencji kryminalnej. Z tego też względu celowe wydaje się stałe intensyfikowanie działań w obszarze zapobiegania zjawiskom patologicznym, a przez to doskonalenie realizowanych przedsięwzięć profilaktycznych.

ZAŁĄCZNIKI

ZAŁĄCZNIK NR 1

Tabela nr 1

Wybrane kategorie przestępstw z uwzględnieniem nieletnich sprawców czynów karalnych w 2008 roku, w oparciu o dane z policyjnego systemu statystyki przestępczości „TEMIDA”.

Rodzaj przestępstwa	Przestępstwa stwierdzone	w tym: czyny karalne nieletnich		Podjejrzeni	W tym: nieletni sprawcy	
	2008	2008	% wskaźnik udziału	2008	2008	%wskaźnik udziału
Przestępstwa ogółem	1 082 057	74 219	6,9	516 626	52 081	10,1
Kryminalne	735 218	69 301	9,4	273 138	49 254	18,0
Gospodarcze	135 305	2 295	1,7	50 368	615	1,2
Zabójstwo	759	9	1,2	742	20	2,7
Uszczerbek na zdrowiu	14 274	3 384	23,7	9 233	2 814	30,5
Udział w bójce lub pobiciu	14 380	3 242	22,5	23 043	6 757	29,3
Zgwałcenie	1 611	92	5,7	1 021	97	9,5
Rozbój, kradzież i wymuszenie rozbójnicze	26 159	8 161	31,2	14 717	4 483	30,5
w tym: rozbój z bronią palną lub innym niebezpiecznym przedmiotem	1 679	99	5,9	1 054	165	15,6
Kradzież cudzej rzeczy	214 414	9 944	4,6	45 412	9 572	21,1
Kradzież samochodu	17 669	294	1,7	2 098	407	19,4
Kradzież z włamaniem	124 066	8 229	6,6	21 175	6 357	30,0
Narkotykowe	57 382	10 514	18,3	25 971	2 923	11,2
Korupcyjne	7 706	6	0,08	3 609	5	0,1
Falszerstwo kryminalne	39 020	1 397	3,6	13 157	871	6,6
Oszustwo kryminalne	33 028	305	0,9	11 726	244	2,1
Falszerstwo gospodarcze	16 681	8	0,05	2 902	8	0,3
Oszustwo gospodarcze	40 488	570	1,4	14 604	174	1,2
Przeciwko obrotowi gospodarczemu	13 511	7	0,05	9 007	7	0,08
Drogowe	167 984	1 248	0,7	161 298	1 164	0,7
W tym: prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości	150 074	970	0,6	144841	903	0,6

Tabela nr 2

Zestawienie porównawcze dotyczące przestępczości w Polsce latach 2007 –2008, w oparciu o dane z policyjnego systemu statystyki przestępczości „TEMIDA”.

GARNIZONY	ROK	PRZESTĘPSTWA			SPRAWCY		
		Ogółem przestępstw stwierdzonych	Czyny karalne nieletnich	% czynów karalnych do ogółu przestępstw	Osoby podejrzane ogółem	Nieletni sprawcy	Wskaźnik dynamiki
KRAJ	2008	1 082 057	74 219	6,9	516 626	52 081	95,1
	2007	1 152 993	72 476	6,3	540 604	54 747	101,8
DOLNOŚLĄSKI	2008	105 351	10 649	10,1	47 754	5 881	99,9
	2007	112 777	10 390	9,2	50 014	5 886	97,4
KUJAWSKO-POMORSKI	2008	58 966	3 370	5,7	26 489	2 565	90,3
	2007	61 183	3 254	5,3	26 856	2 840	102,0
LUBELSKI	2008	50 032	2 152	4,3	29 575	2 474	97,4
	2007	51 222	2 181	4,3	30 679	2 541	99,0
LUBUSKI	2008	37 913	1 642	4,3	21 315	1 747	89,9
	2007	38 386	2 365	6,2	21 259	1 943	125,7
ŁÓDZKI	2008	71 363	4 905	6,9	35 476	3 510	101,8
	2007	73 196	4 111	5,6	35 742	3 449	102,6
MAŁOPOLSKI	2008	82 445	5 264	6,4	33 310	3 231	94,9
	2007	87 006	5 238	6,0	34 395	3 404	105,4
MAZOWIECKI (bez KSP)	2008	53 756	3 093	5,7	30 505	2 657	97,2
	2007	64 151	3 503	5,5	32 147	2 732	95,0
OPOLSKI	2008	29 014	1 641	5,6	14 926	1 383	92,1
	2007	31 788	1 682	5,3	15 429	1 501	107,1
PODKARPACKI	2008	38 043	1 448	3,8	21 490	1 617	89,0
	2007	37 864	1 513	4,0	22 292	1 817	112,8
PODLASKI	2008	25 498	1 044	4,1	15 222	1 342	92,7
	2007	26 651	1 242	4,7	15 796	1 447	96,7
POMORSKI	2008	75 171	5 330	7,1	27 979	3 248	99,9
	2007	74 297	4 607	6,2	28 731	3 251	94,9
ŚLĄSKI	2008	153 214	10 790	7,0	65 292	6 993	96,1
	2007	164 685	9 531	5,8	69 283	7 277	105,1
ŚWIĘTOKRZYSKI	2008	34 606	1 723	5,0	15 764	1 273	94,1
	2007	40 561	1 931	4,8	16 290	1 352	110,6
WARMIŃSKO-MAZURSKI	2008	39 364	2 505	6,4	24 282	2 387	92,9
	2007	44 876	2 725	6,1	25 801	2 570	87,3
WIELKOPOLSKI	2008	91 237	10 544	11,6	42 772	4 830	98,7
	2007	90 697	8 985	9,9	43 501	4 893	103,5
ZACHODNIO-POMORSKI	2008	53 318	4 593	8,6	27 596	3 233	90,8
	2007	57 947	4 516	7,8	29 316	3 562	111,5
KSP	2008	82 766	3 526	4,3	36 879	3 710	86,6
	2007	95 706	4 702	4,9	43 073	4 282	96,7

Tabela nr 3

Przestępczość w placówkach oświatowych, w latach 2007 – 2008, w wybranych kategoriach przestępstw, w oparciu o dane z policyjnego systemu statystyki przestępczości „TEMIDA” (liczba przestępstw stwierdzonych).

WYBRANE KATEGORIE PRZESTĘPSTW	SZKOŁY PODSTAWOWE I GIMNAZJA		SZKOŁY ŚREDNIE I ZAWODOWE		INTERNATY I BURSY SZKOLNE	
	2008 rok	2007 rok	2008 rok	2007 rok	2008 rok	2007 rok
Przestępstwa kryminalne, w tym:	19 152	17 085	2 211	2 977	1 112	1 369
Zabójstwa	0	0	0	1	1	2
Uszczerbek na zdrowiu	1 393	1 511	126	141	56	62
Bójki i pobicia	1 141	957	56	82	60	64
Zgwałcenia	9	19	2	5	12	9
Kradzież cudzej rzeczy	2 803	3 023	1 057	1 324	282	335
Kradzież z włamaniem	6 98	896	170	240	84	107
Rozboje, kradzieże i wymuszenia rozbójnicze	4 079	3 037	53	182	103	199
Narkotykowe	432	443	137	358	143	129
Inne przestępstwa stwierdzone	291	386	401	387	8	21
Ogółem przestępstw stwierdzonych	19 443	17 471	2 612	3 364	1 120	1 390

Tabela nr 4

Liczba przestępstw stwierdzonych w placówkach oświatowych, w latach 2007 -2008, z podziałem na poszczególne garnizony, w oparciu o dane z policyjnego systemu statystyki przestępczości „TEMIDA”.

GARNIZONY	SZKOŁA PODSTAWOWA, GIMNAZJUM		SZKOŁA ŚREDNIA, ZAWODOWA		INTERNATY I BURSY SZKOLNE	
	2008	2007	2008	2007	2008	2007
DOLNOŚLĄSKI	2 567	2 331	452	229	250	226
KUJAWSKO-POMORSKI	952	696	95	135	35	46
LUBELSKI	414	413	139	186	45	63
LUBUSKI	359	412	57	120	58	52
ŁÓDZKI	1 376	1 182	146	172	86	63
MAŁOPOLSKI	1 663	1 567	116	251	66	86
MAZOWIECKIE (bez KSP)	892	1 024	155	248	28	47
OPOLSKI	277	272	61	82	25	24
PODKARPACKI	324	388	133	166	18	36
PODLASKI	265	297	119	83	14	50
POMORSKI	1 315	974	131	180	64	88
ŚLĄSKI	3 767	2 672	355	484	82	136
ŚWIĘTOKRZYSKI	576	417	49	136	52	50
WARMIŃSKO-MAZURSKI	403	451	171	356	37	56
WIELKOPOLSKI	2 114	1 910	202	225	60	122
ZACHODNIO-POMORSKI	998	1 023	120	116	84	87
KSP	1 181	1 442	111	195	116	158
KRAJ	19 443	17 471	2 612	3 364	1 120	1 390

Tabela nr 5

Podejrzani wg stanu trzeźwości w latach 2007 - 2008¹³

Wybrane kwalifikacje prawne	Rok	PODEJRZANI DOROŚLI			% nietrzeźwych wśród podejrzanych w danej kategorii	NIELETNI SPRAWCY			% Nietrzeźwych wśród nieletnich sprawców w danej kategorii
		Ogółem	Ustalono stan trzeźwości	W tym nietrzeźwi		Ogółem	Ustalono stan trzeźwości	W tym nietrzeźwi	
Zabójstwo	2007	820	555	439	53,5	26	16	9	34,6
	2008	722	509	407	56,4	20	12	5	25,0
Uszczerbek na zdrowiu (uszkodzenie ciała)	2007	6794	3486	2058	30,3	2912	1281	98	3,4
	2008	6419	3196	1938	30,2	2814	1200	110	3,9
Udział w bójce lub pobiciu	2007	16802	8737	6328	37,6	6768	2900	420	6,2
	2008	16286	8164	6078	37,3	6757	2631	376	5,6
Zgwałcenie	2007	993	547	381	38,4	118	61	11	9,3
	2008	924	462	306	33,1	97	32	8	8,2
Kradzież cudzej rzeczy	2007	38344	20862	5706	14,8	10504	4615	316	3,0
	2008	35840	18971	5669	15,8	9572	3998	302	3,2
Rozbój, kradzież i wymuszenie rozbójnicze	2007	10846	5988	3791	35	5129	2205	341	6,6
	2008	10234	5323	3568	34,9	4483	1806	299	6,7
Uszkodzenie rzeczy	2007	13185	8689	6712	51	4435	1926	502	6,6
	2008	13844	8701	6773	48,9	4614	1932	472	10,2
Przeciwno funkcjonariuszom publicznym	2007	12873	10905	9196	71,4	630	422	222	35,2
	2008	12485	10507	8850	70,9	1564	836	255	40,5

¹³ Dane z policyjnego systemu statystyki przestępczości TEMIDA.

Tabela nr 6

Nalożone mandaty karne i wnioski o ukaranie do sądów za wykroczenia przeciwko przepisom Ustawy o wychowaniu w trzeźwości... w 2008 r. wg województw¹⁴

L.p.	Województwo	z art. 43 ¹ ust. 1		z art. 45	
		mandaty karne	wnioski o ukaranie	mandaty karne	wnioski o ukaranie
1.	Dolnośląskie	24516	958	28	0
2.	Kujawsko-pomorskie	12702	586	62	0
3.	Lubelskie	25358	1487	27	0
4.	Lubuskie	9284	506	93	6
5.	Łódzkie	14067	1052	73	5
6.	Małopolskie	21129	1973	62	4
7.	Mazowieckie (bez KSP)	21921	1374	60	2
8.	Opolskie	8887	301	4	0
9.	Podkarpackie	10756	843	23	2
10.	Podlaskie	6066	963	11	0
11.	Pomorskie	16255	1229	50	6
12.	Śląskie	62982	2274	441	6
13.	Świętokrzyskie	15599	667	29	3
14.	Warmińsko-mazurskie	26013	1074	36	1
15.	Wielkopolskie	28236	1153	141	24
16.	Zachodniopomorskie	23113	679	26	0
17.	KSP	22480	704	202	1
SUMA		349364	17823	1368	60

W przypadku stwierdzenia złamania przepisów art. 43¹ ust. 1 w 2008 r. w 343899 przypadkach policjanci zastosowali środki oddziaływania pozakarnego na podstawie art. 41 kw. - pouczenie, ostrzeżenie, zaś w przypadku złamania przepisów art. 45 środki takie zastosowano w 4861 przypadkach.

¹⁴ Dane na podstawie Formularza III- 9 (zestawienie liczbowe nałożonych mandatów karnych i pouczeń) oraz Formularza III- 10 (zestawienie liczbowe wniosków o ukaranie do sądów)

Tabela nr 7

Osoby doprowadzone w celu wytrzeźwienia ogółem (w tym do 18. roku życia) w 2008 r.

		Doprowadzenia w celu wytrzeźwienia do:			
		jednostek Policji ogółem/ w tym kobiety ¹⁵	miejsc zamię- szkania ¹⁶	izb wytrzeźwień ogółem / ¹⁷ w tym kobiety ¹⁸	Placówek służby zdrowia ¹⁹
1.	Dolnośląskie	8176/546	5581	21600/1004	5275
2.	Kujawsko-pomorskie	2905/326	4803	21103/762	2389
3.	Lubelskie	6969/423	3649	4351/70	2523
4.	Lubuskie	2212/93	3963	8858/328	1341
5.	Łódzkie	6354/302	5432	9455/67	2704
6.	Małopolskie	3884/335	6236	18619/81	2661
7.	Mazowieckie (bez KSP)	9237/401	7397	2537/0	2421
8.	Opolskie	3642/289	2981	2119/167	1710
9.	Podkarpackie	6244/184	5297	7212/290	3758
10.	Podlaskie	2058/70	2863	12215/590	2129
11.	Pomorskie	4318/179	4479	11535/1034	1936
12.	Śląskie	3576/227	8435	41098/3084	5867
13.	Świętokrzyskie	1813/52	3873	12715/126	1356
14.	Warmińsko-mazurskie	8541/377	5956	5490/611	2792
15.	Wielkopolskie	4101/172	8019	16345/1049	5023
16.	Zachodniopomorskie	3907/136	3493	8829/957	2660
17.	KSP	2430/129	2089	11843/406	1239
SUMA		80367/ 4241	84546	215924/10626	47784

¹⁵ Dane na podstawie Formularza III-6 (zestawienie osób umieszczonych w policyjnych pomieszczeniach dla osób zatrzymanych)

¹⁶ Dane na podstawie Formularza III-11 (zestawienie wykonanych czynności prewencyjnych przez funkcjonariuszy Policji)

¹⁷ jw.

¹⁸ Dane na podstawie sprawozdań z KWP/KSP.

¹⁹ Dane na podstawie Formularza III-11 (zestawienie wykonanych czynności prewencyjnych przez funkcjonariuszy Policji)

Tabela nr 8

Osoby nietrzeźwe do 18. roku życia doprowadzone w celu wytrzeźwienia

Lp.	Województwo	Doprowadzeni w celu wytrzeźwienia do:					
		jednostek Policji ²⁰			izb wytrzeźwień ²¹		
		ogółem	chłopcy	dziewczęta	ogółem	chłopcy	dziewczęta
1.	Dolnośląskie	275	248	27	127	115	12
2.	Kujawsko-pomorskie	2	0	2	176	161	15
3.	Lubelskie	64	57	7	59	54	5
4.	Lubuskie	13	13	0	72	62	10
5.	Łódzkie	53	51	2	4	3	1
6.	Małopolskie	10	8	2	186	174	12
7.	Mazowieckie (bez KSP)	54	54	0	47	47	0
8.	Opolskie	45	39	6	27	26	1
9.	Podkarpackie	64	59	5	90	80	10
10.	Podlaskie	3	3	0	188	167	21
11.	Pomorskie	11	10	1	44	44	0
12.	Śląskie	41	35	6	727	638	89
13.	Świętokrzyskie	1	1	0	77	73	4
14.	Warmińsko-mazurskie	90	83	7	10	8	2
15.	Wielkopolskie	8	8	0	219	193	26
16.	Zachodniopomorskie	8	3	5	189	154	35
17.	KSP	12	12	0	154	136	18
SUMA		754	684	70	2396	2135	261

²⁰ Dane na podstawie Formularza III-6 (zestawienie liczbowe osób umieszczonych w policyjnych pomieszczeniach dla osób zatrzymanych).

²¹ Dane na podstawie sprawozdań z KWP/KSP.

Tabela nr 9

**Interwencje domowe wobec przemocy w rodzinie
wynikające z ilości wypełnionych „Niebieskich Kart”**

Liczba przeprowadzonych interwencji

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Liczba przeprowadzonych interwencji domowych ogółem	376538	479602	482007	559387	593727	610941	608751	620662	718819	658 651
w tym dot. przemocy w rodzinie	72031	86146	86545	96449	85512	92495	96773	96099	81403	86 455

Tabela nr 10

Miejsce interwencji dotyczących przemocy w rodzinie

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Miasto					55711	61679	63464	59499	49880	51564
Wieś					29801	30816	33309	36600	31523	34 891

*puste pola w tabeli oznaczają brak danych, spowodowany inną formułą ich gromadzenia przed 2003 r. czyli przed zmianą zarządzenia regulującego przeprowadzanie interwencji domowych wobec przemocy w rodzinie przez policjantów

Tabela nr 11

Liczba ofiar przemocy domowej

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Liczba ofiar przemocy domowej ogółem	96955	116644	113793	127515	137299	150266	156788	157854	130682	139 747
w tym: kobiety	55241	67678	66991	74366	80185	88388	91374	91032	76162	81 985
mężczyźni	4239	5606	5589	7121	7527	9214	10387	10313	8556	10 664
dzieci do lat 13	23929	27820	26305	30073	32525	35137	37227	38233	31001	31 699
małoletni od 13 do 18 lat	13546	15540	14908	15955	17062	17527	17800	18276	14963	15 399

Tabela nr 12**Liczba sprawców przemocy domowej**

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Liczba sprawców przemocy domowej ogółem	56847	70457	69138	76991	83330	91920	97142	96775	81743	86 568
w tym: kobiety	1838	2571	2361	2903	2861	3501	4153	4074	3632	3 942
mężczyźni	54669	67309	66376	73759	80233	88180	92776	92526	77937	82 425
Nieletni	340	577	401	329	236	239	213	175	170	201

Tabela nr 13**Liczba zatrzymanych sprawców przemocy domowej**

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Liczba sprawców przemocy domowej zatrzymanych ogółem (procesowo, prewencyjnie, dopr. do wytrzeźwienia)									36877	38 176
w tym: kobiety									951	1 103
mężczyźni									35901	37 044
Nieletni									25	29

*puste pola w tabeli oznaczają brak danych, spowodowany inną formułą ich gromadzenia przed 2006 r. czyli przed zmianą zarządzenia regulującego planowanie

i sprawozdawczość w Policji

Tabela nr 14

Liczba sprawców przemocy domowej będących pod wpływem alkoholu

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Liczba sprawców przemocy domowej będących pod wpływem alkoholu – ogółem	48459	58664	56058	60884	64064	70203	74633	74772	63303	61 991
- kobiety					1305	1780	2255	2126	2073	1 949
- mężczyźni					62690	68382	72315	72588	61085	59 987
- nieletni					69	41	63	58	145	55
W tym: przewieziono do Izb Wyrzeźwień	25647	31655	29874	31650	19521	20745	19521	18536	15875	15 434
- kobiety					297	471	657	630	481	476
- mężczyźni					19217	20264	18848	17889	15405	14951
- nieletni					7	10	16	17	7	7
W tym: przewiez. do polic. pom. dla zatrzym. do wyrzeźwienia					16524	18566	21162	23624	20769	22502
- kobiety					180	238	423	465	452	527
- mężczyźni					16340	18308	20726	23148	20299	21958
- nieletni					4	20	13	11	18	17

*puste pola w tabeli oznaczają brak danych, spowodowany inną formułą ich gromadzenia przed 2003 r. czyli przed zmianą Zarządzenia regulującego przeprowadzanie interwencji domowych wobec przemocy w rodzinie przez policjantów

Tabela nr 15

Liczba skierowanych przez policjantów informacji o ujawnionych przypadkach przemocy, do różnych instytucji i organizacji

Miejsce kierowania informacji	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Ośrodki pomocy społecznej	7922	8161	8313	9149	12389	17638	19973	27249	27370	37 172
Gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych	10807	13295	14105	15325	19521	20487	21789	26237	24624	27 837
Placówki służby zdrowia	374	459	419	429	423	526	724	743	737	885
Placówki szkolno-wychowawcze	512	764	727	566	781	781	806	915	846	919
Organizacje pozarządowe	230	381	479	259	535	1266	2227	3341	4311	5 800
Inne	2785	4386	14105	5366	7139	9331	11646	16250	17033	23 524
RAZEM	22630	27446	38148	31094	40788	50029	57165	74735	74921	96 137

Tabela nr 16

Wykorzystywanie seksualne małoletnich w latach 2007 -2008, w oparciu o dane z policyjnego systemu statystyki przestępczości „TEMIDA”

KWALIFIKACJA PRAWNA	2008					2007				
	CZYNY			POKRZY WDZENI		CZYNY		POKRZY WDZENI		
	STWIERDZON E	WYKRYTE	WSKAŹNIK	OGÓLEM	MAŁOLETNI	STWIERDZON E	WYKRYTE	WSKAŹNIK	OGÓLEM	MAŁOLETNI
Zgwałcenie /art.197§1-2 kk/	1526	1239	80.7	1351	312	1707	1444	84.1	1523	346
zgwałcenie ze szczeg. okruc. /art.197 §3 kk/	85	76	88.4	82	23	120	105	85.4	112	17
wykorzyst. seks. osoby niepoczytalnej /art.198 kk/	98	91	92.9	87	35	125	120	95.2	118	39
molest. seks. z naduż. stos. zależn. /art.199 kk/	143	144	100.0	145	100	82	82	100.0	203	169
obcow. płciowe z osob. pon. 15 l. /art.200 §1 kk/	1683	1528	90.6	5696	5635	1882	1730	91.2	8151	8151
kazirodstwo /art.201 kk/	28	28	100.0	15	15	47	47	100.0	26	0
rozpowszech. pornografii /art.202 §1 kk/	48	34	69.4	31		46	28	60.9	1006	290
zmuszanie do upraw. prostytut. /art.203 kk/	35	34	97.1	28	0	55	51	92.7	38	11
stręczycielstwo, sutenerstwo /art.204§1-2 kk/	214	215	98.6	0	0	271	268	98.5	0	0
sutener. wobec osob. małoletn. /art.204 §3 kk/	21	21	100.0	28	28	44	43	97.7	0	0
RAZEM	3881	3410	91.7	7463	6148	4379	3918	90.5	11177	9023